

I Luke

Na Tinoni sa Takuti Vania na Buka

¹ Ego tei motadi tu sira na tinoni qai popodeke ko qai kuti vaitututiniria sira na vavakatodi na roiti qai gore votu tamigei.

² Ko na roiti aipira sa na veveidi tugu qai tei ule vakarovo vanigei tu agei ira qai batini matadi sosoto podalai tu pa popodalaina beto ko ira qai nabulu kopunia na nongoro jongana isa.

³ Bangara Tiopilasi, ko inara sa vei sa pa liguna tu qa tuti vikivokotoria na totošo kakasana sa doru roiti ira, poni qa rove vaporeveveinai sa ara ma kuti vaituti vatale vanigo sao qau.

⁴ Qa korapa roiti vei pira sara ko vei ko mu gigila vataleria ao sa na sosotodi tugu sira na sakasava qai tei ule vanigo tu ao ira na tinoni qau.

Na Podona i Jone Paputaiso za Takoroto Vakole

⁵ Ego na totošo sa korapa suvere bangara si Herodi pa ia pikata gugusu pa Jiudia, sa sa suvereona tugu ketakoi sa kai iama, na isongona i Zakarae, ko na puku iama tuti lame veina ti Abija sisa. Ko i Elizabeti na maqotana ba kai bubutu iama lame veina tugu ti Eroni.

⁶ Ko na tinoni tuvisidi pa dodogoro tana Tamasa sira karu, qai tuti vataleria ira karu sira doru garunu beto na uana tuvisidi tana Bangara ko sa kepore na dia pake pa toa.

⁷ Ba sa kepore na tudia sira karu ura i Elizabeti sa na egoro beto ko ira karu doru sa qai tei baragoso na qoele beto tugu.

⁸ Ego kai rane totonai sa kamua sa na totošo tadira na puku iama sa somania i Zakarae, poni sa kole roitinia na roiti tana iama pa moena na Tamasa si Zakarae.

⁹ Ko pa tutina vei beto qai tavile tonai qai gonania na patu vivile sira na iama qai roiti, sa sa tauduku si Zakarae ko isa sa mina lao roitinia sa na vavakukuvu umumanga jonga pa zelepade madina.

¹⁰ Ko totonai sa korapa vavakukuvu sisa, sa ira na minete tinoni sa qai korapa vavara pa peguruna.

¹¹ Ko pa totošo tugu isa sa sa votu sa na mateana tana Bangara, ko sa kole turuona pa kale matuana na ia vavakukuvuna na sakasava umumanga jonga.

¹² Ko totonai sa batia sa sa vakamunia na matagutu si Zakarae.

¹³ Ba sa paranga lao tana sa na mateana, pira sau, <<Zakarae, muke matagutu! Ura sa tei nongoria tu na Tamasa sa na mua vavara. Ko kode mina vaporea na maqotamu i Elizabeti sa kai tumu marene, beto ko muna vakukunia i Jone sisa.

¹⁴ Ko kode muna qeqera jola sao beto ko ira na kubo tinoni sa kode mai qera tugu tonai mina podo isa.

¹⁵ Ura kode mina kai tinoni poreveveina pa moena na Bangara sisa. Minake isongo buku vaini babi na buku neqina sisa, beto na Gagala Tabuna sa mina kole tana podalai tu tonai mina korapa pa iapana na tinana sisa.

¹⁶ Kode isa mina vagabala mule laoria tana Bangara na dia Tamasa sira na motadi na tinoni Izireli.

¹⁷ Isa sa mina lao momoenia na Bangara. Kode mina lao pa neqi tana Gagalana na Tamasa kai muqisi podeke vei i Elaija, ko mina vagabalaria na bulodi sira na tamadi ko mai roroquria na tudia. Beto mina vagabalaria sira na tinoni ikikeredi ko mai isongia na tavagigala tadira na tinoni tuvisidi. Kode mina roiti vei inara sisa ko mina vatana vakole vania na Bangara sira na tinoni,>> sau sa na mateana.

¹⁸ Poni sa paranga lao tana mateana si Zakarae, pira sau, <<Ai vei beto mana boka gigilai ara na sosotona sa sa vei isa? Ura ara sa qa tei baragoso tu beto ko na maqotaqu ba sa tei goele tu,>> sau.

¹⁹ Poni sa oe lao tana sa na mateana, <<Ara Qebereli sapi! Ara sa qa turu pa moena na Tamasa. Ko ara tugu sa sa garunusiü isa ko qa parangigo beto qa ule vanigo sa na nongoro jongana aipira.

²⁰ Ko doro! Na nongoro qa ule vanigo ara sa kode mina gore votu tugu pa totošo tavilena tana Tamasa. Ba quke vasosoto sao, ko kopira muna poka ko munake boka paranga sao tinganai mina kamua na rane mai gore votu sira na sakasava aipira,>> sau sa na mateana.

²¹ Ego ira na tinoni sa qai kole verania si Zakarae sa qai kole rurania sa na veveina sa tei sovainia tu pa zelepade madina sisa ba sake oqani votu lame.

²² Totonai sa votu lame ko sake boka parangaria, poni sa qai gigilai sa batia kai dodogoro pa zelepade madina sisa qarigu. Ko sake boka

paranga ko sa kole popodeke pokaria gu sira na tinoni.

²³ Totonai sa beto ko sa okoto sira na rane nabulu sa sa mule laona pa nona ruma si Zakarae.

²⁴ Pa liguna sa vei isa beto sa bogata gu si Elizabeti na maqotana, ko sa kole gu suvere ovona sake kanoko pa ruma ka lima popu. Aipira sa paranga vei sisa,

²⁵ <<Kopira na Bangara sa tokanisiu sara ko qa vei pira. Sa doro kopunisiu ko na qua kea pa moedi ira na tinoni sa sa varijo palea isa,>> sau sisa.

Na Podona i Jisu sa Takoroto

²⁶ Ego totonai sa vonomo si Elizabeti, sa sa garunia na Tamasa sa na mateana i Qebereli ko sa lao pa kai gugusu pa Qalili, na isongona pa Nazareti.

²⁷ Ko sa lao sa tana kai rereko koregana, isa sa tei tavaiviva vakolena tu ko mina alavia kai marene na isongona i Josepa, kai tinoni sa podo lame vei pa tutina i Devita na bangara. Ko na isongona na rereko koregana isa si Mere.

²⁸ Ko sa lao sa na mateana ko sa parangia, <<Na mana mi kole tamu! Qu tamana sao! Na Bangara mi somana tamu!>> saunia.

²⁹ Ba tonai sa nongoria sa na paranga api sa sa matagutu vivitigi si Mere, ko sa kole roroqu nyanyaqoa isa sa ai beka pararanga vaigosoro veveina sapi sau.

³⁰ Ba sa paranga lao tana sa na mateana, <<Mere, muke matagutu! Ura sa qeranigo na Tamasa sao.

³¹ Ko doro! Kode muna bogata sao ko muna vaporea sa kai tumu marene ko muna vakukunia i Jisu ao sisa.

³² Kode mina poreveveina sisa beto mina tagigala na Tuna na Tamasa ululuna jola, beto na Tamasa isa na Bangara sa mina vania na binangara ti Devita isa na ona tite pa moa.

³³ Ko mina bangaraniria isa sira na bubutuna i Jekopi kamua na kamua beto ko na ona binangara sa mina kepore na vinabetona,>> sau sa na mateana.

³⁴ Poni sa oe lao tana mateana si Mere, <<Ai sa vei mina boka gore votu sa vei qu pojai ao, ura qa oqoro laoa kai marene sara?>> sau.

³⁵ Poni sa oe laoa na mateana sisa, pira saunia, <<Na Gagala Tabuna mina lagere tamu ko mina ongugo sao. Ko sa vei isa sa na koburu mina podo sa mina tagigala na liosona beto na Tuna na Tamasa.

³⁶ Doro! I Elizabeti na tavitimu sa tei goele tu sisa ba kopira sa tei korapa tu bogatania isa sa kai koburu marene. Sa egoro qarigunia na tinoni sisa ba kopira sa tei vonomo tu sisa.

³⁷ Ura kepore sa kai sakasava sa tapatia na Tamasa,>> sau sa na mateana.

³⁸ Poni pira sau si Mere, <<Api sara na nabelu tana Bangara. Mi gore votu tu taqu sisa na paranga qu pojai ao,>> sau. Ego beto sa sa taloa tana sa na mateana.

I Mere Sa Lao Ovikia Si Elizabeti

³⁹ Ego ko pa toতোসা isa sa sa qaqiri gu si Mere ko sa sisiqarai taloa sae pa kubo pa ia pa Jiudia.

⁴⁰ Ko totonai sa kamu sa sa lao tome pa ruma ti Zakarae, ko sa lao gosoro qequerania si Elizabeti.

⁴¹ Tonai sa nongoro tekua i Elizabeti sa na vaigosoro qequera ti Mere, sa sa kanoko sa na koburu pa iapana, beto sa tavapugelenia na Gagala Tabuna si Elizabeti,

⁴² ko pira sau, <<Na tamanamu jolaniria ira doru rereko sao, ko mina tamana mutugu sa na koburu sa korapa pa iapamu.

⁴³ I sei sara ko na tinana na qua Bangara sa lame tu ovikisiu?

⁴⁴ Ura api! Isa tugu qa nongoria na vaisogoro qequeramu ao, poni sa kanoko gu sa na koburu pa iapaqu ura sa qequera.

⁴⁵ Muna tamana jola sao Mere, ura qu vasosotoa ao sisa vei sa pojanigo na Bangara sa kode mina gore votu!>> sau sisa.

Na Kera Vinatarasae Ti Mere

⁴⁶ Beto pira sau si Mere,
<<Na buloqu sa sa valavatia na Bangara,

⁴⁷ beto na gagalaqu sa qerania na Tamasa isa na qua inaalo.

⁴⁸ Ura sake doro palesiu sara
kai ona nabulu kepore veveiqu.

Doro! Kopira ko mi lao mai giganisiu
na rereko tamanana ira doru sasae tinoni sara,

⁴⁹ ura na Tamasa neqina jola
sa roitiniria taqu na roiti vaivagabaradi.

Isa sa na liosona na isongona.

⁵⁰ Sa vabatiniria na ona vairoqu vaitokai
sira na okokoto sasae tinoni,
ira qai pangagania sisa.

51 Na limana sa roitiniria na roiti neqidi jola,
sa vanyanyalaniria neqa
sira qai roroqu valavata muleniria mekadi.

52 Sa vagore paleria isa pa dia totoqona bangara
sira na mamata neqidi,
beto sa valavataria isa sira na tinoni kepore
veveidi.

53 Sa vapugele vaniria na sakasava jongadi
sira qai burana,
goto ira qai isisongo
sa sa iju variu gagale paleria.

54 Sa tei tokania tu isa sa nona nabulu i Izireli,
sake mumania isa sa nona vairoqu vaitokai.

55 Isa tugu mina vei sau sa sa taringungutinia isa
tadira tamada pa moa,
tai Ebarahami beto tana tutina i Ebarahami
kamua na kamua,>>
sau si Mere.

56 Ego ko sa suvere mai tu tai Elizabeti kue popu
si Mere, beto sa sa mule pa nona gugusu.

Na Podona i Jone Paputaiso

57 Ego sa kamua na ona popu okotona si Eliza-
beti, ko sa vapodoa isa sa kai koburu marene.

58 Ko totonai qai nongoronia ira qai suvere pa
vailivutaina beto ira na turana sa vei sa roroqu
toka veinia na Bangara isa, sa qai somana qeqera
tavitia isa sira.

59 Ego beto sa totonai sa vesu ranena sa na
koburu, sa qai lame somanania na pobena na
koburu beto ko mai visongo tutinia i Zakarae na
isongona na tamana qarigu.

60 Ba sa paranga tu sa na tinana, <<Dai! I Jone tu
sa na isongona,>> sauniria.

⁶¹ Poni pira qarigu sira na tinoni tana, <<Ba kepore kai turamu ao sa bi tei tavaisiongonia mai tu sa na isongo isa,>> qarigu.

⁶² Beto sa qai popodeke poka laoa ira sa na tamana na koburu, ko qai nanasia i sei beka bi vaisongonia isa sa na koburu qarigunia.

⁶³ Poni sa tepai i Zakarae sa kai patu ketakoi mina kutia na isongo, beto sa pira sau sa sa kutia, <<Na isongona sa i Jone,>> sau. Poni sa qai gabara beto sira.

⁶⁴ Ego pa toতোসো তুগু ইসা সা রেবাঙ্গা সা না মানগানা beto sa munyala sa na meana, ko sa paranga vatarasaea isa sa na Tamasa.

⁶⁵ Ko ira doru qai suvere ketakoi sa qai matagutu beto. Sa tapiara lekogo pa doru gugugusu pa kubo Jiudia sa na nongoro aipira.

⁶⁶ Ko ira doru tinoni vei qai nongoria sa qai kole roroquria pa bulodi sa aipira, ko qai paranga sira, <<Ai beka kode mina koburu veveina sa na koburu api?>> qarigu. Ura sa tabata vakabere gu tana sa na neqi tana Bangara.

Na Kera Vinatarasae tai Zakarae

⁶⁷ Ego sa tavapugelenia na Gagala Tabuna si Zakarae ko sa ulule votunia, pira sau,

⁶⁸ <<Sa pada mina tavatarasae sa na Bangara na Tamasa tadira na tinoni Izireli, ura isa sa lame ovikiria beto sa ruvataria sira na ona tinoni.

⁶⁹ Beto ko sa tei vanigita tu isa sa kai inaalo varenena pa tutina i Devita na ona nabulu.

⁷⁰ Isa vei sa tei taringungutinia tu isa tadira na ona tinoni kokorotai madidi pa moa,

⁷¹ sa isa mina vasaregita tadira na oda kana
beto pa neqi tadira doru qaike
tavaraguanigita sau.

⁷² Ko na Tamasa sa sa vabatiniria
na vairoqu vaitokai sira na oda tite,
beto sake mumania isa
sa nona taringunguti madina.

⁷³ Isa sa na taringunguti sa maulunia ti Ebarahami
ko mina vanigita sau:

⁷⁴ sa taringunguti vakolenia isa
sa isa mina vasaregita tadira na oda kana,
ko taneke matagutu nabulunia gita sisa sau.

⁷⁵ Ko gita tana nabulunia sisa pa uana liosona
beto na tuvisina pa moena isa
doru rane pa noda toa sau.

⁷⁶ Ko ao, na tuqu, sa muna tagigala
na tinoni kokorotai tana Tamasa ululuna jola.

Ura muna lao momoeni na Bangara sao,
ko muna vatana vakole vania na soana,

⁷⁷ ko muna vagigalainiria ira na ona tinoni
na veveina mai taalo sira
tonai mina taleoso na dia sela.

⁷⁸ Isa mina roroqu tokaniria
ura na oda Tamasa sa isongia na bulo vairoqu.

Kode mina valamea isa tadagita
sa na kabere vuvugei jonga
sa koko vei pa nulu vavagalo.

⁷⁹ Ko mina vagonaniria na kabere
sira qai suvere pa rorodomona
beto ira qai matagutunia na mate,
ko mina gaitia na oda vakasa
lao pa soana bule,>>
sau si Zakarae.

⁸⁰ Ko sa lavata sae ko sa neqi pa ona toa gagala sa na koburu. Sa suvere pa qega sisa tinganai tu sa kamua na toতোসো tonai sa votu vakabere tadira na tinoni Izireli.

2

Na Podona i Jisu (Matiu 1.18-25)

¹ Pana toতোসো isa sa sa vaturua i Siza Oqasitasi na bangara pa Romu sa kai vavanau ko mai taanye ko mai takuti beto sira doru tinoni pa ona binangara sau.

² Api sa na toতোসো momoe qai taanye ira na tinoni ko na anye tinoni isa sa sa taroiti tonai i Kuriniasi sa na qavuna pa pikata gugugusu pa Siria.

³ Ko ira doru tinoni sa qai okoto mumule riu pa dia gugusu toগাসাদি ko mai takuti qarigu.

⁴ Ko i Josepa ba sa taloa tugu pa Nazareti kai gugusu pa Qalili, ko sa sae pa Jiudia pa gugusu Betilihema, na gusu ti Devita, ura na podo lame veina pa bubutu ti Devita sisa.

⁵ Ko sa toni saenia isa si Mere ko mai mekarai takuti sau. I Mere sa sa tei tavaiviva vakole tu ko mina alavia isa, beto ko sa tei bogata tu sa totonai.

⁶ Ko tonai qai korapa suvere pa Betilihema ira karu, sa sa kamu gu sa nona toতোসো okotona si Mere.

⁷ Ko sa vapodoa i Mere sa na tuna marene podo moena, ko sa udenia kai lage poko beto sa sa vakolea ketakoi qai vavavakole vaniria na gagani ira na manugu mamade nenedi, ura sa pugele sa na ruma susuverena tadira na tinoni kamudi ko kepore sa kai lose bai suveria.

Ira na Tinoni Kopu Sipi beto ira na Mateana

⁸ Ego qai korapa suveredia tugu pa ia ketakoi sira kaki tinoni kopu sipi, qai korapa kopuniria na dia godo sipi na bongi.

⁹ Ko totonai sa sa bola vasiboro tadira sa kai mateana tana Bangara beto ko sa ude vailivutainiria sa na kabere lavata tana Bangara, ko qai matagutu vivitigi sira.

¹⁰ Beto sa pira sauniria sa na mateana, <<Muke matagutu! Doro! Ura ara sa qa pogoso lame vanigou kai nongoro vaivaqerana jola ko isa mina vaqera betoria doru tinoni.

¹¹ Sa tei podo tu pa ngeni api pa gugusu tai Devita sa na miu inaalo, na Karisito Bangara!

¹² Ko api sa na vinagigila muna batia agou. Tonai muna lao sa muna batia kai koburu, sa tau-denia kai lage poko ko sa korapa koleona ketakoi qai vavavakoleniria na gagani tadira na manugu mamade nenedi,>> sau sa na mateana.

¹³ Beto sa pa totošo tugu isa sa lagere somana tavitia na mateana isa sa kai minete mateana lavata pa noka, ko qai kera vatarasaea ira sa na Tamasa, pira qarigu,

¹⁴ <<Mi tavatarasae sa na Tamasa ululuna jola, beto na bule sa mi kole pa peso tadira sa qeraniria isa,>> qarigu.

¹⁵ Ego ko ligudi qai taloa mule sae pa noka ira na mateana, sa qai kole vavaiparanga sira na tinoni kopu sipi, pira qarigu, <<Aria moko ko ta lao pa Betilihema, ko ta lao doria sa na manugu sa pidoko, isa vei sa ule vanigita na Bangara,>> qarigu.

¹⁶ Ko qai sisiqarai taloa riu sira, ko qai lao tugu batiria ira sira Mere, i Josepa beto ko na koburu melalu. Ko na koburu sa korapa tugu koleona ketakoi qai vavavangojaniria na manugu mamade nenedi.

¹⁷ Ko totonai qai batia ira na tinoni kopu sipi sa na koburu, poni sa qai vavakatonisa sa pojaniria na mateana na veveina na koburu.

¹⁸ Poni ira doru qai nongoria na vavakato tadira na tinoni kopu sipi sa qai gabara beto.

¹⁹ Goto i Mere sa kopuniria ko sa kole roroquria pa bulona sira doru sakasava aipira.

²⁰ Ego beto sa qai taloa mule riudia sira na tinoni kopu sipi, ko qai vatarasaea ira sa na Tamasa, ura doru sakasava qai nongororia ko qai batiria sa sake goto, goto isa tugu vei sa pojai na mateana.

Sa Tavamadi Pa Zelepade Si Jisu

²¹ Ego ko tonai sa vesu ranena ko sa tapobe sa na koburu, poni sa sa tavakukunia i Jisu na isongona sisa, isa vei sa tei poja veiniria tu na mateana totonai sa oqoro tu pidoko pa iapana i Mere.

²² Ego tonai sa kamua sa na totoaso ko mai roitinia ira Josepa i Mere sa na vavakukuvu vuvulasa isa vei sa pojai na Vavanau ti Mosese, poni sa qai pogoso saenia tugu pa Jerusalema ira karu sa na melalu ko mai vamaia tana Bangara qarigu.

²³ Qai tutia ira karu sa isa vei sa takuti kolena pa Vavanau tana Bangara, pira sau, <<Doru koburu marene qai poraka moenia na kokolena koburu sa mai tavile kale vania na Bangara,>> sau.

²⁴ Ko qai lao vavakukuvunia sisa vei sa pojai na Vavanau tana Bangara: karu kuru lavata babi karu tuni kuru, sau.

²⁵ Ego ko api sa korapa suvereona pa Jerusalema pa totoiso isa sa kai tinoni, na isongona i Simione, kai tinoni tuvisina beto sa isongia na pangagana na Tamasa. Ko sa korapa tugu vera vatalenia isa sa na totoiso tonai na Tamasa mina vamanotoria sira na tinoni Izireli, ko sa gorea na Gagala Tabuna sisa.

²⁶ Sa tei ule vamoenia tu na Gagala Tabuna isa sa minake oqani mate sisa tinganai mina batia mai tu isa sa na Karisito tana Bangara saunia.

²⁷ Ko sa tonia na Gagala Tabuna si Simione ko sa lao tome pa kakabarena zelepade. Ko tonai qai geri laonia ira karu tinana na tamana pa kakabarena zelepade sa na koburu i Jisu ko mai vamaia ko mina taroiti vei isa sa tapoja pa vavanau tana Bangara qarigu,

²⁸ poni sa sa teku geria i Simione sa na koburu ko sa vatarasaea sa na Tamasa, pira sau,

²⁹ <<Bangara, qu tei vagore votua tu ao sa na mua taringunguti.

Ko kopira mu ruvasasiu ara na mua pinausu, ko ma taloa riuqua pa bule.

³⁰ Qa tei batini mataqu tu ara sa na inaalo sa koko lame vei tamu,

³¹ isa qu vatana vakolea ao pa moedi ira doru tinoni.

³² Isa sa na kabere sa vaniria na kabere ira na tinoni karovodi, beto na neqi ira na tinoni Izireli,>> sau.

³³ Ego ko qai gabarania ira karu tinana na tamana na koburu sira na paranga veveina na koburu sa pojaria i Simione.

³⁴ Beto sa sa mananiria i Simione sira beto pira saunia si Mere, na tinana na koburu, <<Doro! Na koburu api sa na tavilena tana Tamasa ko mina vavukeleria beto mina vatururia ira kubo tinoni Izireli, beto ko isa sa kai vinagigila tana Tamasa mai kanai ira kubo tinoni.

³⁵ Ko ira na roroqu qai kokole golomo pa bulodi na tinoni sa mina vavotu betoria isa pa kabereana. Goto ao mekamu sa na takulanga isa sa gea vei na likoto sa mina sobea na bulomu,>> saunia.

³⁶ Ego sa suvereona tugu vei ketakoi si Hana kai rereko kokorotai, na tuna i Panuela, na bubutuna i Asa. Totonai sa tei qoele tu sisa. Na vaialavana perangana sisa, ko ka vitu aoro mai tu qai vaisuvere taviti sira karu marenena beto sa mate sa na marenena.

³⁷ Ko sa suvere nanaboko tinganai sa kamua na totoiso isa tonai sa vesungavulu made aorona sisa. Na rane na bongi sake selania isa sa na lalao vatarasaea na Tamasa pa kakabarena zelepade. Sa toania isa sa na toa mamadi ko nake teteku beto na toa vavara.

³⁸ Ko pa totoiso tugu isa sa sa kamu si Hana ketakoi, ko sa paranga jongana lao tana Tamasa, beto sa sa vaqatania isa tadira sa na veveina na koburu, tadira qai korapa verania na totoiso na Tamasa mina ruvatia na gugusu Jerusalema.

³⁹ Ego ko totonai qai vaokoto betoria ira Josepa i Mere sira doru ginugua qai tapoja pa vavanau tana Bangara, poni sa ira kue tatamana qai muledia pa Qalili, pa dia gugusu sosoto pa Nazareti.

⁴⁰ Ko sa lavata sae ko sa neqi sa na koburu beto sa isongo vatatalea isa sa na gigalai tavagigala, beto ko na mana tana Tamasa sa kole somana tana.

Sa Suvere pa Zelepade si Jisu

⁴¹ Ego doru aoro sa ira karu tinana na tamana i Jisu sa qai sasae somanania na vaikamu vavolo Alokata pa Jerusalema.

⁴² Ko tonai sa manogarua aorona i Jisu sa qai sae mutugu somana pa vaikamu, qai vevei tugu doru totošo vavolo.

⁴³ Ego ko tonai sa jola sa na vaikamu, poni sa qai gabala mule riudia sira Mere i Josepa, goto na tudia marene i Jisu sa suvere jolaona tu pa Jerusalema. Ba ira karu tinana na tamana sa qaike gigilai sa sa vei isa.

⁴⁴ Qai roroqua ira karu sa palu sa tei tuti tu pa minete tinoni sa qarigu. Ko sa jola tu kai doru rane poni beto sa qai kole doro nyanyaqoa tadira na tavitidi beto na dia baere.

⁴⁵ Ba qaike batia ira karu sisa, ko qai gabala mule bei tu pa Jerusalema ko qai mule nyaqoa.

⁴⁶ Ko na rane vinaue tu sa qai batia ira karu pa kakabarena zelepade sisa. Sa korapa togo vaisomanai tavitiria ira na tinoni qai vavaivagigalainia na Vavanau sisa, ko sa korapa nonongoro beto sa nananasaria.

⁴⁷ Ko ira doru qai nongoria sa qai gabara jolania sa na gigalai beto na ninanasa tana.

⁴⁸ Ko totonai qai batia isa sira karu tinana na tamana, poni sa qai gabara, beto pira saunia na tinana, <<Tuqu, ai sa vei ko qu roiti vei tu inara? Doro! Na tamamu beto ko ara! Qe takulanga

jola na kole mamalagoso nyaqogo ao sagei karu,>> sau.

⁴⁹ Poni sa oeria isa sira karu, <<Ai sa vei ko qu nyaqosiu tu? Quke gigilai tu agou sa na padaqu tugu mana suvere pa ruma tana Tamaqu sara?>> sauniria.

⁵⁰ Ba qaike gigilai ira karu na ginuana sisa vei sa pojaniria isa.

⁵¹ Ego pa liguna sa vei isa sa beto sa tuti muleria isa sira karu na tinana na tamana ko qai gore pa Nazareti. Ko sa suvere vataberia isa ketakoi sira karu. Ko na tinana sa kopuniria ko sa kole roroquria pa bulona sira doru sakasava aipira.

⁵² Ego ko sa ijoko sae pa tinina beto pa gigigalai tavagigala si Jisu, ko sa qerania na Tamasa beto ira na tinoni sisa.

3

Na Taraena i Jone Paputaiso

(Matiu 3.1-12; Maka 1.1-8; Jone 1.19-28)

¹ Ego pa vinamanogalima aorona na binangara ti Tiberiosi, isa na kuta bangara pa Romu, sa i Ponitiasi Paelati sa na qavuna pa Jiudia, i Herodi na bangara pa Qalili, goto i Pilipi na tasina sa na bangara pa Ituria beto pa Tarakonitisi, goto i Lusaniyasi sa na bangara pa Abilini,

² beto ira Hanasi i Kaiapasi sa na kuta iama lavata. Na totoso isa sa lame pa qega ti Jone, na tuna i Zakarae, sa na paranga tana Tamasa.

³ Ko sa lekogia i Jone sa doruna na ia pa karu kale vaikarovona na pie Jodani ko sa taraenia isa sa na veveina ira na tinoni sa mai gabala loa

paleria na dia sela beto mai tapaputaiso ko na Tamasa mi taleosoniria sau.

⁴ Ko sa gore votu sa isa vei sa takuti pa buka tai Aisea na tinoni kokorotai, isa pira sau,
<<Kai obovele sa korapa kukuku pa qega, pira sau,
<Mu vatanania na soana tana Bangara,
vaemesia ketakoi mina rerege lao vei isa.

⁵ Doru lolomo sa mai tavapugele,
doru kubo na gogore sa mai tavaarare vaitoto.
Ira na soana kekeqodi sa mai tavatuvisi,
ira na soana ikikeredi sa mai tavaemese.

⁶ Ko doru tinoni sa mai batia na inaalo tana Tamasa!> sau.>>

⁷ Ego na motadi sira na puku tinoni qai vovotu lao tai Jone ko mai tapaputaiso qarigu. Poni pira sauniria isa sira, <<Boko tuni dole ikikeremiu! Qu siana sagou! I sei sa pojanigou sa muna boka ukunia agou sa na vinakilasa sa korapa jojoro lame?

⁸ Goto mu gabala ko mai tabata sira na vua jongadi pa miu uana. Muke sianania sa na tutina i Ebarahami sagei ko kode mene taalomei gu kita mugu. Ura ma poja vatalenigou gu ara sagou: na Tamasa sa mina boka roiti vania na koburu gu i Ebarahami sira na vavaikamu patu pira!

⁹ Ko kopira na vaituti sa sa tei tavanaqiti vakole tu, sa vei na rio sa tavakole pa kutana na gou ko mi paduru paleniria na bageredi na gou sau. Ko ira na gou qaike vuania na vua jongana sa kode mai taro pale ko mai tagona lao pale pa niku!>> sau si Jone.

¹⁰ Poni qai nanasa sira na minete tinoni, <<Ego ko na sa sa mene roitinia agei?>> qarigu.

¹¹ Poni sa oeria isa sira, <<Isa na tinoni sa karu na ona soti, sa mi vania kame isa kepore ona. Beto isa sa poregana gagani, sa mi iaria tugu sira sa keporeniria,>> sauniria.

¹² Ego ko ira na tinoni teteku takisi ba qai lame ko mai tapaputaiso tana qarigu, ko qai nanasia ira sisa, <<Tinoni vaivagigalai, agei pira sa na sa mene roitinia?>> qarigunia.

¹³ Poni sa oeria isa sira, <<Na padana gu vei sa vaigarununia na qavuna sa mu tekua, goto muke teku vajolai na takisi,>> sauniria.

¹⁴ Ira na solodia ba qai lame mutugu tana ko qai nanasia, <<Goto agei pira sa ai mene vei? Na sa sa mene roitinia?>> qarigu.

Poni sa oe laoria isa sira, <<Muke teku ragataria babu jutu goboro sesekeria ko bu teku variuniria na dia poata sira na tinoni! Mu qerania gu sa na miu tabara!>> sauniria.

¹⁵ Ego totonai sa ira na tinoni sa qai kole verania kode kaki sakasava mai pidoko qarigu. Ko qai kole vaiperania ira doru pa dia roroqu sa palu api tugu sa na Karisito qarigu.

¹⁶ Poni sa poja betoniria i Jone sira doru, <<Ara sa qa paputaisonigou na kolo, goto isa tu sa poreveveina jolanisiu ara sa sa korapa tuti lame. Ko ara ba nake padaqu ko mana ruvatia na pikona nona sadolo sisa. Isa tu sa mina paputaisonigou na Gagala Tabuna beto na iku.

¹⁷ Ura na sevolo vavaipikatai sa sa tei arunia tu pa limana sisa ko mi pikata paleniria sau sira na kopo ikika pa ia iru vaipipikatainiria ira na kiko, beto ko mi boko vaikamuniria pa ona ruma vavakoleni gagani sira na kiko vuiti sau. Goto ira

na ikikadi sa mai tagona lao pale pa iku sa ilili kare,>> sau sisa.

¹⁸ Ko soku mule sira na vavanau sa kole tarae vabalaوريا i Jone totonai sa taraenia isa na non-goro jongana tadira na tinoni.

¹⁹ I Jone sa kole tugu udukia vei si Herodi na bangara, na ginuana vei sa alava tekua i Herodi-asi, na maqotana i Pilipi na tasina gu beto ko kole-dia mule kaki roiti sake vagosoro vei sa roitiniria i Herodi.

²⁰ Ego beto sa sa vatamo laonia mule i Herodi sa kai roiti ikerena jola, sa vakolea isa pa ruma vaipiu si Jone.

Sa Tapaputaiso si Jisu
(Matiu 3.13-17; Maka 1.9-11)

²¹ Ego pa liguna qai beto tapaputaiso ira na tinoni sa sa lao si Jisu ko sa somana tapaputaiso tugu. Ko totonai sa korapa vavara isa sa sa tarevanga sa na oka,

²² ko sa gore lagere vei na tinonina na kuru tana sa na Gagala Tabuna, ko sa gore toqo makele tana. Beto kai ovovele sa sa gore lagere vei pa noka, pira sau, <<Ao sa na Tuqu qa roroqugo ara! Qa qera jolanigo ara sao!>> sau.

Na Tutina I Jisu
(Matiu 1.1-17)

²³ Ego ko totonai sa podalainia na ona roiti si Jisu sa sa pada vei uengavuluputa aorona sisa. Pana dodogoro tadira na tinoni sa i Jisu sa na tuna gu i Josepa qarigu, isa i Josepa na tuna i Eli.

²⁴ Ko i Eli sa na tuna i Matati isa na tuna i Livai, isa na tuna i Meleki, ko isa na tuna i Janai tai Josepa.

²⁵ Ko i Josepa api sa na tuna i Matatiasi tai Emosi, isa na tuna i Nahumi, na tuna i Esili tai Nagai.

²⁶ Ko isa i Nagai api sa na tuna i Maati, na tuna i Matatiasi, na tuna i Semeini ti Joseki, na tuna i Joda.

²⁷ Ko i Joda sa na tuna i Joanani, isa na tuna i Resa, isa na tuna i Zorobabele, isa na tuna i Salatieli tai Neri,

²⁸ isa na tuna i Meleki tai Adi, isa na tuna i Kosamu, isa na tuna i Elamadamu tai Ea.

²⁹ Ko i Ea sa na tuna i Josua tai Elieza, isa na tuna i Jorimi, isa na tuna i Matati tai Livai.

³⁰ I Livai sa na tuna i Simione, isa na tuna i Jiuda, isa na tuna i Josepa, isa na tuna i Jonamu tai Eliakimi.

³¹ Ko i Eliakimi sa na tuna i Melea tai Mena, isa na tuna i Matata tai Netani, isa na tuna i Devita.

³² Ego ko i Devita sa na tuna i Jese, isa na tuna i Obedi, isa na tuna i Boazi tai Salamoni, isa na tuna i Nasoni.

³³ Ko i Nasoni sa na tuna i Aminadabi tai Adamini, isa na tuna i Ani tai Hezirioni, i Hezirioni sa na tuna i Perezi tai Jiuda.

³⁴ Ko i Jiuda api sa na tuna i Jekopi, isa na tuna i Aisake, isa na tuna i Ebarahami, isa na tuna i Tera, isa na tuna i Nahoa.

³⁵ Ko i Nahoa sa na tuna i Seruqi tai Raqau, isa na tuna i Peleqi, isa na tuna i Ebea tai Sala.

³⁶ Ko i Sala api sa na tuna i Keinani, isa na tuna i Apakasadi tai Semu, isa na tuna i Noa, na tuna i Lameki.

³⁷ Ko i Lameki sa na tuna i Metusela, isa na tuna i Inoke, isa na tuna i Jareti, isa na tuna i Maleleili, isa na tuna i Keinami.

³⁸ Ego ko isa i Keinami api sa na tuna i Enosi tai Seti, ko i Seti sa na tuna i Adama, isa na tuna na Tamasa.

4

I Jisu Sa Tatotoke

(Matiu 4.1-11; Maka 1.12-13)

¹ Ego sa pugelia na Gagala Tabuna si Jisu, ko sa taloa pa pie Jodani ko mi muleona sau. Ko tonai sa mule sa sa tonia lao pa qega na Gagala Tabuna sisa,

² ko sa kole qoqorai na bangaradi na tomate ka madengavuluputa rane sisa. Ko pa doruna na totoiso isa sa kepore kai sa bi tekua sisa, ko tonai sa jola ka madengavulu rane sa sa burana.

³ Beto pira saunia na bangaradi na tomate sisa, <<Vei muna Tuna sosoto na Tamasa sao, sa mu parangia na patu api ko mi peluku bereti,>> sau.

⁴ Poni sa oea i Jisu sisa, <<Pira tu sau sa sa kole pa Kukuti Tabuna, <Na tinoni sa sake toania na bereti gagale mekana,> sau,>> sau si Jisu.

⁵ Ego beto sa na bangaradi na tomete sa toni saenia mule pa kai ia ululuna si Jisu ko sa vabatinia pa kai iapeki totoiso sa doruna na binangara pa kasia gusu.

⁶ Beto sa pira saunia na bangaradi na tomate sisa, <<Ao mana vani betogo sira dorudi na neqi aipira beto na dia isisongo, ura ara gu qa tei

taianiria tu sa aipira ko na tinoni mana nyogua vania ara sa mana boka vania gu.

⁷ Ko ao sa vei muna vatarasaesiu ara, poni sa muna isongo betoria ao mana veinigo sira dorudi pira,>> saunia.

⁸ Poni sa oea i Jisu sisa, pira saunia, <<Ba pira tu sau sa na Kukuti Tabuna, <Na Bangara na mua Tamasa mu vatarasaea, beto ko isa gu mekana mu nabulunia,> sau,>> sau si Jisu.

⁹ Ego beto sa sa toni laonia na bangaradi na tomate pa Jerusalema si Jisu, ko sa toni kesa vaturua pa babanana na kakabarena zelepade, beto pira saunia, <<Vei muna Tuna na Tamasa sao, sa mu koko lani mu soqolo gore.

¹⁰ Ura sa paranga na Kukuti Tabuna, <Na Bangara mina garunuria sira na ona mateana ko mai kopu vasarego.

¹¹ Beto ko mai kalogo ira pa limadi ko maike isongo paleka podeke pa papatu sira na nenemu,> sau,>> sau sa na bangaradi na tomate.

¹² Poni sa oea i Jisu sisa, pira saunia, <<Pira tu sau sa na paranga pa Kukuti Tabuna, <Muke podeke vagonai na Bangara na mua Tamasa,> sau,>> sau si Jisu.

¹³ Ego ko pa liguna sa vaokotoria na bangaradi na tomate sira doru ona totoke, sa sa taloa riu gu mai tinganai sa kamua mule kai totozo jongana.

I Jisu sa Podalainia na ona Roiti Ninabulu pa Qalili

(Matiu 4.12-17; Maka 1.14-15)

¹⁴ Ego totonai sa beto doru ginugua pira sa sa mule laona pa Qalili si Jisu, ko na neqi tana Gagala Tabuna sa sa kole tana. Ko na nongorona isa sa sa tapiara lekogo pa doruna na ia ketakoi.

¹⁵ Ko sa vavaivagigalai sisa pa okokoto ruma vavaikamuna ketakoi, ko qai vatarasae betoa ira doru tinoni sisa.

I Jisu sa Takilu Pale pa Nazareti

(Matiu 13.53-58; Maka 6.1-6)

¹⁶ Beto sa sa mule lao pa Nazareti si Jisu, isa na gusu ketakoi sa lavata sae. Ko pa rane Minere sa lao somana pa ruma vavaikamuna sa vevei tugu doru totošo. Ko totonai sa turu sisa ko sa tiroa na Kukuti Tabuna.

¹⁷ Na buka sa kolea na paranga ti Aisea na tinoni kokorotai sa qai valao vania ira, ko sa viloto revatia isa sa ketakoi qai takuti vakole ira na paranga qai poja vei pira ko sa tiroa,

¹⁸ <<Na Gagalana na Bangara sa sa kole taqu,
ura sa vilesiu isa sara
ko mana taraenia na nongoro jongana tadira qai golaba.

Sa garunusiu isa sara
ko mana ule votunia na toa taruvatana tadira qai tapiu,

beto na revangana na matadi ira qai leqa,
ko mana ruvararia
ira qai nganganguluria ira na tinoni,

¹⁹ beto ko mana taraenia ara

na totošo mina aloria na tinoni na Bangara,>> sau.

²⁰ Beto sa sa polo vijongo beia isa sa na Kukuti Tabuna ko sa vamule lao vania na nabulu kopu, beto sa toqo ko mi podalai vaivagigalai tadira na tinoni sau. Ko qai doro vatotogasia ira doru tinoni pa leo ruma vavaikamuna,

²¹ sa sa paranga sisa, <<Pa rane pa ngeni tugu api sa sa gore votu sa na Kukuti Tabuna qu koni nongoria ina!>> sau.

²² Ko qai paranga vasae betoa ira doru sisa beto qai gabarania ira sira doru ona paranga vavagegoaidi sa paranga votuniria isa. Ko qai kole paranga vei pira sira, <<Bi goto sakeu ko na tuna gu i Josepa sina, oko!>> qarigu.

²³ Poni sa pira sauniria sira, <<Qa gigila vataleagua ara sa kode muna gona lamenia agou taqu sa na paranga vei api, <Ao na tino vaisalana mu salana mulenigo moko! Ira na sakasava qe nongoroniria qu roitiniria pa Kepaniami sa mu roitiniria lani pa mua gusu ketakoi qu lavata sae! > munagunisiu,>> sau.

²⁴ Beto pira sau, <<Ma poja sosotonigou ara sagou: na tinoni kokorotai sa sake tavalavata pa nona gusu ketakoi sa lavata sae.

²⁵ Na sosotona sa ma pojanigou agou. Pa totošo tai Elaija sa na motadi tugu sira na nanaboko qai suvere pa Izireli pa kue aoro kobuna tonai kepore na okoro, beto ko tonai sa raja na songe lavata pa doruna na ia ketakoi.

²⁶ Ba na Tamasa sake garunu laonia tana kame ira pira pa Izireli si Elaija, goto sa tagarunu laonia

tu tana kai nanaboko pa gugusu pa Sarepata, kai gusu pa pikata gugusu pa Sidoni sisa.

²⁷ Beto ko pa totošo tai Elaisa na tinoni kokorotai sa qai motadi sira na tinoni popoqudi qai korapa suveredia tugu pa Izireli, ba kepore sa kame ira bi tataloso valioso, goto i Neamani na tinoni pa Siria gu,>> sau.

²⁸ Ko totonai qai nongoria ira doru tinoni pa leo ruma vavaikamuna sisa vei inara sa qai tagigiri vivikereniria.

²⁹ Ko qai gasa turu ko qai lao ragata votunia pa peguruna na gusu sisa, beto ko qai toni sagere saenia pa narena na kubo ketakoi sa taroit na dia gugusu, ko mai juju vatitolo palea pa taba qarigu.

³⁰ Ba sa rerege sulopo votu riuona pa vaikorapai vaikamu tinoni lavata sisa ko sa riuona.

*Kai Tinoni sa Kolea na Tomate Ikikerena
(Maka 1.21-28)*

³¹ Ego i Jisu sa gore pa Kepaniami kai gugusu pa Qalili, ko sa lao vaivagigalai tadira na tinoni pa rane Minere.

³² Qai gabara betonia ira doru sa nona vaivagigalai, ura sa somania na neqi sa na ona paranga sa parangania isa.

³³ Ego pa leona na ruma vavaikamuna isa sa sa korapa sa kai tinoni sa kolea na gagalana na tomate ikikerena. Ko sa uui votu sisa, pira sau,

³⁴ <<Kei! Na sa qu nyorogua roitinia tamigei sao Jisu pa Nazareti? Qu lame ko mu piaragei agei qugu? Qa gigilagoqua ara sao! Ao sa na Liosona tana Tamasa!>> sau.

³⁵ Poni sa tokea i Jisu sa na tomate ikikerena isa, <<Ao mu noso ko mu votu riu tana tinoni ina!>>

saunia. Poni sa vavukelia na tomate ikikerena sa na tinoni api pa moedi ira na tinoni, beto sa sa riuona sisa, ba kepore tugu kamea bi veinia sa na tinoni api.

³⁶ Ko qai gabara beto sira doru tinoni, ko qai vavaiparanga vei pira, <<Na paranga sa pu vei pira! Sa kolea na neqi sa na tinoni api, ko tonai sa iju paleria isa sira na tomate ikikeredi tana tinoni poni sa qai votu riudia tugu,>> qarigu.

³⁷ Ko na nongorona i Jisu sa sa tapiara lekogo pa doruna na ia pa vailivutaina ketakoi.

*I Jisu sa Salanaria na Motadi ira na Tinoni
(Matiu 8.14-17; Maka 1.29-34)*

³⁸ Ego totonai sa taloa pa ruma vavaikamuna si Jisu poni sa lao pa ruma tai Saimone. Ko na qoqoele roana i Saimone sa sa vakamunia na mo mangini lavata, ko qai lao pojanina si Jisu.

³⁹ Poni sa lao turu pa kekerena na rereko sa mo si Jisu, ko sa tokea sa na mo mangini poni sa taloa tana sa na mo. Ko pa totošo tugu isa sa tatakole sa na rereko isa ko sa vatanaria sira.

⁴⁰ Ego totonai sa suvu na tapo sa qai totoni kamuniria ira ketakoi tai Jisu sira na tinoni sa vairia na okokoto vagauru. Ko sa vaoponiria na limana isa sira, ko sa salana betoria.

⁴¹ Ira na tomate ikikeredi ba qai okoto votu taloadia tadira na tinoni ko qai uui, pira qarigu, <<Ao tugu sa na Tuna na Tamasa!>> qarigu. Ba sa tokeria i Jisu sira na tomate ikikeredi, beto ko sake vamalumuria ko bai paranga, ura qai tei gigilaidia tugu ira sa isa sa na Karisito.

Sa Tarae Lekogo si Jisu
(Maka 1.35-39)

⁴² Ego totonai sa vuvugei rane neqa sa sa taloa pa gugusu isa si Jisu, ko sa lao pa kai ia kaloina. Ba qai lao tugu nyaqo tututia ira na tinoni sisa, ko qai lao tugu batia, beto qai aru vasuveria ko mike loaria sisa qarigu.

⁴³ Ba pira sauniria sira, <<Tadira kaki goto gugusu sa ara ba mana taraenia tugu sa na nongoro jongana veveina na binangara tana Tamasa, ura isa tugu sa sa garunu lamenisiu ara na Tamasa ko mana roitinia,>> sau.

⁴⁴ Ko sa kole tarae pa ruruma vavaikamuna tadira na tinoni pa Jiudia si Jisu.

5

I Jisu sa Kukuria ira na Sepele Momoe
(Matiu 4.18-22; Maka 1.16-20)

¹ Ego kai rane totonai sa korapa turuona pa poanana pa nole pa ovuku Qenesareti si Jisu, sa qai vaijujukuku upupele lao tana sira na minete tinoni, ko mai nonongorodia pa paranga tana Tamasa qarigu.

² Ko sa doro vairia isa tonai sa karu koaka qai korapa titidia pa keketai ovuku. Goto ira na tinoni abu poredia koaka sa qai korapa valiosoria na dia vaqara.

³ Ko sa lao koia isa sa kame, isa na koaka tai Saimone, beto sa sa garunia si Saimone ko mi iolo sae iqona pa kolona saunia. Ko sa toqo ketakoi si Jisu beto sa sa kole vaivagigalai paro tadira na minete tinoni.

⁴ Ego tonai sa beto parangaria na minete tinoni sa pira saunia i Saimone, <<Mu vaiolo jola saea pa lilisina sa na koaka, beto sa mu gonania ketakoi sa na miu vaqara,>> saunia.

⁵ Poni sa paranga si Saimone, pira sau, <<Qokolo! Qe tei pavu talea tu na bongi doruna sagei, ba kepotu kai tea sa be tekuaimei! Ba qu paranga ao, ko jongana ara ma lao tu ropi vagorea sa na vaqara,>> sau.

⁶ Ko totonai qai ipa gorenia na vaqara sa sa vaivagabara sa na igana qai gona, ko na vaqara ba iapeki bi taraqama tu.

⁷ Ko qai sipu laoria sira na tavitidi pa kai goto koaka ko mai lame tokaniria qarigu. Ko qai mekarai vapugeleniria na igana ira sa karu koaka ira, ko iapeki bai dururu tu.

⁸ Ego totonai sa batia i Saimone Pita sa na roiti sa podo vei pira, sa sa lao togo sori tutungu sisa pa moena i Jisu, beto pira sau, <<Mu taloa taqu Bangara, ura na tinoni sela sara!>> sau.

⁹ Ura sa gabara vivitiginia i Pita beto ira doru qai tutia isa sa na koi vei motadi na igana qai tekuria.

¹⁰ Ko ira na tino abu tavitina i Pita, ira Jekopi i Jone (karu tuna marene i Zebeti) ba qai gabara tugu. Poni sa pira saunia i Jisu si Saimone, <<Muke matagutu! Podalai kopira sa muna abu tinoni sao,>> saunia.

¹¹ Ko pa liguna qai juju vapororia sa na dia koaka, sa qai loa vakole beto paleria sira doru dia sakasava ko qai tutiadia ira si Jisu.

*I Jisu sa Salania kai Tino Popoquna
(Matiu 8.1-4; Maka 1.40-45)*

¹² Ego kai totonai sa korapa suvere pa kai gugusu si Jisu, sa api kai tinoni sa udea na popoqu. Ko totonai sa batia isa si Jisu, sa sa gona opo goreni pa peso na isumatana, ko sa tepa vivitigi, pira sau, <<Bangara, vei muna malumu ao, sa muna boka taloso valiososiu gu sara!>> saunia.

¹³ Poni sa kaqamania na limana ko sa ulia i Jisu sisa, beto pira sau, <<Qa malumu gu sara, ko mu lioso tu ao,>> saunia. Ko pa totono tugu isa sa tataloso valioso tana sa popoqu.

¹⁴ Beto sa sa paranga vabalaua i Jisu sisa, <<Munake lao vavavakatonian tadira tinoni sapi, goto mu rerege tuvisi lao gu tana iama ko mi doro vivilotigo. Pa liguna isa sa muna lao roitina na vavakukuvu vuvulasa isa vei sa vaigarununia i Mosese, ko mai vasosotoa ira na tinoni sa qu tei tavalioso tu sao marigu,>> saunia sisa.

¹⁵ Beto tonai sa sake mako gore na lekogona sa na nongorona i Jisu, ko ira na minete tinoni sa qai vavaikamu lao tana ko mai nonongorodia beto mai tasalanadia pa okoto dia vagauru qarigu.

¹⁶ Ba sa tuturu rijo riuona pa qega si Jisu ko sa kokole vavaraona.

I Jisu sa Salania kai Tinoni sa Mate Kale na Tina

(Matiu 9.1-8; Maka 2.1-12)

¹⁷ Ego kai rane totonai sa korapa vaivagigalai si Jisu, sa na suveredi tugu ketakoi sira kaki Parese beto ira qai vaivagigalainia na Vavanau, na lame veidi pa okoto gugusu pa Qalili, pa Jiudia, beto pa Jerusalema. Ko na neqi tana Bangara sa tei koleona tu tai Jisu ko mina boka vaisalana.

¹⁸ Ego ko api qai pala kamunia ira kaki tinoni pa nona lovu sa kai tinoni sa mate kale tinina, ko qai popodeke ko mai pogoso tomenia pa leo ruma, ko mai vakolea pa moena i Jisu qarigu.

¹⁹ Ba qaike boka batia ira sa na soana vei beto mai pala tomenia, ura qai pugele sira na tinoni. Ko qai poso kesa saenia pa nare ruma ko qai kakelia sa na arena na ruma, beto qai vasikulu gorea pa vaikamu tinoni pa moena i Jisu sa na tinoni isa tonai sa korapa koleona tugu pa lovu.

²⁰ Ko totonai sa batia i Jisu sa na dia rarange, sa sa parangia isa sa na tinoni sa mo, <<Qua tinoni, qai tei taleoso tu sira na mua sela,>> saunia.

²¹ Poni qai podalai vaipera paranga mekadi sira qai vaivagigalainia na Vavanau beto ira na Parese, <<Ai tinoni veveina sapi! Sa korapa vamoroania na Tamasa sa na tinoni api! Kepore sa kai tinoni mina boka taleosonia na sela, goto mekana gu na Tamasa!>> qarigu.

²² Ba sa tei livutia tu i Jisu sisa vei qai kole vaiperani paranga ira, ko pira sauniria, <<Na sa sa qu kole vaiperania pa bulomiu agou?

²³ Ai sa sa munyala na pojana? <Qai tei taleoso tu sira na mua sela!> biu, ba <Mu tatakole ko mu rerege!> biu?

²⁴ Ba ma vadogoronigou ara sa na Tuna na Tinoni sa poreona neqi pa peso ko mina taleosoniria na sela,>> sau. Beto sa pira saunia sa na tinoni sa mate kai kale tinina, <<Qa parangigo ara sao, mu turu, mu pogosia na mua lovu, ko mu mule laomua pa mua ruma!>> saunia.

²⁵ Poni pa totooso tugu isa sa gasa turu pa moedi ira doru tinoni sa na tinoni api, sa posia nona lovu

isa sa kolea, ko sa mule riuona pa nona ruma, beto sa vatarasaea isa sa na Tamasa.

²⁶ Ko qai gabara beto sira doru tinoni totonai qai batia sa vei inara. Qai vatarasaea ira sa na Tamasa, beto qai matagutu tugu vei ko qai vavaiparanga, <<Koi, na sakasava vaivagabaradi sa taqe batiria gita pa ngeni!>> qarigu.

Sa Kukua i Jisu si Livai

(Matiu 9.9-13; Maka 2.3-17)

²⁷ Ego liguna isa sa sa taloa ketakoi si Jisu, ko sa lao dogoria sa kai tinoni teteku takisi na isongona i Livai, sa korapa toqona pa ruma teteku takisi. Ko sa parangia i Jisu sisa, <<Lame tutisiu,>> saunia.

²⁸ Poni sa turu loa paleria tugu i Livai sa doru ona sakasava, ko sa lao tutia si Jisu.

²⁹ Beto sa sa roitinia i Livai pa nona ruma sa kai vavolo lavata ko sa teteku tavitia si Jisu. Ko na motadi sira na tinoni teteku takisi tavitina beto ira kaki tinoni mule qai tasoru ko qai somana teteku.

³⁰ Ba ira na Parese beto ira na dia tinoni qai vaivagigalainia na Vavanau sa qai ququminiria sira na sepele ti Jisu, ko pira qarigu sira, <<Ai sa vei ko qu teteku tavitiria tu ira na tinoni teteku takisi beto na tinoni seladi sagou?>> qarigu.

³¹ Poni sa oeria i Jisu sira, pira sauniria, <<Ira na tinoni toa vajongadi sa qaike nyaqoa sa na tinoni sa vavaisalana, goto ira gu qai mo.

³² Qake lame sara ko ma kukuria na tinoni tuvisidi qau, goto ira tu na tinoni seladi ko mai gabala qau!>> sau si Jisu.

Na Nanasana na Tatabu Gagani

(Matiu 9.14-17; Maka 2.18-22)

³³ Beto sa qai nanasia ira na Parese beto ira na dia tinoni qai vaivagigalainia na Vavanau si Jisu, pira qarigunia, <<Ai sa vei ko ira na sepele tai Jone beto ko ira na sepele tadira na Parese sa qai tatabu gagani beto qai vavara soku totošo, goto ira na sepele tamu sa qai kole gu teteku beto buku laodia gu?>> qarigunia.

³⁴ Poni sa pira sauniria i Jisu, <<Ai vei, muna boka vatatabu gaganiniria tu sira na tinoni tasorudi mai somanania na vavolo vaialava totonai sa korapa suvere tavitiriaona na tinoni vaialava? Dai!

³⁵ Ba qai korapa lame sira na rane tonai mina tateku varišo tadira sa na tinoni sa vaialava. Ko pa totošo tu isa sa mai tatabu gagani sira,>> sau sisa.

³⁶ Beto sa pojaniria mutugu i Jisu sa na vinakabere api, <<Kepore sa kai tinoni mina boka rikata tekua kai rikata poko koregana, ko mina piti valaonia pa kai poko leluna. Mina roiti vei sa kode mina tarikata sa na poko koregana, beto ko na poko leluna sa minake lao totoa sa na poko tutuvaka koregana.

³⁷ Beto kepore mutugu sa kai tinoni mina toto laonia na vaini koregana sa na tototona vaini leluna. Ura mina taroiti vei sa kode mina tapokataona sa na tototoni vaini leluna ko mina tavuva vikereona sa na vaini, beto ko na tototoni vaini ba mina taaru vikere tugu.

³⁸ Goto na vaini korega sa mina tatoto valao tugu pa tototona koregana.

³⁹ Ko kepore sa kai tinoni sa bubuku vaini leluna bi nyogua bukua sa na vaini koregana. Ura sa

paranga sa na tinoni isa, <Na vaini leluna tu sa sa giropo!> sau,>> sau si Jisu.

6

Na Nanasana Na Veveina Na Rane Minere (Matiu 12.1-8; Maka 2.23-28)

¹ Ego pa kai rane Minere tonai sa rerege jola lao vei pa leo inuma vuiti si Jisu beto ira na ona sepele, sa qai kole raravusu tekua kiko vuiti sira na ona sepele, ko qai ngaja gaganigadia.

² Poni kaki ira na Parese qai nanasaria, <<Ai sa vei sa qu roitinia tu na roiti sake tavamalumu pa rane Minere?>> qarigu.

³ Poni sa oeria i Jisu sira, <<Beko qu tei tiroamui tu agou sa na roiti qai roitinia i Devita pa moa, ba qu oqoro tu vakaberia sa? Totonai qai burana si Devita beto ko ira na ona tinoni qai tutia,

⁴ sa qai tome lao sisa pa leona na ruma tana Tamasa, ko qai tekua isa sa na bereti madina ko qai gania beto qai vaniria tugu vei sira na ona tinoni. Ba kepore kai tinoni qai tavamalumunia ko mina boka tekua sa na bereti isa, goto ira na iama gu,>> sau.

⁵ Beto sa parangaria i Jisu sira, <<Na Tuna na Tinoni sa na bangarana na rane Minere,>> sau.

I Jisu sa Salania kai Tinoni sa Raiqo na Limana (Matiu 12.9-14; Maka 3.1-6)

⁶ Ego pa kai rane Minere mule tonai sa tome pa kai ruma vavaikamuna si Jisu sa sa korapa suvereona ketakoi sa kai tinoni sa raiqo na lima kale matuana.

⁷ Ko ira qai vaivagigalainia na Vavanau beto ira na Parese sa qai nyaqoa kaki soana ko mai jutunia

sa sela si Jisu qarigu, ko qai kole dodoro kopu totonia sa vei mina salana tinoni tu beka pa rane Minere sisa qarigu.

⁸ Ba sa tei gigilaria tu i Jisu sira na dia ro-roqu, ko pira saunia sa na tinoni sa raiqo kai kale limana, <<Mu turu, ko mu rerege lame pa korapa,>> saunia. Poni sa gasa turu sa na tinoni isa ko sa lao turu ketakoi.

⁹ Beto pira sauniria i Jisu sira na tinoni, <<Ego ma nanasagou ara agou. Ai sa sa vamalumia na Vavanau ko mina boka taroiti pa rane Minere? Na roitinia na jongana, ba na roitinia na ikerena? Na aloa na toa, ba na piara pale?>> sauniria.

¹⁰ Beto sa kole doro vailivutainiria isa sira doru beto sa sa pira saunia isa sa na tinoni, <<Mu radonia na limamu!>> saunia. Poni sa sa radonia tugu, ko sa jonga ligu sa na limana isa.

¹¹ Totonai sa qai tagigiri vivitigi sira, ko qai kole vavaivavakatonina mekadi ira sa na sa mai boka roiti laonia tai Jisu qarigu.

I Jisu sa Vileria ira ka Manogarua Tinoni Tagarunudi

(Matiu 10.1-4; Maka 3.13-19)

¹² Ego ko pa kai toতোসা sa sa sagere sae pa kai kubo si Jisu ko sa vavara. Ko sa suvere na bongi doruna pa batu kubo sisa ko sa kole vavara lao tana Tamasa.

¹³ Ko totonai sa vuvugei rane neqa sa sa kuku tekuria sira doru ona sepele ko sa vile tekuria isa sira ka manogarua ko ira sa sa kukuniria na tinoni tagarunudi.

¹⁴ Ko aipira sira sa vileria isa: i Saimone isa sa vakukunia i Pita beto i Aduru na tasina, ira Jekopi i Jone, i Pilipi i Batolomiu,

¹⁵ ira Matiu, i Tomasi, i Jekopi na tuna i Alepiasi, beto i Saimone isa perangana na somanana mai tadira qai nyorogua adu palea na qavuna pa Romu,

¹⁶ i Jiudasi na tuna i Jekopi, beto i Jiudasi Isikarioti isa na tinoni sa gabala kanai i Jisu.

*I Jisu sa Vaivagigalai beto sa Vaisalana
(Matiu 4.23-25)*

¹⁷ Ego totonai sa mule gore pa kubo tavitiria ira na ona tinoni tagarunudi si Jisu poni sa turu tavitiria isa pa kai ia ararena sira soku ona sepele. Ko na minete tinoni lavata sa tei korapa tu ketakoi, ira na lame veidi pa doru ia pa Jiudia, pa Jerusalema, beto ko vei tugu pa gugusu babatana pa Turosi beto pa Sidoni.

¹⁸ Ira na tinoni sa qai lame ko mai nongoria isa beto mai tasalanadia pa okoto dia vagauru qarigu. Ko ira sa koleria na gagala ikeredi ba qai tasalana tugu.

¹⁹ Ko ira doru sa qai kole popodeke vivitigi ko mai ulia sisa ko mai tasalanadia qarigu, ura na neqi sa votu tana ko soku tinoni qai tei tasalana tu.

*Na Qeqera beto na Takulanga
(Matiu 5.1-12)*

²⁰ Ego sa doro laoria na ona sepele si Jisu ko sa paranga,

<<Qu tamana sagou qu golaba,
ura tamugou sa na binangara tana Tamasa.

²¹ Qu tamana sagou qu burana kopira,

- ura agou sa kode muna tavapote vatale.
Qu tamana sagou qu lukana takulanga kopira,
ura kode muna avu qeqera sagou.
- 22 Qu tamana sagou tonai maike tavaraguanigou
ira na tinoni
beto tonai mai ijugou,
mai poja vivikeregou,
beto mai jutunigou na tinoni ikikeremiu
pa ginuana qu tutia na Tuna na Tinoni.
- 23 Mu qera ko mu soqolo qeqera tu sa pa totoiso
isa, ura vainongoro! Na lavatana jola sa na miu
pinia pa noka. Na roiti ngangangulu vei tugu
inara sa qai roitinia ira na boko tamadi lao tadira
na tinoni kokorotai pa moa.
- 24 Goto agou na tinoni isisongo sa mu takulangagamiu tu,
ura qu tei tekua tu agou sa na toa jongana.
- 25 Mu takulangagamiu tu sagou qu pote
vatatalegamiu kopira,
ura koleona sa na totoiso muna burana sagou.
Mu takulangagamiu tu sagou qu avavu kikidolo
kopira,
ura koleona sa na totoiso tonai muna lukana
takulanga sagou.
- 26 Mu takulangagamiu tu sagou tonai mai pa-
paranga vatarasaegou ira doru tinoni,
ura ira na tamadi ba qai roiti veiniria tugu
sira na tinoni kokorotai sesekedi pa moa,>>
sau si Jisu.

*Mu Roroquria ira qai Kanagou
(Matiu 5.38-48; 7.12a)*

²⁷ <<Ba ma pojanigou sagou qu nongorosiu ara: mu roroquria sira qai kanagou, mu roiti vajongana lao tadira qaike tavaraguanigou,

²⁸ mu tepa vaniria na mana sira qai lelevenigou, beto mu vavara tokaniria sira qai ngangangulugou.

²⁹ Bi tapalia kai kale paparamu sa kai tinoni, sa mu tale lao vania mule kai kalemu. Bi tekua na mua koti sa kai tinoni, sa muke suqutia ko mi tekua mutugu sa na mua soti.

³⁰ Na tinoni sa tepanigo na sakasava sa mu iai, na tinoni sa teku variunigo kai mua sakasava sa muke tepa mulenia.

³¹ Ko isa tugu vei qu nyoroguania ko ira na tinoni mai roiti lamenia tamugou sa isa tugu sa mu roiti laonia tadira na goto tinoni.

³² Vei muna roroqu kakaleria gu agou sira qai roroqugou, sa kita mu kole roroqua kode muna tekunia na mana sa na roiti vei isa! Ura ira na tinoni seladi gu ba qai roroquriadia tugu sira qai roquria.

³³ Vei muna roiti kakale vajongana lao tadira gu qai roiti vajongana lame vanigou, sa kita mu kole roroqua muna tekunia na mana agou sa vei isa! Ura ira na tinoni seladi gu ba qai roiti vajongana lao tugu sa tadira na tinoni qai roiti vajongana lao vaniria.

³⁴ Ko vei tadira gu qu gigilai kode muna boka teku muleniria na miu sakasava sa qu vamalumuria ko mai sasareniria na miu sakasava, sa kita mu kole roroqu muna tekunia na mana agou sa sa vei inara! Ura ira na tinoni seladi gu ba qai bokadia vasasareria ira na tinoni seladi vei ko mai

teku muleniria sira na padana tugu isa vei qai valaoa qarigu.

³⁵ Ba agou sa muke roiti vei inara! Mu roroquria tu sira qai kanagou, beto mu roiti vajongana lao tadira. Mu vaniria gu sisa na manugu mai tekua gu mai qarigunigou beto muke kole roqu totonia sa na miu sakasava isa. Muna vei sa kode mina lavatana jola sa na miu pinia pa noka beto ko tonai sa qu roiti vei na boko koburu tana Tamasa ululu jolana sagou. Ura na Tamasa sa roroqu betoria gu sira qaike boka paranga jongana lao tana beto ira na tinoni ikikeredi.

³⁶ Na Tamasa sa roroquria beto sa roiti vajongana lao tadira doru tinoni, ko agou ba mu roroquria beto mu roiti vajongana lao tugu tadira doru tinoni,>> sau si Jisu.

*Muke Pitua na Goto Tinoni
(Matiu 7.1-5)*

³⁷ <<Muke pituria na sela tadira na goto tinoni, ko mike pitugou na Tamasa. Muke jutu tariniria na waituti tana Tamasa sira na goto tinoni, ko agou ba muke tajutu tarinigou tugu sa na waituti tana Tamasa. Mu taleosoniria na goto tinoni, ko na Tamasa ba mi taleosonigou tugu.

³⁸ Mu ia vataleria na tinoni, ko mi ia vatalegou na Tamasa. Isa mina ianigou isa sa na ia nabuna, mina vei na boko kiko bou sa tasaqiti ko sa tanyonyoqoro vatale ko sa pugele nyonyoa beto qu tinu boborua na miu. Ura isa tugu na pada qu ia vatale veiniria ira na goto tinoni, poni sa isa tugu mina ia vatale veinigou sa na Tamasa,>> sau si Jisu.

³⁹ Beto isa sa sa pojaniria mule i Jisu sa na vavakato vavapada api, pira sau, <<Na tinoni sa leqa sa minake boka tonia sa kai goto tinoni leleqana. Vei mina tonia sa kode mai mekarai vukele jolopo pa kai pou sira karu.

⁴⁰ Na sepele sa sake poreveveina jolania na ona tinoni vaivagigalai. Goto totonai mina vakoititi vataleria mai tu na sepele sira na vaivagigalai tana ona tinoni vaivagigalai sa beto sa mina kamua sa na boboka tana ona tinoni vaivagigalai.

⁴¹ Ai sa vei ko qu juno dogoria tu ao sa na opopu pa matana na tasimu, ba na lomoto kokobu pa matamu mekamu sa quke pavu galania?

⁴² Ai sa vei ko qu boka paranga veinia tu pira na tasimu, <Tasiqu, mei! Ma kasi pale na opopu pa matamu,> qugu tu? Ba na lomoto kokobu pa matamu quke batia! Na tinoni vavabatamu na sesekemu sao! Momoe mu kasi pale mai sa na lomoto kokobu pa matamu, beto sa muna babata vatale ko muna boka kasi pale sa na opopu pa matana na tasimu,>> sau si Jisu.

Na Gou beto na Vuana
(*Matiu 7.16-20; 12.34b-35*)

⁴³ <<Na gou jongana sa sake vuania na vua ikerena, beto na gou ikerena sa sake vuania na vua jongana.

⁴⁴ Doru gou sa qai tagigila na jongadi babi na ikeredi tonai tana doria na vuadi. Munake boka lokete teku vua gou piqi sao pa gou vavaiokana, beto ko munake boka teku vuvungu qurepi sao pa gasoro vavaiokana.

⁴⁵ Na tinoni jongana sa sa vavoturia sira na uana jongadi qai kole pa bulona ko sa roitinia na roiti

jongana, goto na tinoni ikikerena sa sa vavoturia na uana ikikeredi qai kole pa bulona ko sa roitinia na roiti ikikerena. Ura isa tugu sa pugele nyonyoa pa bulona na tinoni sa sa taparanga votunia pa mangana,>> sau si Jisu.

*Karu Tinoni qai Vaturu Ruma
(Matiu 7.24-27)*

⁴⁶ <<Ai sa vei ko qu kukunisiu, <Bangara! Bangara!> ara sagou, beto quke tutiria isa vei qa pojanigou ara?

⁴⁷ Isa sa lame taqu ko sa vainongoroniria na qua paranga beto sa vataberia, sa ma ule vanigou ara ai tinoni veveina sisa.

⁴⁸ Na tinoni isa sa sa kai muqisi podeke vei na tinoni sa roitinia na ona ruma, sa kori valolu gore ko tinganai sa kamua na patu beto sa vatoqoa isa sa nona kokovana ruma, beto sa sa vaturua sa nona ruma. Ko totonai sa gore na qolapeso, sa nyoro na pie ko sa raja pa ruma isa ba sake boka jou kanoko sa na ruma isa, ura sa tapatu biti vamauru pa patu sisa.

⁴⁹ Ba isa na tinoni sa nongoriaona tugu sa na qua paranga ba sake vataberia, sa sa kai muqisi podeke vei na tinoni sa roitinia na ona ruma pa peso munyalana kepore patu bitina sisa. Ko totonai sa gore na qolapeso, sa nyoro na pie ko sa raja pa ruma isa, sa sake ruavo tugu vukelena sa na ruma isa, ko sa tajegara pipiara betona!>> sau si Jisu.

*I Jisu sa Salania kai Tinoni Mamata Gogoto
(Matiu 8.5-18; Jone 4.43-54)*

¹ Totonai sa beto pojaria i Jisu sira doru sakasava aipira tadira na tinoni, sa sa taloa lao pa Kepaniami sisa.

² Ego na suverena tugu ketakoi sa kai tinoni mamata gogoto. Ko koleona sa kai ona nabulu isa sa roroqu vivitigia isa sa mo ko sa tata mate.

³ Totonai sa nongoronia na tinoni mamata gogoto api sa na veveina i Jisu, sa sa garunuria isa sira kaki iviva tadira na tinoni Jiu ko mai lao tepai si Jisu ko mi lame salania na ona nabulu sau.

⁴ Ko tonai qai kamu sira tai Jisu sa qai tepa totokai sisa, pira qarigu, <<Na bangara api sa sa garo tugu muna lao tokania ao.

⁵ Ura isa sa roroqugita sa gita na tinoni Jiu beto isa tugu mekana sa roiti vanigita sa na oda ruma vavaikamuna,>> qarigunia.

⁶ Ego jongana sau si Jisu ko sa tuti laoria sira. Ba totonai sa tata kamua gu isa sa na ruma, poni sa sa garunuria na tinoni mamata gogoto api sira kaki ona baere ko qai lao poja veinia pira si Jisu, <<Bangara, kita mu kole pavu goboro. Ara nake padaqu ko ao muna lame tome pa qua ruma.

⁷ Ko sa vei tugu isa sa ara ba qake doro vapanisiu ko mana lame tamu! Goto mu leve lamenia gu tana sa na salana ko mi toaona sa na qua marene.

⁸ Ura ara ba ira tugu na tinoni sa koleria na neqi qai kopunisiu beto koledia mutugu sira na tinoni vaipera qai takopu pa neqi taqu, ko ara qa gigilaiqua sa ai sa vevei tonai sa isongo neqi na tinoni. Ko vei, <Lao ao!> baunia ara sa kame, poni

sa sa lao gu sisa. Beto vei, <Lame!> baunia mule ara sa kame, sa sa lame tugu sisa. Vei pori mu vei qaunia na qua nabulu, poni sa sa roitinia tugu sisa. Goto ao na mua neqi sa na lavatana jola ko muna paranga gu lani, poni kode mina tasalana tugu kopira sisa,>> sau.

⁹ Totonai sa nongoria i Jisu na paranga tana tinoni mamata sa vei inara sa sa gabara, ko sa gabala ko sa paranga laoria isa sira na minete tinoni qai tutia, <<Ma poja vatalenigou ara sagou: qa oqoro isongo batia ara pa Izireli sa kai tinoni sa isongia na rarange lavatana jola vevei tana tinoni api,>> sau sisa.

¹⁰ Beto sa qai gabala mule lao pa ruma tana tinoni mamata sira ka visa qai pogoso nongoro, ko qai lao kamu sa qai batia sa na nabulu sa tei tasalana tu.

I Jisu sa Vatoa Mulea na Tuna Marene kai Nanaboko pa Neini

¹¹ Ego sa oqoro sovai gu sa jola sa vei inara sa sa taloa lao pa kai gugusu na isongona pa Neini si Jisu. Ko ira na ona sepele beto ko kai minete tinoni lavata sa qai tutia isa.

¹² Ko isa tugu sa tata kamua na atakamanana na gugusu lavata isa, poni sa qai pogoso bola lamenia gu ira sa kai tinoni sa mate ko mai riu golomia qarigu. Na tinoni sa mate isa sa isa tugu kai tuna memekai kai nanaboko. Ko kai minete tinoni lavata pa gugusu lavata isa sa qai tutia votu na nanaboko.

¹³ Ego totonai sa doria na Bangara sa na naboko api sa sa roroqu vivitigia, ko pira saunia, <<Muke lukana!>> saunia.

14 Beto sa rerege lao ko sa arua sa na kokobu tomate taudena, ko ira qai pogosia na kokobu tomate sa qai turu noso. Beto sa paranga laoa isa sa na tinoni matena, <<Koburu marene korega, ara qa parangigo sao ko mu tatakole!>> saunia.

15 Poni sa toa mule ko sa tatakole toqo sa na tinoni sa mate ko sa podalai paranga. Beto sa sa toni laonia i Jisu tana na tinana sa na tinoni api.

16 Qai matagutu beto sira doru, ko qai vatarasaea ira sa na Tamasa, pira qarigu, <<Kai tinoni kokorotai lavata sa sa kamugita beto na Tamasa sa sa lame ovikiria ko mi aloria na ona tinoni sau,>> qarigu.

17 Ko isa na nongorona na roiti sa roitinia i Jisu api sa sa tapiara lekogo pa doru eqa pa Jiudia beto ko tadira doru gugusu pa vailivutaina na ia isa.

Ira na Tinoni Pogoso Nongoro Tai Jone Paputaiso

(Matiu 11.2-19)

18 Ego totonai qai vavakato vania ira na ona sepele si Jone sa na veveidi doru roiti sa roitiniria i Jisu, sa sa kuku tekuria isa sira karu ona sepele

19 ko sa garunu laoniria tai Jisu ko pira mai nanasa veinia sauniria, <<<Ao tugu sa isa qai ro-rovenia na tinoni sa korapa lalameona qarigunia? Ba kai goto tu sa mene verania agei?> munagunia,>> sauniria.

20 Ko tonai qai lao kamu sira karu tai Jisu sa qai nanasia sisa, <<Sa garunugei i Jone Paputaiso sagei karu ko pira muna nanasa veinia saunigei, <Ao tugu sa isa qai rorovenia na tinoni sa korapa

lalameona qarigunia? Ba kai goto tu sa mene verania agei?> sau,>> qarigu.

²¹ Ego totonai tugu qai korapa suveredia ira karu sa i Jisu sa salanaria sira na kubo tinoni qai mo beto qai gosororia na vagauru, beto ko ira qai rajaria na tomate ikikeredi. Beto kubo ira qai leqa sa sa vababataria isa.

²² Ko sa oeria isa sira karu tinoni pogoso nongoro tai Jone, pira sauniria, <<Mu mule lao ko mu vavakato vania i Jone sira vei qu batiria beto qu nongororia. Ira na leqa sa qai babata, ira na qao qai rerege, ira na popoqu sa qai tataloso valioso, ira na kiqili sa qai tavonga, ira qai mate sa qai tavatoa mule, beto ira na golabadi qai tekua na nongoro jongana.

²³ Qai tamana sira qaike tatupe talenisiu ara, mugunia,>> sau si Jisu.

²⁴ Pa ligudi qai mule riu sira na sepele tai Jone, sa sa podalai vavakatonina i Jisu tadira na minete tinoni sa na veveina i Jone. Sa paranga sisa, <<Totonai qu lao pa qega ko mu dogoria i Jone qugu sagou, sa na sa sa mu lao dogoria qugu? Kai tinoni sa mamalei vei na equru buburu sa jou vakakanokia na gava? Dai ke!

²⁵ Ko na sa tu sa qu nyogua lao dogoria agou? Kai tinoni sa popokoniria na poko babata jongadi? Ba ira na tinoni qai popoko vatale vei inara sa qaike susuvere pa qega, goto qai kole gu susuvere vatataledia pa ruma tadira na bangara!

²⁶ Ego ko na sa sosoto sa vei qu nyogua lao doria agou? Kai tinoni kokorotai? E, sosoto na tinoni kokorotai tugu sisa, ko sa poreveveina jolaniria ira na tinoni kokorotai sisa.

²⁷ Api sa sa pojai na Kukuti Tabuna na veveina isa, pira sau,

<Doro! Ara qa garunu laonia pa moemu ao sa na qua tinoni pogoso nongoro.

Isa sa mina vatana momoea sa na soana tamu,> sau.

²⁸ Ma poja vatalenigou ara sagou: kepore sa kai tinoni sa podo lame pa kasia gusu api bi poreveveina jolania i Jone, ba isa tu sa kepore veveina jola pa binangara tana Tamasa sa sa poreveveina jolania si Jone,>> sau si Jisu.

²⁹ Ko tonai qai nongoria i Jone poni sa ira doru tinoni beto ko ira na tinoni teteku takisi qai vasosotoa sa na Tamasa sa tuvisi qarigu, ko qai tapaputaisodia tana.

³⁰ Goto ira na Parese beto ira qai vaivagigalainia na Vavanau sa qaike tavaraguania sa isa vei sa nyoroguania na Tamasa ko bai roitinia, ko qai daidia tapaputaiso ti Jone.

³¹ Ko sa paranga si Jisu, <<Ego, ko na sa mana vapopodekeniria ara sira na sasae tinoni pa rane pa ngeni api? Ai tinoni veveidi sira?

³² Ira na sasae tinoni pa rane pa ngeni api sa qai vaitoto vei tugu ira na koburu qai kole togo leleodia pa ia mamaketina. Ko qai kole vavaikuku karovo, pira qarigu,

<Qe mikeniria agei sira na kera vaialava, ba agou quke peka tu.

Qe keraniria agei sira na kera mate,

ba quke lukana roroma tu sagou!> qarigu.

³³ Pira sa vei na ginuana sa na vavapada isa. Totonai sa lame si Jone Paputaiso sa sa madi ko

sake teteku beto ko sake buku vaini sisa, poni pira qugu sagou, <Sa kolea na tomate ikikerena sina!> qugunia.

³⁴ Ego totonai sa lame mule sa na Tuna na Tinoni ko sa teteku beto sa buku sisa, poni sa pira mule qugunia, <Doro! Na ngoja mota beto na tinoni bubukuna sina, beto na baere tadira na tinoni teteku takisi beto ira na tinoni seladi sina!> qugu mutugu.

³⁵ Ba na tavagigala tana Tamasa sa sa ulule gu pa roiti uana tadira na tinoni qai tutia,>> sau si Jisu.

I Jisu sa Tasoru lao pa Ruma tati Saimone na Parese

³⁶ Ego sa beto gu sa vei inara beto sa sa sorua kai Parese si Jisu ko mi lao teteku tavitia pa nona ruma sau. Ko sa lao tugu pa ruma tana si Jisu, ko sa kole teteku tavitia sisa.

³⁷ Ego ko na suverena tugu pa gugusu isa sa kai rereko sa toania na toa selana. Tonai sa non-goronia isa si Jisu sa korapa teteku pa ruma tana Parese sa sa pogosia isa sa kai jagi alabasita sa pugelia na lumu umumanga jonga.

³⁸ Sa pogoso lao turu lulukanania pa liguna i Jisu tata pa nenena, beto sa vaoni tariniria na kolo matana isa sa karu nenena i Jisu, beto sa puqa vapidiliniria na vurunguna. Beto sa aoria sa na nenena i Jisu, beto sa sa vuva tariniria na nenena i Jisu sa na lumu umumanga jonga.

³⁹ Totonai sa batia na Parese sa vei isa inara, sa pira sau golomo mekana, <<Bi vei kai tinoni kokorotai sosoto sa na bangara api, sa bi tei gigilaiona tu ai rereko veveina sa sa korapa ulia isa ina ura na rereko selana sa ina!>> sau.

⁴⁰ Poni sa paranga lao si Jisu tana, <<Saimone! Ara qa nyogua pojanigo kai sava,>> saunia.

<<Ego tu ao Tinoni vaivagigalai, mu pojai tu,>> sau si Saimone.

⁴¹ Poni sa parangia i Jisu sisa, pira saunia, <<Koledia sa karu tinoni poredia lilipu tana kai tinoni poreona poata. Kame ira karu sa ka lima gogoto poata siliva, goto kame sa ka liman-gavuluputa.

⁴² Ba ira karu doru sa qaike boka vamatea na dia lilipu ko sa taleosoniria gu na tinoni poreona poata sira karu beto sa anyu paleria gu sa na dia lilipu. Ego ko ai ira karu pira sa qu roroqua ao sa kode mina roroqu vivitigia sa na tinoni poreona poata?>> sau si Jisu.

⁴³ Poni sa oe lao si Saimone, pira sau, <<Pana rorove taqu sa isa sa lavata jola na ona lilipu ba sa taleosonia na tinoni poreona poata,>> sau.

<<Qu sotomua tugu sao,>> sau si Jisu.

⁴⁴ Beto sa sa balinga mule sa tana rereko, ko sa paranga laoa si Saimone, <<Qu batiamua sa na rereko api? Qu sorusiu ara sao, ba totonai qa tome lame pa mua ruma sara, sa quke vanisiu na pie ao ko ba loqaria na nenequ. Goto na rereko api sa sa vatubulunia na kolo matana sa karu nenequ beto sa puqa vapidilinia na vurunguna.

⁴⁵ Ao sa quke ao vakamusiu sara, goto na rereko api sa totonai vei qa kamu ara lani sa sa ogoro beto aoria na nenequ.

⁴⁶ Ao sa quke lumunia na oela olive na batuqu tonai qu vakamusiu, goto isa sa vuva tatariniria na lumu umanga jonga pore vaina sa na nenequ.

⁴⁷ Ko ara pira ma poja veinigo sao Saimone: ira na sela tana qai kubo jola sa qai tei taleoso beto tu, ko na ona roroqu sa roiti votunia isa taqu sa ulenia sa sa tei taleoso tu sisa. Ba isa sake kubo ona sela sa taleoso sa nake lavatana tugu sa nona roroqu sa roiti votunia,>> sau si Jisu.

⁴⁸ Beto sa pira saunia i Jisu sa na rereko, <<Qai tei taleoso tu sira na mua sela,>> saunia.

⁴⁹ Totonai qai nongoria ira na tinoni qai so-mana teteku pa tavolo sa paranga vei inara isa sa qai kole ququmi gogolomo, pira qarigu, <<Ai na tinoni veveina sapi ko na sela ba sa taleosoniria?>> qarigu.

⁵⁰ Beto pira saunia i Jisu sa na rereko, <<Na mua rarange sa sa tei alogo tu. Mu lao pa bule,>> saunia.

8

Ira na Rereko qari Tutia Jisu

¹ Ego sa jola gu sa vei inara sa sa lekogo taraeni i Jisu pa gugusu lalavata beto na ikikete sa na nongoro jongana na veveina na binangara tana Tamasa. Ko ira ka manogarua ona sepele ba qai tutia tugu isa,

² beto ko vei tugu ira kaki rereko sa iju paleria na tomate ikikeredi pa dia toa isa beto sa salanaria tugu kaki dia vagauru. I Mere na koko veina pa gugusu Magdalene sa kame, isa perangana qai kolea mai ka vitu tomate ikikeredi ba sa iju paleria tugu i Jisu.

³ Goto i Joana sa kame, na maqotana i Kuza na nabulu ti Herodi; kame i Susana, beto ko kubo mule sira na rereko. Ko ira aipira sa qai varoitiria

na dia isisongo ko qai totokania si Jisu beto ira na ona sepele.

*Na Vavakato Vavapadana Na Kiko
(Matiu 13.1-9; Maka 4.1-9)*

⁴ Ego ira na tinoni pa okokoto gugusu sa qaike koroto kakamu tai Jisu. Ko totonai sa vaikamu lame tana sa kai minete lavata, sa pojai isa sa na vavakato vavapada api:

⁵ <<Koleona sa kai tinoni umuma sa riu vavuvusuria na kiko pa ona inuma. Ko totonai sa kole iparainiria na kiko isa poni sa kaki sa qai vukele lao pa lodaka soana ko qai teteria na tinoni, beto ko qai tatava kamu tobiki betoriagadia na manugu.

⁶ Kaki sa qai vukele lao pa peso bubuturuna, ko tonai qai pidoko sa qai malei matedia ura sa pidili kepare piana sa na peso pa ia isa.

⁷ Kaki kiko mule sa qai vukele lao pa gaga-soro vavaioka, ko qai toa tavitiria tugu na gasoro vavaioka, beto ko sa pilu vamateria tugu isa.

⁸ Goto kaki kiko sa qai vukele lao pa peso jongana, ko qai toa vajonga beto qai vua vatale ko sa vuvungu gogoto na vuana,>> sau si Jisu.

Pa liguna isa sa pira sa paranga viva veiniria, <<Na tinoni sa pore talingi nonongorona sa mi vainongoro vatale,>> sau si Jisu.

*Na Ginuana sa Vaivagigalainiria Na Vavakato
Vavapada si Jisu
(Matiu 13.10-17; Maka 4.10-12)*

⁹ Ego qai lao nanasia ira na ona sepele na sa ginuana sa na vavakato vavapada api,

¹⁰ poni sa pira sauniria, <<Agou qu tei taiania tu sa na gicalai paena na veveina na binangara tana Tamasa, goto ira na goto tinoni sa qai tavagigalai pa vavakato vavapada sira, ko mai dodogorodia
ba maike batia;
mai nonongorodia
ba maike vakaberia,>>
sau i Jisu.

Na Vakaberena na Vavakato Vavapadana na Kiko

(Matiu 13.18-23; Maka 4.13-20)

¹¹ <<Ego na ginuana na vavakato vavapada api sa pira sa vei: na kiko sa na paranga tana Tamasa.

¹² Ira na kiko qai vukele lao pa lodaka soana sa ira na tinoni qai nongoriadia tugu na paranga tana Tamasa, ba sa lame na bangaradi na tomate ko sa teku palea sa na paranga isa sa kole pa bulodi, kita mai vasosoto ko mai taalo sau.

¹³ Ira na kiko qai vukele lao pa peso bubuturuna sa ira isa tugu qai nongoria na paranga tana Tamasa poni qai teku vakatapia pa qeqera. Ba sake kori gore vamauru vei na bagere, ko qai vasosoto mai iapeki totoaso ba totonai sa lame na totoke ko sa podekeria sa qai vukele riudia.

¹⁴ Ira na kiko qai vukele lao pa ia sa kolea na gasoro vavaiokana sa ira qai nongoriadia tugu na paranga tana Tamasa, ba tonai qai korapa lalao-dia poni na takulangadi na roroqudi na isisongo beto na qeqera goborodi pa toa kasia gusu sa sa piluria ko qaike boka vua vamatua.

¹⁵ Goto ira na kiko qai vukele pa peso jongana sa ira na tinoni qai nongoria na paranga tana Tamasa ko qai kopu vatalenia pa bulodi beto qai turu vangaju ko qai vua vatale,>> sau si Jisu.

*Na Juke sa Opo Taria na Besini
(Maka 4.21-25)*

¹⁶ <<Kepore sa kai tinoni sa vatoai na juke beto sa vaopo tarinia na besini babi vatoqoa pa kauru sape puputana sa na juke, goto pa ona totoqona tu sa vatoqonia, ko ira na tinoni mai tome lame sa mai batia na kabere.

¹⁷ Doru sakasava qai kole vapae sa kode mai tabata votu, beto doru sakasava qai kole golomo sa mai votu lame pa kakaberena.

¹⁸ Ko inara sa vei sa mu doro vatalea na soana qu vainongoronia na paranga tana Tamasa. Ura isa na tinoni sa isongo vasoku sa kode na motana mule sa kode mina taiania. Goto isa sake isongia kai sava sa isa tu sa rove veinia sa isongia ba mina tateku variunia tugu,>> sau si Jisu.

*Na Tinana beto ira na Tasina Marene i Jisu
(Matiu 12.46-50; Maka 3.31-35)*

¹⁹ Ego sa lame ti Jisu sa na tinana beto ko ira na boko tasina marene, ba qaike boka kamua sisa ura sa mota jola na minete tinoni.

²⁰ Ko kame ira na tinoni sa sa lao pojanina si Jisu, <<Na tinamu beto ira na tasimu marene sa pori, qai korapa turu veranigo pa sesebe. Qai nyorogua dorigo qarigu,>> saunia.

²¹ Ba sa oeria i Jisu sira, pira sauniria, <<Ira qai nongoria na paranga tana Tamasa ko qai vatabea

sa ira sa na tinaqu beto ko na tasiqumarene ara,>> sauniria.

*I Jisu sa Vabulea na Ranebongi
(Matiu 8.23-27; Maka 4.35-41)*

²² Kai rane tonai sa koi pa koaka si Jisu beto ira nona sepele poni sa pira sauniria sira na ona sepele, <<Aria ko ta karovo lao pa kai karovona na ovuku Qalili,>> sauniria. Poni sa qai toka lao.

²³ Totonai qai korapa tetepe lalaodia ira poni sa sa kole ko sa putagana si Jisu. Beto sa gore raja pa kolo isa sa na gava lavata, ko sa pugelia na kolo sa na koaka ko tata bai dururu.

²⁴ Poni qai lao vadoravia ira na sepele si Jisu, pira qarigu, <<Qokolo, Qokolo, taqe tata mate sa gita!>> qarigunia.

Poni sa tatakole si Jisu ko sa tokea sa na gava beto na ololobagea, poni qai noso ko sa bule elava sa neqa.

²⁵ Beto sa pira sauniria i Jisu sira na sepele, <<Kepore na miu rarange sagou?>> sau.

Poni qai gabara beto qai matagutu sira, ko qai kole vavaiparanga mekadi, I sei tu sa na tinoni api? Ko tonai sa parangaria na gava beto na kolo poni qai nongoria tu! qarigu.

*I Jisu sa Salania kai Tinoni sa Kolea na Tomate
Ikikerena
(Matiu 8.28-34; Maka 5.1-20)*

²⁶ Ego pa liguna sa vei inara sa qai tepe gore paro pa gugusu pa Qerasini pa kai kalena pa ovuku Qalili.

²⁷ Isa tugu sa tete paro si Jisu pa paparona pa gusu isa sa sa gore tugu sa kai tinoni isa sa kolea na tomate ikikeredi ko mi lao gosoria sisa sau. Na

sovai jolana na gagadona sa na tinoni api, ko sake susuvere pa ruma goto pa bevi vavaigolomodi tu.

²⁸ Isa tugu sa dogoro laoa isa si Jisu sa sa uui, sa lao togo sori tutungu pa moena i Jisu, ko sa kuku vevela vei pira, <<Na sa qu nyogua roitinia taqu sao Jisu na Tuna na Tamasa ululuna jola? Qa tepaigo ara sao, muke vakilasanisiu na vitigi!>> saunia.

²⁹ Inara sa paranga vei sisa, ura perangana tu sa sogaria i Jisu sa na tomate ikikerena ko mi votu riu tana tinoni isa saunia. Ura kubo totošo sa vavavitulunia tu na tinoni api sa na tomate ikikerena. Ko ai tu qai piu veinia na seni na limana nenena beto qai kole kopu veinia kai tinoni tavatomena pa ruma vaipiu, ba sa kokoroto paleria tugu sa na seni beto sa toni riu pale na tomate ikikerena pa qega sisa.

³⁰ Sa nanasa laoa i Jisu sa na tinoni api, <<I sei na isongomu sao?>> saunia.

Poni sa pira sau, <<I Joatina,>> sau, ura qai soku sira na tomate ikikeredi qai tomea na tinoni api.

³¹ Ko qai kole tepa totokai i Jisu sira na tomate ikikeredi, ko kita mi garunu laoniria pa ia ketakoi mai tavakilasa ira na gagala ikikeredi qarigu.

³² Ego sake sou pa ia isa sa kai godo borogo lavata, qai korapa nyunyubele gaganigadia pa kai kalena na kubo. Ko qai tepa totokai ira na tomate ikikeredi si Jisu ko mi vamalumuria ko mai lao tomedia tadira na borogo qarigu. Poni sa vamalumuria tugu.

³³ Ko qai votu riu tana tinoni api sira na tomate ikikeredi, ko qai lao tomedia tadira na borogo. Poni sa qai tulai gore na taba sa na godo borogo

pira ko qai gore tulusu pa kolo ko qai kuju mate betodia.

³⁴ Ego ira na tinoni qai kopuniria na borogo sa totonai qai batia sa vei inara poni sa qai uku. Qai lao vavakato vaniria sira pa gugusu beto ira na tinoni pa vailivutaina na gugusu isa.

³⁵ Poni qai votu lao sira na tinoni ko mai dogoria sisa na manugu sa podo qarigu. Tonai qai kamu tai Jisu sa qai batia sa na tinoni isa sa kolea na tomate ikikerena sa tei tasalana tu. Ko sa korapa togo vataleona pa kekere nenena i Jisu sisa, sa tei vasae poko tu, beto sa tei tavagigala tu. Ko qai matagutu beto sira na tinoni.

³⁶ Ko ira na tinoni qai batini matadi na manugu sa podo beto isa vei beto sa tasalana sa na tinoni isa, sa qai vavakato vaniria sira na tinoni qai koni kamu.

³⁷ Poni qai tepai ira na tinoni pa Qerasini si Jisu ko mi iolo rijo pa ia ketakoi qarigunia, ura qai matagutu vivitiginia. Poni sa qaqiri lao pa koaka si Jisu ko sa mule riuona.

³⁸ Ba tonai sa oqoro toka si Jisu sa sa lao kole tepa tuti tai Jisu sisa na tinoni sa koni tasalana ani, ba sa garunu vamulea i Jisu sisa, pira saunia,

³⁹ <<Mu mule lao pa mua gugusu, ko mu vavavakatonisa sisa vei sa roiti vanigo na Tamasa,>> saunia. Poni sa mule lao sa na tinoni api, ko sa vevelania isa tadira doru pa nona gugusu sisa vei sa roitinia i Jisu tana.

*Na Tuna Rereko i Jaerasi beto an Rereko sa Ulia
na Poko ti Jisu*

(Matiu 9.18-26; Maka 5.21-43)

⁴⁰ Totonai sa gabala mule lao kamu pa kai karovona na kolo si Jisu, sa qai vera vakamua ira na tinoni sisa. Ura qai kole tugu verania ira doru tinoni sisa.

⁴¹ Pana totošo tugu isa sa bola kamu gu sa na kuta tinoni mamata pa ruma vavaikamuna, na isongona i Jaerasi. Sa lao togo sori tutungu pa nenena i Jisu sisa, ko sa tepa totokai ko mi lao pa ona ruma sau,

⁴² ura kai memeka tuna ikete tata manogarua aorona sa mi mate gu sau.

Ego totonai sa korapa rerege lalaona i Jisu sa qai jujupe vaikalenia ira na minete tinoni sisa.

⁴³ Na somanana tugu pa vaikamu minete tinoni isa sa kai rereko sa riu gojo na orungu pa tinina ka manogarua aoro. Ira doru vei sa isongoria sa sa tei gona pale betoria tu pa solatadi ira na tinoni vavaisalana, ba kepore kame ira bi boka salania.

⁴⁴ Ko sa somana rerege tuti pa liguna i Jisu sisa. Ko isa tugu sa lao ulia sa na uquna na poko ti Jisu, poni sa totonai tugu sa noso riu sa na orungu.

⁴⁵ Tonai sa nanasa si Jisu, <<I sei sa ulisiu ara?>> sau sisa.

Ba qai oso sira doru, <<Ura! Nake agei!>> qarigu.

Poni sa pira sau si Pita, <<Qokolo, qu batiamua ao ko na vaikamu tinoni sa qai jupe vailivutainigo inara!>> saunia.

⁴⁶ Ba pira sau si Jisu, <<Dai, kai tinoni sa sa ulisiu ara, ura qa vagigilai ara pa tiniqu sa sa votu taloa taqu sa na neqi,>> sau.

⁴⁷ Totonai sa gigilai na rereko sa sa tei tavotu tu sa na roiti sa roitinia isa sau, poni sa matagutu

neneqere vivitigi sisa, ko sa lao toqo sori tutungu pa nenena i Jisu, ko sa ule votunia isa tai Jisu pa moedi ira doru tinoni sa isa vei beto ko sa ulia na poko ti Jisu beto veveina sake ruavo tugu tasalanana sisa.

⁴⁸ Poni pira saunia i Jisu sisa, <<Tuqu, na mua rarange sa tei salanigo tu. Mu lao pa bule,>> sau sisa.

⁴⁹ Totonai tugu sa korapa paranga vei inara i Jisu poni sa sa bola kamu gu sa kai tinoni pogoso nongoro, na koko lame veina pa ruma tai Jaerasi na tinoni mamata pa ruma vavaikamuna, ko pira sau, <<Sa tei mate tu sa na tumu rereko. Kita vapavu lame goboria na tinoni vaivagigalai,>> saunia si Jaerasi.

⁵⁰ Ba tonai sa nongoria i Jisu sa na vavakato tana tinoni pogoso nongoro, poni pira saunia si Jaerasi, <<Muke matagutu. Mu vasosoto gu beto kode mina jonga gu sa na tumu,>> saunia.

⁵¹ Totonai sa lao kamu sisa pa ruma tai Jaerasi, sa sake vāmalumuria isa ko mai tome tavitia sira na tinoni, goto ira Pita, i Jone, i Jekopi, beto ko ira karu tinana na tamana gu na rereko.

⁵² Ira doru tinoni sa qai korapa roroma qai lukana takulangania na koburu sa mate. Poni pira sauniria i Jisu sira, <<Muke lukana! Zake mate sa na koburu inana, sa korapa putagana gu,>> sau sisa.

⁵³ Tonai sa paranga vei inara isa poni sa qai avavunia ira doru sisa, ura qai gigila vataleadia sa tei mate tu sa na koburu rereko.

⁵⁴ Ba sa arua i Jisu sa na limana na koburu beto sa paranga, <<Ngore, mu tatakole!>> saunia.

⁵⁵ Poni sa toa mule ko sake ruavo tugu tatakolena sa na koburu ko sa garunuria i Jisu sira ko mai vania na gagani ko mi teteku sau.

⁵⁶ Ko qai gabara vivitigi sira karu na tamana beto na tinana, ba sa paranga vabalauria i Jisu sira ko maike vavavakatonina pa tinoni sisa vei na roiti sa taroiti.

9

I Jisu sa Garunuria ira ka Manogarua Sepele (Matiu 10.5-15; Maka 6.7-13)

¹ Ego sa kuku vaikamuniria i Jisu sira ka manogarua sepele, ko sa vaniria na neqi ko mai ijiju pale tomate ikikeredi beto mai salanaria sira sa vairia na mo sau.

² Beto sa garunuria tugu vei sira ko mai taraenia na binangara tana Tamasa, beto mai salanaria sira qai mo sauniria.

³ Beto sa pira sauniria, <<Munake pogosia kai sa pa miu rerege lao, munake pogoso kolu opopatana, na mane, na besa, na poata beto ko munake pogoso varua soti.

⁴ Ketakoi mai tavaragua vatogagou ko mai vasu-veregou sa muna suvere gu pa ruma isa, tinganai muna taloa riu pa gugusu isa.

⁵ Ketakoi maike tavaragua vatogagou ira na tinoni sa muna turu loa pale sa na gugusu isa. Tonai muna taloa riu sa muna tavusu paleria sa na kavuruna na peso pa gugusu isa qai ramata pa nenemiu. Ko isa sa na vinagigilana kode mina vakilasaria na Tamasa sira,>> sau sisa.

⁶ Ego ko qai taloa riu sira na sepele, ko qai rerege lao pa doru gugugusu, qai taraenia na nongoro

jongana beto qai salanaria sira qai mo pa doru eqa qai lao vei.

*Na Rura ti Herodi
(Matiu 14.1-12; Maka 6.14-29)*

⁷ Ego totonai sa nongoronia i Herodi, na bangara pa Qalili, sira doru sakasava sa roitiniria i Jisu, sa sa rura betona sisa. Ura qai pojanía ira kaki tinoni sa i Jone Paputaiso sa sa tei toa mule tu qarigu.

⁸ Ira kaki mule sa qai paranga sa i Elaija sa sa tei bola tu qarigu, goto kaki ira sa qai paranga sa kame ira na tinoni kokorotai pa moa sa tei toa mule tu qarigu.

⁹ Pira sau si Herodi, <<I Jone sa qa tei kujuku pale tu na batuna ara. Goto i sei sa na tinoni isa sa roitiniria doru ginugua qa nongoroniria aipira?>> sau sisa. Ko sa nyoguanía isa ko bi batia si Jisu sau.

*I Jisu sa Vatetekuria ira ka Lima Tina Tinoni
(Matiu 14.13-21; Maka 6.30-44; Jone 6.1-14)*

¹⁰ Ego tonai qai mule kamu sira na tinoni tagarunudi sa qai vavakato vanía i Jisu sira doru sakasava qai roitiniria. Poni sa toniria isa sira ko qai lao pa kai ia kaloina pa kai gugusu na isongona pa Betiseda.

¹¹ Ba totonai qai gigilai ira na minete tinoni sa ketakoi sa lao vei, sa qai tuti laoiía ira si Jisu. Poni sa vakamu vataleria tugu isa sira, sa taraenia tugu isa tadira sa na veveina na binangara tana Tamasa, beto ko sa salanaria tugu sira qai mo ko qai nyogua tasalana.

¹² Ego totonai sa podalai gore sa na vevelu, sa qai lao tana sira ka manogarua sepele ko pira qarigunia, <<Mu garunu variuria pa gugusu lalavata beto ikikete pa vailivutaina sira na tinoni mai, ko mai boka nyaqogadia gagani beto mai nyaqoa ketakoi mai puta. Ura na ia taqe korapa suveria api sa na qega ko sa kepore kai savana,>> qarigu.

¹³ Poni pira sauniria i Jisu sira, <<Agou gu sa mu ianiria na tetekuna!>> sau.

Poni pira qarigu, <<Kepore mutugu sa kai sa be vagaroa goto isa tugu ka lima bereti beto karu igana momoqasadi gu sa qai kole pira! Ko ai vei? Qu nyoguanigei ao ko me lao vai vaniria na gagani agei sira na minete tinoni lavata pira?>> qarigu.

¹⁴ (Ura sa papada vei ka lima tina sa na anyedi ira na marene gu.)

Poni sa pira sauniria i Jisu sira na ona sepele, <<Mu vatoqo okoto bobokoria sira na tinoni papada vei ka limangavulu pa kai pukuna,>> sau.

¹⁵ Ego ko tonai qai beto vatoqo betoria ira na sepele sira na tinoni,

¹⁶ sa sa tekuria i Jisu sa ka lima bereti beto karu igana, ko sa enga sae pa noka ko sa mananiria, beto sa kikiparia, beto sa sa vaniria ira na ona sepele, ko ira qai iaria sira na minete tinoni.

¹⁷ Ko qai teteku ko qai pote beto sira doru, beto sa qai buti kura vapugeleniria na kikipa gagani kole joladi ira na sepele sa ka manogarua topa lavatadi.

*I Pita sa Poja Votunia na Veveina i Jisu
(Matiu 16.13-19; Maka 8.27-29)*

¹⁸ Ego kai rane totonai sa korapa vavara mekana si Jisu, sa qai lame vaikamunia sira

na ona sepele. Poni sa nanasaria i Jisu sira, <<I sei qaqarigunisiu ira na minete tinoni sara?>> sauniria.

¹⁹ Poni qai oea pira qarigunia, <<I Jone Paputaiso sao qarigu, goto kaki sa i Elaija sao qarigu, goto kaki mutu sa kame ira na tinoni kokorotai pa moa sao qarigu,>> qarigu sira na sepele.

²⁰ Poni sa nanasaria mule isa sira, <<Goto agou sa i sei ququgunisiu sara?>> sauniria.

Poni sa oea i Pita sisa, pira saunia, <<Ao tugu sa na Karisito tavilena tana Tamasa!>> saunia.

I Jisu sa Vavakatonina na ona Mate beto na Turu-mule

(Matiu 16.20-28; Maka 8.30-9.1)

²¹ Beto sa sa naquria beto sa paranga vaneneqiniria i Jisu sira na ona sepele ko maike tei vavakatonina tu tadira na tinoni sa na veveina isa sa na Karisito sauniria.

²² Ko sa pojaniria mutugu sira, <<Na Tuna na Tinoni sa kode mina gosororia soku vitigi, beto mai kilu pale ira na tinoni mamata, na kuta iama beto ko ira qai vaivagigalainia na Vavanau. Kode mina tavamate sisa ba pa rane vinaue sa mina tavatoa mule,>> sau.

²³ Beto sa paranga laoria ira doru sisa, <<Na tinoni sa nyogua tutisiu ara sa mi kilu pale tu sa nona toa mekana, ko mi pogosia na ona korosi doru rane ko mi tutisiu sara.

²⁴ Ura na tinoni sa nyorogua kopu vasarenia nona toa mekana sa kode mina saivia tugu sa nona toa. Goto na tinoni sake rabekia nona toa pa ona tutiqu ara sa isa sa mina aloa nona toa.

²⁵ Ura na sa sa mina boka vagavoria na tinoni bi gona pale na ona toa ko bi isongia na kasia gusu doruna? Bi julingai tu!

²⁶ Na tinoni sa keanisiu ara beto na qua paranga sa na Tuna na Tinoni ba mina keania tugu sisa totonai mina lame sisa pa ona neqi lavata, pa neqi tana Tamasa beto tadira na mateana tabuna.

²⁷ Ma poja sosotonigou ara sagou: kaki agou qu korapa suvere aipira sa mai oqoro mate tinganai mai batia na binangara tana Tamasa,>> sau si Jisu.

Sa Dogoro Goto na Tinina i Jisu

(Matiu 17.1-8; Maka 9.2-8)

²⁸ Ego pa liguna sa pojaria isa sa na sakasava aipira ko pa vinavesu rane, sa sa toniria isa sira Pita, i Jone, beto i Jekopi ko qai sae pa kubo ko sa kole vavara.

²⁹ Ko totonai sa korapa vavara isa, poni sa sa dogoro goto sa na isumatana beto na ona poko sa sa keka vavalaka.

³⁰ Beto api! Karu tinoni ira Mosese i Elaija

³¹ qai bola votu pa leo kabere noka ko qai kole paparangia si Jisu ko qai kole vavavakatonina ira karu tai Jisu sa na soana vei beto mina taloa isa sa tata kode mina gore votu pa Jerusalema.

³² I Pita beto ira karu sepele tavitina sa sa tei ngaoloria tu na nyoputa, ba qai dorava sira ko qai batia sa na tinina i Jisu sa kabere beto ko vei tugu ira karu tinoni qai turu tavitia isa.

³³ Ego ko totonai qai korapa iolo taloa ti Jisu qarigu sira karu, sa sa paranga lao ti Jisu si Pita, <<Qokolo, sa jongana jola sa qe suvere lani sagei! Ko me roitinia kue aqaqo ropi, ko kame tamu, kame ti Mosese beto kame ti Elaija, uve?>> sau. Ba

sake gigila vatalea i Pita sa na manugu sa korapa pojai isa.

³⁴ Totonai sa korapa tugu paranga vei inara i Pita sa sa lame gu sa kai lei ko sa amu vapaeria sira doru, ko qai matagutu sira na sepele totonai qai tome sae pa lei sira Mosese i Elaija.

³⁵ Beto kai ovovele sa sa votu lame vei pa lei, pira sau, <<Alepi sa na Tuqu isa qa vilea ara. Mu nongoria sisa!>> sau.

³⁶ Totonai sa noso na ovovele, sa i Jisu gu mekana sa sa suvere jola. Qaike isongo vavavakatonina tugu ira ka visa sepele aipira tadira tinoni totonai sira doru ginugua qai batiria pira.

*I Jisu sa Salania kai Koburu Marene sa Kolea na
Tomate Ikikerena
(Matiu 17.14-18; Maka 9.14-27)*

³⁷ Ego pa vuvugei ranena tonai sa taloa mule gore koko pa kubo si Jisu beto ira kue sepele, sa kai minete tinoni lavata sa sa gore gosoria i Jisu.

³⁸ Ko kai tinoni pa vaikamu tinoni isa sa sa kuku vevela, pira sau, <<Tinoni vaivagigalai! Qa tepa vivitigigo ara sao ko mu lame mai dogoria na tuqu marene, ura isa tugu kai tuqu memekaina sisa.

³⁹ Sa tomea na tomate ikikerena, ko lao vei sa kamua sa sa kukuku vasiboro, beto sa gogona pedalanina pa peso ko sa dadao tu na mangana. Ko sa aru vavivitigi palea mai tu beto sa taloa tana sa na tomate ikikerena.

⁴⁰ Qa tei pojaniria tugu sira na mua sepele ko mai iju palea sa na tomate ikikerena qauniria, ba qaike bokai,>> sau.

⁴¹ Poni sa oea i Jisu sisa, pira saunia, <<Koi, na sasae tinoni kepore miu rarange beto na ikik-eremiou sagou! Ai tu mina koi vei sovaina sa mana suvere tavitigou beto mana jujunonigou ara? Ao mu toni lamenia taqu sa na tumu ina!>> sau.

⁴² Ego ko totonai sa korapa rerege lao sa na koburu, sa sa vakamu vaikikeria mule, ko sa gona pedalania na tomate ikikerena pa peso ko sa neneqere beto sa garata tu. Ba sa lao i Jisu ko sa iju palea sa na tomate ikikerena, ko sa salania sa na koburu marene, beto sa vamule lao vania na tamana.

⁴³ Ko qai gabara betonia ira doru tinoni sa na neqi lavata tana Tamasa.

*I Jisu sa Poja Ligua na Veveina na ona Mate
(Matiu 17.22-23; Maka 9.30-32)*

Totonai qai korapa gabarania ira na tinoni sa na veveidi doru sakasava sa roitiniria i Jisu, poni sa pira sauniria ira na ona sepele,

⁴⁴ <<Agou mu nongoro vakoititiria sira na paranga mana ule vanigou aipira. Na Tuna na Tinoni sa kode mina tavakarovo lao pa limadi ira na tinoni,>> sau.

⁴⁵ Ba qaike vakaberia ira na sepele sa na ginuana na paranga sa pojai isa. Sa tavapae tadira sa na ginuana, ko qaike gigilai, beto ko mekadi ba qai pangaga nanasania sa na ginuana na paranga sa pojai isa.

*I Sei sa na Poreveveina Jola?
(Matiu 18.1-5; Maka 9.33-37)*

⁴⁶ Ego kai vaitoke na veveina i sei sa na poreveveina jola qarigu sa sa poraka votu pa vaikorapaidi ira na sepele.

⁴⁷ Ba sa tei gigilaiona tu i Jisu sa isa qai roroqu vei pa bulodi ira, ko sa aru tekua isa sa kai koburu ikete ko sa vaturua pa kekerena,

⁴⁸ beto sa pira sauniria, <<Na tinoni sa vakamu vatalea pa isongoqu ara sa kame ira na koburu vevei api, sa sa vakamu vatalesiu tugu isa sara. Beto na tinoni sa vakamu vatalesiu ara sa sa vakamu vatalea tugu isa sisa sa garunusiu ara. Ura isa sa kepore veveina jolanigou agou doru sa isa tugu sa sa poreveveina jola,>> sau si Jisu.

*Ira Qaike Rajagou sa qai Kole vei pa miu Kalena
(Maka 9.38-40)*

⁴⁹ Beto sa oe si Jone, pira sau, <<Qokolo, kai tinoni sa qe batia agei sa ijiju pale tomate ikikeredi pa isongomu ao, ko qe pojanía agei sisa ko mi noso qeunia, ura sake somana tavitigei agei pa tutimu ao sisa,>> saunia.

⁵⁰ Poni pira saunia i Jisu sisa, <<Muke vanosoa! Ura na tinoni sake kanagou sa sa kole vei pa miu kalena,>> sau.

Kai Gusu Sameria sake Nyogua Vakamua si Jisu

⁵¹ Ego totonai sa adanga lame na totoaso beto mina mule sae pa noka si Jisu, poni sa vatoqo vatalea sa nona roroqu ko mi sae pa Jerusalema sau.

⁵² Sa garunu momoe laoniria isa sira kaki ona tinoni pogoso nongoro ko qai lao pa kai gugusu pa Sameria ko mai vatana momoe vania sa ketakoi mai vajola bongi tonai mai kamu ketakoi sau.

⁵³ Ba qai daidia vakamua ira pa gugusu isa sisa, ura qai gigilaidia ira sa pa Jerusalema tu sa korapa gore vei sisa qarigu.

⁵⁴ Totonai qai nongoria ira karu ona sepele, na isongodi ira Jekopi i Jone, sa sa vei inara sa pira qarigu sira karu, <<Bangara, vei jongana munagu ao, sa mu kuku vagore lageria na iku pa noka ko mi vurungu beto paleria sira na tinoni ketakoi!>> qarigunia.

⁵⁵ Ba sa balinga i Jisu ko sa tokeria sira karu.

⁵⁶ Beto sa rerege jola laona pa kai goto gugusu si Jisu beto ko ira na ona sepele.

*Ira Qai Nyogua Tutia i Jisu ba Qai Rabeke
(Matiu 8.19-22)*

⁵⁷ Totonai qai korapa rerege lalaodia pa soana sa sa lame sa kai tinoni ko sa parangia si Jisu, pira sau, <<Ara mana tutigo doru eqa muna lao vei ao,>> saunia.

⁵⁸ Poni pira saunia i Jisu sisa, <<Ira na pokese sa koleona na dia baongo, beto ira na manugu tatava sa koleona na dia vovori, goto na Tuna na Tinoni sa kepore na ona ia mina kole minere,>> saunia.

⁵⁹ Beto pira saunia isa sa kai goto tinoni, <<Ao mu lame tutisiu ara,>> saunia.

Ba pira sau sa na tinoni isa, <<Bangara, mu vamaalumusiu ko ma mule golomia mai na tamaqu,>> sau.

⁶⁰ Poni pira saunia i Jisu sisa, <<Mu loaria sira na matedi ko mai vaigolomo mekadi. Goto ao sa mu lao ko mu taraenia na binangara tana Tamasa,>> saunia i Jisu sisa.

⁶¹ Beto sa pira mutugu sau sa kai goto tinoni, <<Bangara, ara sa mana tutigo ao. Ba mu vamaalumusiu mai ko ma mule lao loloaria ira pa qua tatamana,>> saunia.

⁶² Ba pira saunia i Jisu sa na tinoni isa, <<Na tinoni sa tei aru tamana tu pa gegelini peso tara-gatana beto sa babalinga sa sake pada pa binan-gara tana Tamasa sisa,>> sau si Jisu.

10

I Jisu sa Garunuria ira ka Vitungavulu Karu Tinoni

¹ Ego pa liguna sa vei pira sa sa vileria mule i Jisu sira ka vitungavulu karu tinoni, ko sa garunu variuria, kakaru tinoni pa kai reregena, ko mai lao momoe pa gugusu beto pa ia ketakoi mina laoria isa sauniria.

² Ko sa pojaniria i Jisu sira, <<Sa matua nyanyalu sa na vuvua, ba ira na tinoni ababu sa qai vivisa gu. Ko mu vavara lao tana isa sa bangarania na vuvua, ko mi garunu laoniria na tinoni roiti ko mai ababu pa nona inuma.

³ Mu lao sagou! Doro! Qa garunu lao veinigou na tudia na sipi pa vaikorapaidi ira na vulupu pirudi ara sagou.

⁴ Muke pogoso varua kukura poatana, babi na mane, na sadolo, beto muke vavavakato vajola goboro toতোসো tadira na tinoni muna gosoro qe-qeraniria pa soana.

⁵ Tonai muna tome sagou pa kai ruma, sa momoe pira muna paranga vei, <Na bule beto na mana tana Tamasa mi somana tamugou pa ruma api!> munagu.

⁶ Vei mina korapa suvereona pa ruma isa sa kai tinoni bubule poni sa mi kole tana sa na mana qu tepa vania. Goto vei minake pore sa kai tinoni

bubule sa kode mina mule gu tamugou sa na mana isa.

⁷ Ko isa tugu pa ruma qai vatogagou sa muna suvere, ko muna tekuria beto muna bukuria sira vei mai kaqamanigou ira, ura na tinoni roiti sa pada tugu mina tekua na tabarana. Munake lekogo vaikarovai ruruma tinganai muna taloa riu pa gugusu isa.

⁸ Totonai muna lao kamu sagou pa kai gugusu ko mai vakamu vatalegou, sa muna tekuria tugu sira na gaganai qai vatana vanigou,

⁹ muna salanaria sira qai mo pa gugusu isa, beto pira muna poja veiniria, <Na binangara tana Tamasa sa mi togagou sau,> munaguniria.

¹⁰ Goto totonai muna lao kamu sagou pa kai gugusu ba baike vakamugou, poni sa muna rerege votu lao pa soana, ko pira munagu,

¹¹ <Sa kamu tu pa kavuruna na pesona na miu gugusu qai ramata pa nenemei ba qe tavusu palleria tugu. Ko isa sa na vasosotona na vinakilasa muna gosoria agou. Ba muna roroqua agou sa na binangara tana Tamasa sa mi toga gu sau!> munaguniria.

¹² Ma poja vatalenigou ara sagou: na vinakilasa mina gosoria na gusu isa pa rane vaituti sa mina lavata jolania isa vei qai gosoria ira pa gugusu Sodomo,>> sau si Jisu.

*Ira na Gugusu Qai Daidia Gabala
(Matiu 11.20-24)*

¹³ <<Mu takulangagamiu tu sagou pa Korazini! Mu takulangagamiu tu sagou pa Betiseda! Ura vei bi taroiti tadira na tinoni karovodi pa Turosi beto

pa Sidoni sira na roiti vaivagabaradi qai taroiti tamugou kopira, sa pa moa tu bai gabala ko bai togo ora bibiluniria na kavu beto bai pokoniria na poko taririkatadi sira!

¹⁴ Ba quke gabala sagou ko na vinakilasa muna gosoria agou pa rane vaituti sa mina lavata jolania isa vei mai gosoria ira pa Turosi beto pa Sidoni.

¹⁵ Goto ao ka visa pa Kepaniami! Qu rorovea sagou na poreveveimiu ko kode muna taovulu sae pa noka vavagalo qugu? Ba dai! Kode muna tagona gore pa kauruna na kasia gusu!>> sau si Jisu.

¹⁶ <<Na tinoni sa nongorogou agou sa sa non-gorosiu tugu sara, beto na tinoni sa kilu palegou agou sa sa kilu palesiu tugu sara. Ko na tinoni sa kilu palenisiu ara sa sa kilu palenia tugu sa na Tamasa isa sa garunusiu ara,>> sau si Jisu.

Qai Mule Kamu Sira ka Vitungavulu Karu

¹⁷ Ego ko qai mule kamu sira ka vitungavulu karu qai tagarunu variu, ko qai qegera jola, ko pira qarigu, <<Bangara, ira na tomate ikikeredi tu ba qai nongorogei tugu totonai qe iju paleria agei pa isongomu ao!>> qarigunia.

¹⁸ Poni pira sauniria i Jisu sira, <<Qa tei batia tu ara si Setani, sa vei na kapi sa vukele lagere koko pa noka.

¹⁹ Doro! Qa tei vanigou tu ara sa na neqi, ko muna boka teteria gu agou sira na dole, na mede, beto muna vakilasa paleria tugu agou sira doru neqi tana kana i Setani, ko kepore sa kai sava mina apulugou.

²⁰ Ba muke qerania gu agou sa na veveina ira na tomate ikikeredi qai nongorogou, goto isa tu muna qerania agou sa na veveina na isongomiu qai tei takuti tu pa noka,>> sau si Jisu.

Sa Qera si Jisu
(*Matiu 11.25-27; 13.16-17*)

²¹ Ego ko pa totoiso isa sa sa vapugeleni qera na Gagala Tabuna si Jisu, ko pira sau, <<Tamaqu, ao na bangarana na oka beto na peso! Qa paranga jongana lao tamu sara, ura qu tei vabatiniria tu ao ira na tinoni qaike boboka sira vei qu golomoniria ira na tinoni gigigalaidi beto na tinoni tomedi. E, Tamaqu, pa mua roroqu tugu ao sa sa taroitai vei isa.

²² Doru neqi beto na gigilai sa sa tei vanisiu tu ara. Ko kepore sa kai tinoni sa gigilai na Tuna goto na Tamana gu, beto kepore sa kai tinoni sa gigilai na Tamana goto na Tuna gu beto ko ira gu sa vileria na Tuna ko mi vabatiniria sau,>> sau si Jisu.

²³ Ego tonai qai suvere mekadi poni sa balinga lao tadira na ona sepele si Jisu, ko pira sauniria, <<Qu tamana sagou ko qu batiria sira na sakasava qu dogororia kopira!

²⁴ Ura ma pojanigou ara sagou: kubo sira na tinoni kokorotai beto na bangara pa moa qai nyo-gua vivitigi dogororia na nongororia sira vei qu batiria na nongororia agou pira, ba qaike boka,>> sau si Jisu.

*Na Vavakato Vavapadana na Tinoni Sameria
Jongana*

²⁵ Ego kai tinoni gigigalai pa Vavanau sa sa turu lao nyogua podekia si Jisu, ko sa paranga sisa, <<Tinoni vaivagigalai, na sa sa mana roitinia ara beto mana teku isongia sa na toa jola?>> sau.

²⁶ Poni pira saunia i Jisu sisa, <<Na sa sa sa takuti pa Vavanau? Na sa sa qu tiroa ao ketakoi?>> saunia.

²⁷ Poni sa oea na tinoni api sisa, pira saunia, <<Mu roroqua na Bangara na mua Tamasa pa doruna bulomu, pa doruna mua toa, pa doruna mua neqi beto pa doruna mua roroqu; beto mu roroqua na tavitimu mekamu isa vei qu roroqu mule veinigo mekamu sau,>> sau sa na tinoni poni.

²⁸ Poni pira saunia i Jisu sisa, <<Na tuvisina sa na oe tamu. Ko mu roiti vei gu isa beto sa kode muna toa,>> saunia.

²⁹ Ba sa nyogua tadoro vei na ona nanasa sa na tuvisina sau sa na tinoni api, ko sa kai nanasa laoa mule si Jisu, <<I sei sa na tavitiqu ara?>> sau.

³⁰ Poni sa vataqolia i Jisu sa na nanasa tana, pira sau, <<Koleona sa kai tinoni sa taloa pa Jerusalema ko sa rerege gore pa Jeriko. Pana kora-pana na ona rerege gore isa sa qai raja vasiboria na tinoni raja ikikodi pa soana sisa, qai ragata vagorea na ona poko beto qai ikoa nona poata, beto sa qai maja vapapalekai, beto qai loa vakole pale na tata matena, beto sa qai riudia.

³¹ Pana totosu tugu isa sa gore vei ketakoi sa kai iama, ko totonai sa batia na tinoni sa tavapa-paleka sa sa rerege paja riuona pa kai kale soana sisa.

³² Beto na soana mutugu isa sa tonia gore sa kai tinoni na bubutu Livai. Tonai sa gore kamua sa na ia ketakoi sa korapa kole sa na tinoni sa tava-papaleka ko sa batia, poni sa rerege paja riuona pa kai kale soana mutugu.

³³ Beto kai tinoni Sameria sa rerege gore vei tugu ketakoi, sa sa lao kamua sa ketakoi sa kole na tinoni papalekana. Totonai sa batia sa sa roroqu vivitigia ko sa nyogua tokania.

³⁴ Ko sa lao isa ko sa vuva valaoni oela beto na vaini ko sa piuria sa na palekana. Beto sa ovulu surana vamakelia pa pokotona na ona dongiki, ko sa tonia ko sa lao vakolea pa kai ruma ketakoi qai susuvere minere ira na tinoni rerege, ko sa kopunia ketakoi.

³⁵ Pa liguna sa bongi ko sa rane neqa, sa sa tekua isa sa karu poata siliva ko sa vania sa na tinoni sa kopunia na ruma, beto pira sa poja veinia, <Muna kopunia sa na tinoni api, uve? Beto vei koleona mule sa kaki sa muna gona paleria ao pa kopuna isa, sa kode mana bei vanigo sira tonai mana mule lame vei lani,> saunia.

³⁶ Ego, ko pa rorove tamu sa i sei ira kue tinoni pira sa sa vei na tavitina sa na tinoni qai ngangan-gulia ira na tinoni raja ikikodi?>> sau si Jisu.

³⁷ Poni pira sau sa na tinoni isa, <<Isa gu na tinoni sa roroqu tokania,>> sau.

Poni pira saunia i Jisu sisa, <<Ego, ko ao ba mu lao, ko mu roiti vei tugu isa,>> sau si Jisu.

I Jisu sa Lao pa Ruma Tadira Mata i Mere

³⁸ Ego totonai sa jokelia na ona rerege si Jisu beto ko ira na ona sepele sa qai kamua ira sa kai

gugusu, ko kai rereko ketakoi na isongona i Mata sa sa vatogaria pa nona ruma.

³⁹ Na tasina rereko, na isongona i Mere, sa sa kole togo tata pa kekerena i Jisu, ko sa kole vain-ongoroniria na vaivagigalai ti Jisu.

⁴⁰ Goto i Mata sa kole tadungananiria beto sa junoniria na soku vinatana, ko sa lao tai Jisu ko pira saunia, <<Bangara, ai vei sa jongana tugu tamu sa sa loa tari vamekainisiu na roiti ninabulu ara na tasiq? Mu pojania ko mi lame tokansiu,>> saunia.

⁴¹ Poni sa oea i Jisu sisa, <<Mata, Mata! Qu taku-langaniria beto qu tadungananiria soku ngavulu sakasava sao!

⁴² Ba kame gu sa sa pada muna isongia, ko i Mere sa sa vilea sisa na sakasava jongana jola. Ko minake tateku variunia isa sa na sakasava isa,>> sau si Jisu.

11

I Jisu Sa Vaivagigalainia Na Vavara (Matiu 6.9-15; 7.7-11)

¹ Kai rane sa lao vavara pa kai ia si Jisu. Ko totonai sa beto vavara, sa lao sa kame ira na ona sepele ko pira sau, <<Bangara, mu vagigalainigei na vavara kai muqisi podeke vei i Jone ba sa vagigalainiria tugu na vavara sira na ona sepele,>> sau.

² Poni sa pira sauniria i Jisu sira, <<Tonai muna vavara sa pira mugu:

<Tamamei,

Mi tapangaga na isongomu liosona.

Mu valamea na mua binangara.

³ Doru rane mu vanigei na tetekuna

mene toania na rane isa.

⁴ Mu taleosoniria sira na mei sela,
ura agei ba qe taleosoniria tugu
sira qai roiti lame sela tamigei.

Beto muke valaoge pa totoke!> mugu,>> sau si
Jisu.

⁵ Beto sa pira sauniria sira na ona sepele, <<Vei
kame agou sa bi lao na korapa bongi pa ruma tana
ona baere, ko pira biunia, <Qokolo, mu vanisiu
mai kue batu bereti,

⁶ ura kai qua baere sa korapa lekogonia kai ona
rerege sa sa koni kamu vasiborosiu, ko kepore na
gaqu gagani mana vania!> biu.

⁷ Poni pira biu sa na ona baere pa leo ruma,
<Muke vaduvilisiu, sa tei patei tu sa na ataka-
mana, ko ara beto ira na qua koburu ba qe tei puta
tu. Maneke boka tatakole lao vanigo sisa vei qu
nyoguania ao,> biu sisa.

⁸ Ba ma pojanigou ara sagou: vei minake
tatakole vania tu na bereti sisa ura nona baere
jonga gu ke biu tu sisa, ba pa ginuana kita mi kea
talenia sa kode mai pojai ira na tinoni minagu,
poni sa kode mina tatakole gu sa na tinoni sa tei
kole tu api ko mina vania gu sira sa nyoguania na
tinoni sa tepa ina.

⁹ Ko sa vei sa ara ma pojanigou agou: mu tepa
ko mi taianigou, mu nyaqo ko mu batia, mu kikia
ko mi tarevanga vanigou.

¹⁰ Ura na tinoni sa tepa sa sa tekua, na tinoni
sa nyaqo sa sa batia, beto na tinoni sa kikia sa sa
tarevanga vania.

¹¹ Agou na tamadi na koburu sa vei bi tepagana igana sa kai tumiu, sa ai vei kode muna vania na dole?

¹² Babi tepagana toruru sisa, sa ai vei kode muna vania na mede?

¹³ Agou na tinoni ikikeremiu tu ba qu balaumi vaniria tugu na sakasava jongadi sira na tumiu. Ko ai mina koi vei jongana jola sa na vaiia tana Tamamiu pa noka, ura isa sa jongana jolaniria ira na tinoni. Kode na Gagala Tabuna tu ba mina vaniria sira qai tepa lao tana!>> sau si Jisu.

*I Jisu beto i Beelizebulu
(Matiu 12.22-30; Maka 3.20-27)*

¹⁴ Ego kai totošo sa iju palea i Jisu sa kai tomate popokana tana kai tinoni ko totonai sa votu riu na tomate sa sa podalai paranga sa na tinoni isa. Ko tonai qai batia sa vei isa sa qai gabara beto sira doru tinoni.

¹⁵ Ba kaki ira sa pira qarigu, <<I Beelizebulu gu, na bangaradi na tomate, sa vania na neqi sa sa boka ijiju paleria na tomate ikikeredi sina!>> qarigu.

¹⁶ Goto kaki ira sa qai nyogua podekia si Jisu ko qai tepai sisa ko mi roitinia kai roiti vaivagabarana, ko mai boka vasosotoa sa na lame veina tugu tana Tamasa sisa qarigu.

¹⁷ Ba sa tei gigilariaona tu i Jisu sa na dia roroqu, ko pira sauniria, <<Na binangara sa tapipikata pa okokoto pukuna ko qai vavaipera mule mekadi sa kode mina tajegara. Beto na tatamana sa pikata mulenia ko mai vaikana mekadi ba mina tajegara tugu.

¹⁸ Ko inara sa vei ko vei na binangara ti Setani sa bi okoto tapipikata ko bai vavaipera mekadi, sa ai mina vei beto mina boka turu vamauru? Kode minake boka! Qu paranga sagou, <I Beelizebulu gu sa vanisiu na neqi sara sa qa boka iju paleria ara sira na tomate ikikeredi,> qugu.

¹⁹ Ego, vei bi sosoto tugu sa pa neqi ti Beelizebulu tugu sa ba iju paleria na tomate ikikeredi sara, sa pa neqi ti sei sa qai ijiju pale tomate sira na miu sepele mekamiu sagou? Mina vei inara sa ira na miu sepele mekamiu gu ba qai pitugou sa qu sela tugu sagou!

²⁰ Ba ara sa pa neqi tu tana Tamasa sa qa iju paleria sira na tomate ikikeredi, ko inara sa vei sa sa kabarena gu sa na binangara tana Tamasa sa sa tei togagou tu sagou.

²¹ Tonai sa vatana vatalenia mai tu na tinoni neqi sira na ona sakasava vaipera beto sa kole kopu vatalenia sa na ona ruma, sa maike boka tangangulu sira na ona sakasava.

²² Ba totonai mina kamu mule sa kai goto isa sa neqina jolania sa na tinoni neqi api ko mina raja vakilasia, poni sa mina boka teku variu betonia sira doru ona sakasava vaipera sa kole rarangeria na tinoni neqi isa ko mina ia vaipikatainiria sira doru sakasa tana.

²³ Isa sake somana vei taqu sa sa talesiu ara sisa, beto isa sake vaikamu tokanisiu ara sa sa vaipipiarai sisa,>> sau si Jisu.

*Na Mule Ligu Tana Tomate Ikikerena
(Matiu 12.43-45)*

²⁴ <<Tonai sa taiju pale sa na tomate ikikerena tana kai tinoni, poni sa lekogia isa sa doruna na

qega kepore na piena, ko sa kole nyaqoa na ia ketakoi mina boka minere. Totonai sake boka batia isa sa kai ia vei mina boka suveria, sa sa paranga sisa, <Ma mule ligu gu pa qua ruma ketakoi qa suvere momoe ara,> sau.

²⁵ Ko totonai sa mule kamu sa sa batia sa tei tasaqu valioso tu beto sa tei tavatana vatale tu sa na ruma.

²⁶ Poni sa mule riu sisa ko sa toni kamuniria mutugu sira ka vitu tomate qai ikere jolania mekana ko qai kamu kole tana tinoni isa. Ko pa liguna qai kamu kole ira sa na toa tana tinoni isa sa sa ikere jolania na tooso momoe,>> sau si Jisu.

Na Qeqera Sosotona

²⁷ Ego totonai sa korapa paranga vei inara si Jisu, sa sa kuku votu pa vaikamu tinoni sa kai rereko, pira sau, <<Sa tamana sa na rereko sa vapidokigo beto sa vasusugo ao,>> sau.

²⁸ Poni pira sau si Jisu, <<E, ba ira tu qai tamana jola sa ira qai nongoria beto qai tutia na paranga tana Tamasa,>> sau si Jisu.

Na Nyoroguana Na Roiti Vaivagabarana (Matiu 12.38-42; Maka 8.12)

²⁹ Ego tonai qai vaikamunia ira na minete tinoni, sa sa podalai paranga sisa, <<Na sasae tinoni kopira sa sake tuvisi! Qai nyoguania bi taroitai mai tu kai roiti vaivagabarana beto bai vasosoto qarigu, ba kepore sa kai vinagigila mana vanigou ara goto isa tugu na vinagigila veveina i Jona.

³⁰ Kai muqisi podeke i Jona sa na vinagigila tadira na tinoni pa Ninive, poni sa na Tuna na

Tinoni ba kode na vinagigila tugu tadira na sasae tinoni kopira.

³¹ Pa rane vaituti sa kode mina turu na kalao pa Siba ko mina tokegou sagou na sasae tinoni kopira. Ura na souna jola sa nona gugusu ba sa lame mamate tugu nongoria isa sa na boboka beto na vaivagigalai ti Solomone. Ba ma pojanigou ara sagou: korapa gu kopira lani sisa kame sa lavata jolania i Solomone.

³² Pa rane vaituti sa kode mai turu ko mai tokegou ira na tinoni pa Ninive sagou na sasae tinoni kopira. Ura ira sa qai gabala loaria na dia sela totonai qai nongoria na tarae ti Jona. Ba doro! Korapa gu kopira lani sisa kame sa lavata jolania i Jona,>> sau si Jisu.

Na Jukena na Tini
(Matiu 5.15; 6.22-23)

³³ <<Kepore sa kai tinoni mina vatoai beto mina vatoqoa pa ia paena babi vaopo tarini kadakita sa na juke, goto mina toqoa tugu pa ona totoqona ko mina vakabereria sira doru tinoni mai tome pa leo ruma.

³⁴ Na jukena na tini sa na matamu. Vei na matamu sa mina jongana, sa na tinimu doruna kode mina tolangania na kabere. Goto vei mina ikere sa na matamu, sa kode na tinimu mina rodomo.

³⁵ Ko sa vei sa mu doro vatalea ko! Kita na kabere sa korapa kole pa mua toa sa na rodomo gu.

³⁶ Ko vei bi kabere beto sa doru tinimu ko bi kepore vavagila kai rodomo bi kolea, poni sa kode mina kabere beto pudala sa doruna na mua toa.

Ko mina vaipodekai puta na juke sa toa ko sa vanigo na kabere,>> sau si Jisu.

Sa Tokeria i Jisu sira Qai Vaivagigalainia na Vavanau beto ira na Parese

(Matiu 23.1-36; Maka 12.38-40; Luke 20.45-47)

³⁷ Ego pa liguna sa beto paranga vei inara i Jisu, sa sa sorua kai Parese sisa ko mi lao teteku tavitia isa sau. Ko sa lao tugu pa ruma tana si Jisu, ko sa teteku tavitia.

³⁸ Ba sa gabara sa na Parese api totonai sa batia sake loqa lima mai beto sa teteku si Jisu.

³⁹ Ko pira saunia na Bangara sisa, <<Agou na Parese sa na pegurudi gu na miu kapa beto na peleita qu valiosoria, ba pa leomiu sa sa pugelia na ngangangulu beto na ikerena.

⁴⁰ Qu duduvili sagou! Beko qu tei gigilaimiu tu sa isa tugu na Tamasa sa roitinia na peguruna na tinina na tinoni sa sa roitinia na leo tinina na tinoni!

⁴¹ Mu ianiria ira qai vaivasevi sira vei qu kuraniria pa miu kapa beto pa miu peleita, beto sa kode mai tavalioso vanigou sira doru sakasava.

⁴² Mu takulangagamiu tugu sagou na Parese! Ura qu kokole gu vaivanania agou tana Tamasa sa kakame pa manogaputa na miu vuvua pa inuma vevei na miniti, na ru, beto kaki umuma ikikete, ba quke pavunia agou sa na roiti vatuvisi lao tadira na tinoni beto na roroquna na Tamasa. Pira tu sira na kuta vaivagigalai qai garo ko bu kopuniria agou, beto liligu tu bu kopuniria mule agou sira kaki vavanau vevei na kame pa manoga ina.

⁴³ Mu takulangagamiu tugu sagou na Parese! Ura qu nyonyogua toqoria agou sira na totoqodi poreveveidi pa ruma vavaikamudi, beto qu nyonyoguania ko mai gosoro qequeranigou ira na tinoni pa ia mamaketidi.

⁴⁴ Mu takulangagamiu tugu sagou! Ura qu kai muqisi podeke vei ira na pou tomate qaike tavakoleniria na vinagigila ko ira na tinoni qaike batiria sa na pou ira ko qai kesaria totonai qai rerege jola,>> sau si Jisu.

⁴⁵ Poni sa paranga laoa kame ira qai vavaivagigalainia na Vavanau sisa, <<Tinoni vaivagigalai, tonai inara qu paranga vei sao sa qu komiti vivikeregei tugu vei sagei!>> sau.

⁴⁶ Poni sa pira sau si Jisu, <<Agou na tinoni vaivagigalai qu vavaivagigalainia na Vavanau ba mu takulangagamiu tugu vei! Ura pa miu ruruvatana na Vavanau sa qu vapogosoniria na pogoso mamata agou sira na tinoni. Ko qaike boka tuti betoria. Beto mekamiu agou ba kepore kai karusumihi aru lao ko bu podeke vakopele vaniria na pogoso sira na tinoni.

⁴⁷ Mu takulangagamiu tugu sagou! Ura qu roiti vasari vatataleniria agou sira na poudi ira tugu na tinoni kokorotai qai bosoniria na miu tite pa moa.

⁴⁸ Ko sa tabata vakabere gu pa miu roiti sa agou ba qu vaegoa tugu sa na roiti ikikerena qai roitiniria ira na miu tite pa moa. Ura ira kisa qai vaivamate, goto agou gu ko qu roitiniria na poudi ira na tinoni kokorotai.

⁴⁹ Pana ginugua tugu api sa sa paranga sa na Tamasa pa ona gigalai tavagigala, pira sau, <Mana garunu laoniria ara sira na tinoni kokorotai beto

ira na tinoni pogoso nongoro, ko kaki ira sa kode mai vamateria, goto kaki kode mai nganganguluria,> sau.

⁵⁰ Ko inara sa vei sa kode mina tagorenia tugu na sasae tinoni kopira sa na vinakilasa lavata pa ginuana qai tavamate ira na tinoni kokorotai tonai vei sa roitinia na kasia gusu na Tamasa.

⁵¹ Ko sa podalai tugu pa vamatena i Ebolo ko sa kamu ti Zakarae isa sa tavamate pa leo ruma zelepade, pa vaikorapaidi na lose tabuna beto na ia vavavakukuvuna. E! Ma poja vatalenigou ara sagou: ira na sasae tinoni kopira sa mai gosoroni vinakilasa!

⁵² Mu takulangagamiu sagou qu vavaivagigalainia na Vavanau! Ura qu teku palea agou sa na viduluna na atakamana sa tome lao pa gigigalaina na Tamasa. Ko mekamiu ba quke tomea tugu, beto qu suquturia tugu agou sira qai korapa popodeke lao tome ketakoi,>> sau si Jisu.

⁵³ Totonai sa taloa pa ia isa si Jisu sa qai podalai kanai ira qai vaivagigalainia na Vavanau beto ira na Parese sisa, ko qai nanasa jujukunia isa sira na veveidi soku sakasava vei ko mi paparanga sisa qarigu.

⁵⁴ Ira qai kole gu doro kopunia sisa ko mai doro poai ketakoi mina paranga vaselaniria isa kaki paranga qarigu.

12

*Na Vabalauna na Toa Vavabata Seseke
(Matiu 10.26-27)*

¹ Ego totonai sa qai vavaikamu lao tana sa na minete tinoni. Na soku tina sira qai vaikamu

lao ko qai korapa vavaitete kakale tu mekadi, sa sa paranga momoeria i Jisu sira na ona sepele, <<Muna balaunia agou sa na toa vavabata seseke tadira na Parese sa vei na vavakovuruni palava.

² Ura na sakasava sa tatuki tari sa mina tatakele votu, beto na roroqu tagolomona sa kode mina tagigila tadira na tinoni.

³ Isa qu vavaipaparangania pa rorodomona sa mu vevelania pa kakaberena ko mi tanongoro, beto ko isa qu vaimamanasania pa leo lose sa mina tavevela pa are ruma,>> sau si Jisu.

*Isa sa Pada Muna Matagutunia
(Matiu 10.28-31)*

⁴ <<Ego ma pojanigou, ka visa qua baere, muke matagutuniria sira qai boka vamatea na tini gu ba pa liguna isa sa qaike boka roitinia mule kai sakasava ikerena pa miu toa.

⁵ Ba ma ule vanigou ara sa isa vei mu matagutunia agou. Mu matagutunia sa na Tamasa, isa tu sa sa koleona na ona neqi ko pa liguna sa vamatea isa na tini sa kode mina boka valaogou tugu vei pa niku pa heli.* Na sosotona sapi ko isa sa mu matagutunia agou!

⁶ Na tagigilana sa na laodi ka lima pitikole sa karu memeka pene gu! Ba kepore kame ira sa sa roqu mumania na Tamasa.

* **12:5** Na paranga sa tapeluku <<heli>> lani sa pa paranga Qiriki na <<Qehena>>. Pa Qehena sa na isongona na lolomo pa peguruna pa Jerusalema, ketakoi qai gogona pale nyanyao na ikika beto qai vatoni iku na rane na bongi ko na iku sa toa laona gu doru toto. Pa Vinaego Koregana sa pa heli na ia qai lao ira qai gosoria na vinakilasa tana Tamasa.

⁷ Goto agou sa na vurungumiu gu pa batumiu ba sa tei gigila betoriaona tu na anyedi na Tamasa. Ko sa vei sa muke matagutu. Ura agou sa qu poreveveina jolaniria joa ngavulu pitikole!>> sau si Jisu.

Ira qai Vaqatania beto ira qaike Tavaraguania na Karisito

(Matiu 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ <<Ma poja vatalenigou ara sagou: na tinoni sa ule votunisiu ara pa moedi ira na tinoni ko isa sa kame taqu sau, sa kode mina ule votunia tugu na Tuna na Tinoni pa moedi ira na mateana tana Tamasa sisa.

⁹ Goto na tinoni sa kilu palenisiu ara pa moedi ira na tinoni, sa kode mina kilu palenia tugu pa moedi ira na mateana tana Tamasa na Tuna na Tinoni sisa.

¹⁰ Na tinoni sa paranga vasela laolia na Tuna na Tinoni sa mina boka taleoso gu. Goto na tinoni sa vamoroania na Gagala Tabuna sa minake isongo taleoso sosoto sisa.

¹¹ Tonai mai toni ragata laonigou pa vaituti pa ruma vavaikamuna, pa moedi ira na bangara babi na qavuna, sa munake roroqu mamatania ai mene paranga vei babi na sa mene pojai sa mene talegasa munakeu.

¹² Ura kode na Gagala Tabuna tu mina ule vanigou pa totoiso isa sira na paranga tuvisidi muna pojaria agou,>> sau si Jisu.

Na Vavakato Vavapadana na Tinoni Isisongona beto na Duduvilina

¹³ Ego kai tinoni pa vaikamu minete tinoni sa pira saunia si Jisu, <<Tinoni vaivagigalai, mu

pojanian na tugaqu marene ko mi pikata vanisiu na isisongo sa loa vakole vanigei na tamamei,>> saunia.

¹⁴ Poni sa pira saunia i Jisu sisa, <<Qokolo, nake qua roiti ara sa mana pitugou beto mana pikata vanigou na miu sakasava qu isongoria agou karu!>> saunia.

¹⁵ Beto sa pira sauniria i Jisu sira doru, <<Mu kopu mulenigou! Muke vapugelenia na nyoguana na isisongo sa na miu toa. Ura na toa tana tinoni sa sake kole pana pugele nyonyoana na ona isisongo,>> sau.

¹⁶ Beto sa pojaniria sa na vavakato vavapada api: <<Koleona sa kai tinoni isisongo ko na ona peso sa masuru vatale.

¹⁷ Sa kole vaipera na roquna mekana sisa, pira sau, <Kepore mule sa ketakoi vei mana vakoleniria mule kaki qua vuvua mana tekuria pa qua inuma sara. Ko na sa beka sa mana roitinia ara?> sau.

¹⁸ Beto pira sau, <Jongana, pira gu mana roiti vei sara. Mana jegara paleria sira na qua ruma vavakoleni gaganina ko mana roiti valavataria. Ko ketakoi sa mana vakoleniria na gaqu gagani mana tekuniria pa qua inuma beto kaki qua sakasava mule.>

¹⁹ Beto sa pira mana paranga veinisiu mekaqu, <Marene ikete! Kopira tu sa vavagua sa na mua toa! Qai kubo jola na mua sakasava jongadi na padana na kubo aoro. Mu mavonia gu, mu teteku beto mu bubuku vapopotegamu, beto mu suvere qequeramua!> managunisiu,>> sau sa na tinoni isisongo.

²⁰ Ba pira saunia na Tamasa sisa, <<Na duduvili sao! Pa bongi tugu api mina tateku pale sa na toa tamu. Ko i sei mina isongoria sira na mua sakasava qu buti vaikamuniria inara?>> saunia.

²¹ <<Ko inara kode mina vei sa na tinoni sa boko vaikamu ona sakasava mekana pa peso ba sake isisongo pa dodoro tana Tamasa,>> sau si Jisu.

Totoravusia na Tamasa
(Matiu 6.25-34)

²² Beto sa pira sauniria i Jisu sira na ona sepele, <<Ko sa vei inara sa ara ma pojanigou: muke kole mamatania na miu toa beto na sa muna gania, babi na tinimiu beto na sa muna pokonia.

²³ Na miu toa sa sa poreveveina jolania na gagani, beto na tinimiu sa sa poreveveina jolania na poko.

²⁴ Mu doro laoria sira na manugu qai tatava ko! Ira sa qaike umuma beto qaike ababu, beto sa ke-pore tugu vei na dia ruma vavavakoleni gaganina, ba na Tamasa sa iaria gu sinara! Ba agou tu sa qu poreveveina jolaniria na manugu tatatavadi!

²⁵ I sei agou tonai sa kole suvere takulanga poni sa tei boka vakakasia mai tu iapeki sa na ona toa? Bi mija tugu!

²⁶ Ko vei muna oqoro boka roitinia agou sa kai sakasava ikete vei inara, poni sa ai sa vei qu korapa takulanganiria mule kaki goto sakasava?

²⁷ Mu dogoro laoria sira na avoro pirudi ko! Qaike pavu talenia na roiti beto qaike pipitidia poko sira. Ba ma poja vatalenigou ara sagou: pa doruna na isisongo ti Solomone na bangara, sa kepore kai poko tana sa bi babata jonga vei kame ira na avoro pira.

²⁸ Ira gu na avoro qaike toa vasovai beto qai tagona lao pale pa niku ba sa vapopokoria tugu na Tamasa sira. Ba agou sa qu poreveveina jolaniria na avoro, ko sa sosoto jola sa kode mina vapopokogou isa. Sa ikete jola na miu rarange sagou!

²⁹ Ko inara sa vei sa, muke nyaqo gogojoria doru toতো agou sa na sakasa muna gania na bukua beto mike rabeke na miu roroqu.

³⁰ Ura ira doru sakasava pira sa ira na tinoni rodomo pa kasia gusu sa qai nyaqo vivitigiria, goto agou na tamamiu pa noka ba sa tei gigila betoriaona tu sa muna toaniria agou sira na sakasava veveidi pira.

³¹ Goto agou sa mu nyaqo momoea mai tu na binangara tana Tamasa, beto mina vanigou isa sira doru sakasava veveidi aipira,>> sau si Jisu.

*Ira na Isisongo pa Noka
(Matiu 6.19-21)*

³² <<Muke matagutu, qua minete, ura na Tamamiu pa noka sa na ona binangara tu ba sa tei vajonganai tu ko mina ianigou.

³³ Mu vavainiria sira na miu isisongo beto na poatadi sa mu ianiria ira qai golaba. Mu tekua na pausu isa sake boka taunyara talulutu, isa sa na isisongo pa noka. Pa ia ketakoi sa mineke maragutu manyao, kepore na tinoni mai boka ikoa, beto na tamo minake boka ganiria.

³⁴ Ura ketakoi qai kole na miu isisongo sa ketakoi tugu qai kole sa na bulomiu,>> sau si Jisu.

*Ira na Nabulu qai Suvere Gegele Doru Totoso
(Matiu 24.45-51)*

³⁵ <<Mu suvere vanaqiti doru totoſo. Mu vei ira qai ſaqiti vamaururia na dia poko roiti ko qai vanaqiti roiti, beto muke vakipuria na miu juke.

³⁶ Mu suvere gegele vei ira na nabulu qai korapa verania na mule lamena na dia bangara ſa lao ſomana pa vavolo vaialava. Ko totonai mina mule lame ko mina kikia pa atakamana, ſa mai ſiſiqarai revanga vania na atakamana.

³⁷ Mai qera ſira na nabulu ira totonai ſa lame kamu na dia bangara ſa qai korapa suvere gegeſenia iſa! Ma poja ſoſotonigou ara ſagou: mina vaſaea iſa ſa nona poko ninabulu, mina valao veraria pa tevolo ſira ka viſa nabulu pira ko mina vatana vaniria na tetekuna ko mai teteſu.

³⁸ Ko vei bi na korapa bongi tu ſa babi na jola korapa bongi tu ſa bi mule lame batiria bai korapa gegelenia, poni ſa mai qera tugu ſira.

³⁹ Mu nongoro vakoititia ſapi! Vei bi tei gigila momoea tu na tinoni poreona ruma ſa na totoſo lame tana tinoni ikikona ſa kode mina dorava ko mina kole verania ko mina totoke ſuſuqutunia ſa nona ruma ko minake boka pururu tome laolia na tinoni ikikona.

⁴⁰ Ko inara ſa vei ſa agou ba mu kole suvere vanaqiti. Ura na Tuna na Tinoni ſa kode mina mule lame pa totoſo agou quke rove veinia mina lame,>> ſau ſi Jiſu.

⁴¹ Poni pira ſau ſi Pita, <<Bangara, tamigei na ſepele gu qugunia ao ſa na vavakato vavapada api, ba tamigei doru tinoni tugu?>> ſau.

⁴² Poni pira ſau ſa na Bangara, <<I ſei ſa na nabulu tarangena beto na tavagigalana? Iſa tugu ſa na nabulu mina vaivivai na bangara ko mina

kopunia na ona ruma, ko isa sa mina ianiria mule na gagani ira kaki ona nabulu pa totošo tavilena.

⁴³ Mina qera sa na nabulu isa vei mina korapa roiti vatale vei inara isa totonai mina mule lame batia na ona bangara.

⁴⁴ Ara ma poja vatalenigou sosoto: mina vaiviva lavatia na ona bangara sa na tinoni isa, beto mina vakopuniria doru ona isisongo.

⁴⁵ Ba vei bi roroqu sa na tinoni isa, <Koi, kode minake oqani mule sa na qua bangara,> biu, ko bi podalai mamaja lalameniria sira na nabulu marene beto na nabulu rereko, beto bi kokole gu ngongoja vapopotegana beto bi kole bubuku vadidigerenia gu,

⁴⁶ poni sa totonai mina korapa gu roiti vei isa inara pa rane na totošo sake rove veinia mina mule na ona bangara, sa kode mina mule kamu sa na bangara tana nabulu isa. Kode mina vakilasa vatalea na bangara sisa, beto mina gona laonia tadira qaike vakepore sosotoa na Tamasa.

⁴⁷ Ko na nabulu sa gigilaiona sisa vei sa nyoroguania na ona bangara ba sake vanaqiti beto sake roitinia sisa vei sa nyoroguania nona bangara, sa mina tapipiqolo vatale sisa.

⁴⁸ Goto na nabulu sake gigilai na manugu sa nyoroguania na ona bangara, ko sa roitinia sisa bi boka tapiqolonia, sa kode minake loka neqina sa na piqolo mina tekua isa. Ba isa sa ia vakukubovania na Tamasa ko mina kopuniria, sa na kukubotugu sa sa nyoguania ko mina vaiiania na tinoni isa. Ko isa sa taiania na sokuna sa kode na sokuna tugu sa mai tepania ira na tinoni sisa,>> sau si Jisu.

*Nake Bule goto ba Vaipikatai tu
(Matiu 10.34-36)*

⁴⁹ <<Na iku tu sa qa pogoso lagerenia ara pa peso, ko na qua nyorogua sa bi oqani toa vuvu-rungu tu sisa qau!

⁵⁰ Ba kai paputaiso vitigi sa kode mana tomea mai ara, ko isa sa qa korapa takulangania ara tinganai mina jola tu isa.

⁵¹ Kita mu roroqua agou sa na bule sa qa pogoso lamenia ara pa peso kita mugu. Dai! Ma po-janigou: nake bule sa qa pogoso lamenia ara, goto na vaipikatai tu.

⁵² Podalai kopira sa vei ira ka lima sa pa kai puku tatamana, sa kode mai vaikana ko ira kue kode mai rajaria ira karu, ira karu mai rajaria ira kue.

⁵³ Kode mai vaipikatai ko na tamadi mina kanai na tudia marene, na tudia marene mina kanai na tamadi. Na tinadi mina kanai na tudia rereko, na tudia rereko mina kanai na tinadi. Na tinadi sa mina kanai na ona roroto rereko roadi, na roroto rereko roadi sa mina kanai na roadi rereko,>> sau si Jisu.

*Mu Doro Pikatia na Totoso
(Matiu 16.2-3)*

⁵⁴ Beto sa paranga laoria i Jisu sira na minete tinoni, <<Isa tugu qu batia agou sa na pauku sa lame vei pa kale suvu tapo, poni sa quke ruavo tugu paranga vei pira sagou, <Koi, kode mina lame sa na qolapeso,> qugu, poni sa okoro tugu sa neqa.

⁵⁵ Beto isa tugu qu turu bata lao vei pa suvu tapo ko qu vagigilai na gava sa raja keta pa kale merimiu, sa qu paranga sagou, <Koi, kode mina

dadanga sa neqa,> qugu, poni sa dadanga tugu sa neqa.

⁵⁶ Na tinoni vavabata sesekemiu sagou! Qu boka doro gigalia agou sa na rijodi beto na kanokodi na peso beto na vavagalo eqa, ba ai sa vei ko quke boka tu doro gigilai agou sa na roiti sa roitiniria na Tamasa pa totošo api?>> sau si Jisu.

*Mu Bulea na Mua Kana
(Matu 5.25-26)*

⁵⁷ <<Beto ai sa vei ko quke boka tu doro pikatia mekamiu agou sa na roiti tuvisina?

⁵⁸ Tonai qu korapa lalaomiu tana tinoni vaituti sa agou karu na mua kana, sa mu podeke vivitigia ko mu vatuvisi momoea ko mu popoa mai tu sa na mua tapata tonai qu ogoro lao ao pa vaituti. Ura vei tonai muna kamua ao sa na ia vavaipituna, sa kode muna tatoni lao tana tinoni sa roitinia na vavaipitu, ko na tinoni sa vavaipitu isa mina valaogo tana tinoni kopu ruma vaipiu, beto ko na tinoni kopu mina vatomego pa ruma vaipiu sao.

⁵⁹ Ko ma poja veinigo pira ara sao: kode mu-nake votu pa ruma vaipiu sao, tinganai muna lipu vaokotia ao sa na padana qu tavakilasania,>> sau si Jisu.

13

Munake Gabala Loaria Na Miu Sela sa Muna Mate

¹ Ego pa totošo isa sa qai lao vavakatonía ira kaki tinoni tai Jisu sa na veveidi kaki tinoni Qalili i Paelati sa vamateria ko sa qairi vaisomanainiria na dia vavakukuvu sa na orungudi.

² Poni sa oeria i Jisu sira, pira sauniria, <<Ai vei? Qu roroqua agou sa ira sa na tinoni seladi jolaniria ira doru tinoni Qalili ko sa vei sa qai tavamate pa soana ikerena vei inara?

³ Dai sosoto! Ma poja sosotonigou: vei munake gabala loaria na miu sela, sa agou ba muna mate vei tugu ira!

⁴ Ai vei mule sira ka manogavesu tinoni ira sa vukele tako vamateria na ruma ululuna pa Siloami? Ai vei? Qu roroqua agou sa ira sa na tinoni ikikeredi jolaniria ira qai suvere pa Jerusalema ko sa vei sa qai mate vei inara?

⁵ Dai sosoto! Ma pojanigou: vei munake gabala loaria na miu sela, sa agou ba muna mate vei tugu ira inara sagou!>> sau sisa.

⁶ Beto sa sa pojaniria i Jisu sa na vavakato vavapada api: <<Koleona sa kai tinoni sa isongia kai gou piqi pa ona inuma. Ko sa lao ko sa nyaqogana vuana ba sake batiaona kame.

⁷ Ko sa pojanian sa nona tinoni roiti pa inuma, <Doro! Kue aoro qai jola pira qa lalame ovikia ara sa na gou piqi api, ba kepore kai vuana ba batia. Mu lao rio palea! Kepore laona mina turu jola sina, ura sa korapa gani vamate goboria na peso!> sau.

⁸ Ba sa oea ko sa paranga sa nona tinoni roiti pa inuma, <Koi, bangara! Muke vei! Vakolea mai pa aoro api. Kode mana geli amu tari vavailivutainia na peso na kutana beto mana vakole vania na teni bulumakau.

⁹ Ko vei mina vua pa aoro sa lame api, poni sa muna loai ko mina turuona. Goto vei minake vua tu isa, sa tonai sa muna soni rio pale!> sau sa na tinoni isa,>> sau si Jisu.

Sa Salania i Jisu pa Rane Minere sa na Rereko sa Poguru

¹⁰ Kai rane Minere sa kole vaivagigalai pa kai ruma vavaikamuna si Jisu.

¹¹ Korapa ketakoi sa kai rereko sa varajania na tomate ikikerena ko sa mo manogavesu aoro, ko sa poguru ko sake boka turu vatuvisi vatale.

¹² Totonai sa batia i Jisu sisa, sa sa kuku tekua ko pira saunia, <<Tinaqu, kopira qu tasalana pa mua mo sao!>> sau sisa,

¹³ beto sa vaoponia na limana isa sa na rereko. Isa tugu sa vei isa sa sake ruavo tugu turu vatuvisi liguona gu sisa, ko sa vatarasaea isa sa na Tamasa.

¹⁴ Ba na kuta tinoni mamata pa ruma vavaikamuna sa sa tagigirinia sa na veveina sa salana tinoni pa rane Minere si Jisu, ko pira sauniria sira na tinoni, <<Ka vonomo rane sa sa vamalumia na Vavanau ko tana boka roiti gita na tinoni! Ko mu kamu tasalana pa rane ira, goto nake pa rane Minere!>> sau.

¹⁵ Poni sa oea na Bangara sisa, pira saunia, <<Na tinoni vavabata sesekemiu sagou! Agou ba qu ruruvata tekuria tugu pa dia tuturuna pa rane Minere sa na miu bulumakau beto na dongiki ko qu toni riu vabukuria tugu pa rane isa.

¹⁶ Na tuvisina gu sa sa taruvata pa ona mo pa rane Minere sisa. Ura na rereko api sa kai tuna tugu i Ebarahami sisa ba sa tapiu ti Setani ka manogavesu aoro,>> sau sisa.

¹⁷ Totonai sa paranga bei veiniria i Jisu inara sa qai kea sira qai kanai isa, goto ira doru tinoni sa qai qera jolaniria sira na sakasava vaivagabaradi sa roitiniria isa.

*Na Vavakato Vavapadana na Kiko Masitadi
beto na Vavakovuruni Palava
(Matiu 13.31-33; Maka 4.30-32)*

¹⁸ Ego ko sa nanasaria i Jisu sira, <<Ai sa vevei sa na binangara tana Tamasa? Na sa mana vavapadania ara sisa?

¹⁹ Na binangara tana Tamasa sa sa vei na kiko masitadi. Kai tinoni sa sa tekua kai kiko masitadi ikete ko sa umania pa ona inuma. Ko sa pidoko sae sisa, ko sa vei kai gou lavata, tinganai qai tatava kamu na manugu ko qai roiti dia vovori na alale pa okokoto kaena,>> sau sisa.

²⁰ Beto sa pira mule sau i Jisu, <<Na sa mule mana vavapadania ara sa na binangara tana Tamasa?

²¹ Sa vevei gu na vavakovuruni palava sisa. Kai rereko sa sa tekuria kaki vavakovuruni palava ko sa qairi laonia pa kai bakete palava, tinganai ko sa kovuru sae beto sa na palava,>> sau sisa.

*Na Atakamana Ngijupuna
(Matiu 7.13-14, 21-23)*

²² Ego sa rerege lao vei pa gugusu lavatadi beto na ikiketedi si Jisu ko sa kole vavaivagigalai tadira na tinoni, totonai sa korapa jola gore vei pa Jerusalema.

²³ Totonai sa kame ira sa sa nanasia sisa, <<Bangara, kode ira ka vivisa tinoni gu sa mai taalo?>> saunia.

Poni sa pira sauniria i Jisu sira na tinoni,

²⁴ <<Mu vaipera viviva ko mu tome laoa na atakamana ngijupuna. Ura ma pojanigou ara sa ira na soku sa mai nyogua tome ba maike boka.

²⁵ Isa tugu mina turu lame sa na bangarana na ruma ko mina patei palea sa na atakamana, sa muna turumiu tugu pa peguru ko muna kole kikia, beto pira munagu sagou, <Bangara, mu revanga vanigei na atakamana!> munagu.

Ba tonai mina oe votu sisa, <Qake gigilagou ara ketakoi na lame veimiu sagou!> minagu.

²⁶ Tonai sa kode pira munagu sagou, <Koi, agei ko qe teteku tavitigo beto qe buku tavitigo ao, beto ko ao gu ko qu kamu vaivagigalai pa soana lavata pa mei gugusu!> munagu.

²⁷ Ba mina paranga sisa, pira minagunigou, <Mu riu! Mu taloa taqu agou doru tinoni ikikeremiu! Ara qake gigilagou ketakoi na lame veimiu sagou! > minagunigou isa.

²⁸ Ko ketakoi muna lukana uui beto mina ngingisi tu na livomiu sagou, totonai muna batiria ira Ebarahami, i Aisake, i Jekopi, beto ira doru tinoni kokorotai pa leona na binangara tana Tamasa, goto agou mekamiu sa muna tavakole pale pa peguru.

²⁹ Beto ko ira na tinoni mai lame vei pa doru eqa pa made uquna na kasia gusu sa mai tome, ko mai somana teteku pa vavolo pa binangara tana Tamasa.

³⁰ Ko ira qai liligu sa mai momoe, goto ira qai momoe sa mai liligu,>> sau si Jisu.

*Sa Roroqua i Jisu sa na Gugusu Jerusalema
(Matiu 23.37-39)*

³¹ Ego pa totooso tugu isa sa qai lao parangia ira kaki Parese si Jisu, pira qarigu, <<Mu siqarai rijo lao pa kai goto eqa ao, ura i Herodi sa korapa kuonigo ko mi vamatego sau,>> qarigunia.

³² Poni pira sauniria i Jisu, <<Mu lao pojanía sa na pokese nganganguluna poni, pira sau i Jisu mugunia, <Ara sa kopira qa korapa iju paleria na tomate ikikeredi beto qa vaisalana pa ngeni ko vuka, ko pa rane vinaue tu sa mana vaokotia ara sa na qua roiti sau,> mugunia.

³³ Ba jongana, mana jokelia na qua rerege lao pa Jerusalema sara pa ngeni, vuka ko risa, ura nake pa goto eqa goto pa Jerusalema gu sa na mamatena tana tinoni kokorotai.

³⁴ Kei, Jerusalema, Jerusalema! Agou na tinoni pa Jerusalema qu vai vamateria na tinoni kokorotai beto qu buti tariniria na patu sira sa garunu laoniria na Tamasa tamugou! Kubo totošo sa qa nyogua teku vaikamunigou, ba veinigou na kokorako sa vaonguria na boko tuna pa babanana ko sa kopuniria qau, ba quke vamalumusiu tugu ko ba veinigou.

³⁵ Ko inara sa vei sa, mina taloa pale ko mina ivulu gogoe sa na miu ruma zelepade. Ma poja sosotonigou ara sagou: munake isongo batisiu ara sagou, tinganai mina kamu na totošo muna paranga vei pira, <Sa tamana sisa sa lame pa korapa isongona na Bangara,> munagu,>> sau si Jisu.

14

Sa Salania i Jisu sa kai Tinoni sa Mo

¹ Ego pa kai rane Minere totonai sa lao teteku pa ruma tana kai iviva tadira na Parese si Jisu, sa qai kole dodoro kokopunia ira na tinoni sisa.

² Ko sa korapa ketakoi pa moena i Jisu sa kai tinoni sa varajania na mo ko sa pupugele na nena na limana.

³ Poni sa nanasa laoria i Jisu sira na tinoni qai vavaivagigalainia na Vavanau beto ko ira na Parese, <<Ai vei, na tavamalumuna tugu pana Vavanau sa na vavaisalana pa rane Minere, ba dai?>> sauniria.

⁴ Ba qaike vagala sira. Poni sa aru tekua i Jisu sa na limana na tinoni sa mo ko sa salania, beto sa vamule riu.

⁵ Beto sa pira sauniria, <<Bi vei kame agou sa bi vukele jolopo pa kai baongo lavata pa rane Minere sa na ona dongiki babi kai ona bulumakau, sa ai muna vei sagou? Munake boka sisiqarai lao bako votunia sisa pa rane Minere tugu isa?>> sau si Jisu.

⁶ Ba qaike boka oea ira sa na nanasa tana.

Na Vaiketai beto na Vinalavata

⁷ Ego sa tei doro poaria tu i Jisu sira kaki tinoni qai tasoru sa qai vivileria na totoqodi poreveveidi pa totoso teteku, ko sa parangaria sira,

⁸ <<Tonai bu tasoru lao pa kai vavolo vaialava sao, sa muke jojoro lao pa totoqona poreveveidi, ura kita mi koleona mule sa kai tinoni sa poreveveina jolanigo ao sa oqoro kamu. Ko vei mina kamu liligu sisa

⁹ sa kode mina lao tamu sa na tinoni poreona vavolo, isa sa sorugou agou karu doru, ko pira minagunigo, <Qokolo, mu vakabere vania na tinoni api sa na totoqona isa,> minagunigo. Ko tonai sa kode muna kea sao beto muna gore toqoa ao sa na totoqona tadira kepore veveidi.

¹⁰ Goto tonai bu tasoru sao sa mu lao togo pa totoqona bebetona kepore veveina. Ko totonai mina lame sa na tinoni sa sorugo sa kode pira mina paranga veinigo, <Qua baere, mu togo kesa sae pa narena lani,> kode minagunigo. Pa totošo tu isa sa muna tavaporeveveina pa moedi ira doru qai tasoru sao.

¹¹ Ura na tinoni sa vavalavata mulenia mekana sa kode mina vakeai tugu na Tamasa, goto isa sa vaikete mulenia mekana sa kode mina valavatia tugu na Tamasa,>> sau si Jisu.

¹² Beto sa sa parangia i Jisu sa na tinoni sa sorua isa, <<Totonai muna vatanania ao sa kai tetekuna babi na vavolo sa muke soruria gu sira na mua baere, na tasimu marene, na tavitimu babi ira na tinoni isisongo qai suvere tatago. Ura ira sa kode mai boka soru beigo mutugu kai totošo sao, ko tonai mai vei ira poni sa mina tabei gu sa na roiti jongana qu roiti laonia ao tadira.

¹³ Goto tonai muna roitinia kai vavolo sao sa mu soruria sira tu na vaivasevidi, na qao, ira qai gavere, beto ira na leleqadi tu.

¹⁴ Mina vei tu isa sa muna tamana sao, ura kode maike boka bei vanigo ira sisa na roiti jongana qu roiti laonia ao tadira. Goto ao sa na Tamasa tu mina bei vanigo pa rane turumule tadira na tinoni tuvisidi,>> sau si Jisu.

*Na Vavakato Vavapadana na Vavolo Lavata
(Matiu 22.1-10)*

¹⁵ Ego ko totonai sa nongoria kame ira qai so-
mana teteku pa tevolo sa na paranga pira, sa
paranga laolia isa si Jisu, <<Mina tamana vatale

sa na tinoni mina somana teteku pa vavolo pa binangara tana Tamasa,>> sau.

¹⁶ Poni sa oea i Jisu sisa, <<Kai totošo sa sa roitinia kai tinoni sa kai vavolo lavata beto sa sa soruria isa sira kubo tinoni.

¹⁷ Totonai sa kamua sa na totošo vavolo sa sa garunia sa nona nabulu ko sa lao pojaniria sira na tinoni tasorudi, <Mei, lame kopira! Tei tana beto tu doru kai sa,> sau.

¹⁸ Ba qai okoto podalai gogona vapele sira doru. Pira sau sa na tinoni momoe, <Ara sa kai iapeki kobu peso sa qa koni vaia gu, ko ba lao tu ovikia isa qau. Ko mu vamalumusiu gu ko manake lao somana,> sau.

¹⁹ Beto kai goto sa pira sau, <Ara sa ka manogaputa bulumakau mai raragatia na gegelina pa qua inuma sa qa koni vai tekuria gu, ko qa korapa nyogua lao podekeria. Ko mu vamalumusiu ko maneke lao somana,> sau.

²⁰ Beto kame mule sa pira sau, <Ara sa qa koni vaialava gu, ko pa ginugua gu isa sa maneke boka lao sara,> sau.

²¹ Poni sa muleona gu sa na nabulu ko sa lao vavakato vania nona bangara sa na veveidi doru paranga qai pojaria ira. Ko sa tagigiri vivikerenia sa na bangara sa roitinia na vavolo, ko pira saunia sa nona nabulu, <Mu sisiqarai totoniria na soana lalavata na soana ikikete pa leo gugusu, ko mu toni lameniria sira na vavaivasevidi, na qao, na leqa, beto ira qai gavere!> sau.

²² Pa liguna sa roitinia sisa vei sa garununia nona bangara poni sa mule kamu sa na nabulu, ko pira sau, <Bangara, qa tei toni kamuniria tu ara

sira qu garununisiu ao, ba sa oqoro tu pugele sa na ruma,> sau sa na nabulu.

²³ Poni sa pira saunia na bangara sa na ona nabulu, <Mu votu lao mule keta pa peguruna na gugusu lavata pa soana na eqa pa souna ketakoi qai suvere na tinoni, ko mu tepa vivitigiria sira na tinoni ko mai lame vapugelia na qua ruma.

²⁴ Ma pojanigou ara: kepore kame ira qa soru momoeria sa mina meai iqa gagani pa qua vavolo! > sau sa na tinoni isa,>> sau si Jisu.

Na Laona na Tutina i Jisu
(Matiu 10.37-38)

²⁵ Ego totonai sa korapa lalaona si Jisu sa kai minete tinoni lavata sa tuti laoa, poni sa balinga mule sisa, ko pira sau,

²⁶ <<Na tinoni sa lame taqu ba sake roqu loaria ira na tamana, na tinana, na maqotana, beto na tuna, ira na tasina marene na luluna rereko, beto ko nona toa tugu vei mekana sa sake pada ko mina sepele taqu sa na tinoni vevei isa.

²⁷ Na tinoni sake pogosia nona korosi mekana ko sake tutisiu ara sa sake pada ko mina sepele taqu sisa.

²⁸ Vei kame agou sa bi nyogua roitinia kai ruma lavata, sa kode mina togo mai sisa ko mina anye votunia mai sa na vaina na ruma, ko mina gigilai mai sa bi pada tugu sa nona poata na vaokotona na ruma ba dai.

²⁹ Ura vei minake vei inara sisa, sa pa liguna mina vaturua na kokovana beto minake boka vaokotia isa sa na ruma, sa kode mai avavu valedenia ira doru tinoni qai batia nona roiti sisa.

³⁰ Kode mai paranga sira, <Koi, na bangara api sa sa podalainia nona ruma, ba sake boka vaokotia!> kode marigunigo ira.

³¹ Ko mu nongoria mule api ko! Na bangara sa isongia ka manogaputa tina tinoni vaipera gu ba sa nyogua rajai sa kai goto bangara sa isongia ka rabeteputa tina tinoni vaipera, sa mina togo mai ko mina roroqu vatale mai tu sisa. Mina roroqu vatale ko vei mina bokaona talea isa sa na bangara poni ba dai.

³² Ko vei mina gigilai minake boka sisa sa mina garunu valaoria sira kaki ona tinoni pogoso nongoro ko mai lao gogosoria sa na bangara neqina totonai sa korapa pa souna tu isa, ko mina tepai isa sa na bule.

³³ Ko agou sa kai muqisi podeke tugu. Inara sa vei ko mu doro vatalea sa na pore laona na tutiqu ara beto mu tutisiu. Ura kepore kai tinoni agou sa mina boka na qua sepele vei minake boka loa betoria isa sa doru ona sakasava sa isongoria,>> sau si Jisu.

*Na Solo sa Maragutu na Lilingina
(Matiu 5.13; Maka 9.50)*

³⁴ <<Na solo sa na jongana, ba tonai mina maragutu na lilingina poni sa kode minake boka tavalilingi bei mule sisa.

³⁵ Na solo kepore lilingina sa sake pada mina tavaroititi pa peso babi pa nyanyao nyabodi ko na valaona pa umuma. Goto na padana sa mina tagona palea gu.

Na tinoni pore talingi nonongorona sa mi vainongoro!>> sau si Jisu.

15

Na Sipi Mumana (Matiu 18.12-14)

¹ Ego ko qai kanoko lao tai Jisu sira na soku tinoni teteku takisi beto ko ira na tinoni seladi, ko mai nonongorodia tana qarigu.

² Poni qai podalai ququminia ira qai vaivagi-galainia na Vavanau beto ira na Parese sisa, pira qarigu, <<Na tinoni api sa sa vatataria tu sira na tinoni seladi beto ko sa teteku tavitiria tugu vei!>> qarigu.

³ Poni sa pojaniria i Jisu sa na vavakato vava-pada api, pira sau,

⁴ <<Vei kame agou sa bi isongia kai gogoto ona sipi ko tonai kame ira na sipi pira sa bi muma, poni na sa mina roitinia sisa? Na tinoni isa sa loa vasuvereria pa qega sira ka siangavulu ka sia sipi, beto sa lao nyaqoa sisa sa muma tinganai ko sa batia tu.

⁵ Totonai sa batia sa sa qera vivitigi, ko sa ko-varia pa varana.

⁶ Beto sa sugara mulenia pa nona ruma, sa kuku vavaikamuniria sira na ona baere beto na tavitina, ko pira sauniria, <Mei agou ko mu so-mana qeqera tavitisiu! Ura kopira qa tei batia tu ara sisa na qua sipi mumana,> sau.

⁷ Ma pojanigou ara sa kai muqisi podeke puputa vei inara sa na qeqera pa noka sa votunia na gabala mulena kai tinoni selana sa mina jolania na qeqera sa votunia ira ka siangavulu sia tinoni tuvisidi nake padadi ko mai gabala mule,>> sau si Jisu.

Na Poata Mumana

⁸ <<Bi koleona sa kai rereko sa isongia ka manogaputa ona poata siliva ko kame sa sa vamumai, poni na sa mina roitinia sisa? Na rereko isa sa vurungia na juke, beto sa burungia na ruma beto sa nyaqo beto palea isa sa na leo ruma ko tinganai sa batia tu.

⁹ Totonai sa batia isa sa na poata sa vamumai, sa sa kuku vaikamuniria sira na ona baere na tavitina, ko pira sauniria, <Mei agou ko mu so-mana qeqera tavitisiu! Ura kopira qa tei batia tu ara sa na qua poata isa qa vamumai,> sau sisa.

¹⁰ Ma poja vatalenigou ara, kai muqisi podeke vei tugu isa sa ira na mateana tana Tamasa sa qai qeqera tonai sa gabala mule kai tinoni selana,>> sau si Jisu.

Ira Karu Koburu Mumadi

¹¹ <<Koleona sa kai tinoni karu na tuna marene.

¹² Ko na tuna marene pa ligu sa pira saunia na tamadi, <Tamaqu, mu vanisiu gu kopira sa isa na iaqu pa mua isisongo,> sau. Poni sa okoto pikata vaniria na tamadi tadira karu tuna marene sira na ona isisongo.

¹³ Ego sa jola gu ka vivisa rane sa sa vavainiria na koburu marene pa ligu api sira doru ona sakasava, ko sa tekuniria na poata, beto sa sa taloa riu pa kai gugusu pa souna. Ketakoi sa lao vanyanyala paleria isa pa toa ikikeredi sira doru ona poata.

¹⁴ Totonai sa vabectoria isa sira doru vei sa isongoria, sa sa kamu pa gugusu isa sa kai songe lavata, ko sa kepore kai sa bi boka toania sisa.

¹⁵ Ko sa lao tepa roiti tana kai tinoni pa gugusu isa, poni sa garunia na tinoni isa ko sa lao kopu vania na ona borogo.

¹⁶ Sa vaivasevi ko sa kole dodoro nyonyoroguaniria tugu isa sira na gagani tadirana borogo, ba kepore kai tinoni bi iani gagani.

¹⁷ Ko totonai sa roqu kamua isa sa na roroqu tavagigala, poni pira sau, <Kei, ira doru nabulu tana tamaqu kisa ba sa pugele nyonyoa na gadi gagani goto na sa qa mate talea ko qa suvere vaivasevi burana lani ara!

¹⁸ Jongana, ma sisiqarai gu mule lao tana tamaqu ara, ko pira mana vavaja vei: Tamaqu, qa sela sara pa moena na Tamasa pa noka beto pa moemu ao.

¹⁹ Kopira nake padaqu ko muna kukunisiu na tumu sara, goto mu veinisiu gu ira na mua tinoni roiti managu,> sau.

²⁰ Ko sa gasa turu ko sa taloa mule lao tana tamana sisa.

Ba totonai sa ogoro tata kamua na ruma isa sa sa dogoro vaia na tamana, ko sa roroqu vivitigia sisa, ko sa abutu lao borua beto sa aoa sa na tuna.

²¹ Poni sa pira sau sa na tuna, <Tamaqu, qa sela sara pa moena na Tamasa pa noka beto pa moemu ao. Kopira nake padaqu ko muna kukunisiu na tumu sara,> sau.

²² Ba sa kuku tekuria na tamana sira na ona nabulu, <Mu sisiqarai! Tekua na poko babata jongana ko mu vasaenia, beto mu vasolapania na ringi na kakarusuna, beto mu vasaenia tugu na sadolo na nenena,

²³ beto sa mu lao kubolia na tuni bulumakau nyonyobokona, ko ta vavolo qequerania!

²⁴ Ura na tuqu api sa sa tei mate tu, ba kopira sa toa mule; sa tei muma tu sisa, ba kopira sa tabata ligu!> sau. Ko qai podalai roitinia ira sa na vavolo qeqera.

²⁵ Ego totonai sa korapa tu pa inuma sa na tuna marene pa moa. Ko totonai sa mule ko sa tata kamu pa ruma, sa sa nongoria sa na mimike beto na pepeka.

²⁶ Poni sa kuku tekua isa sa kai nabulu ko sa nanasia, <Na sa sa podo lani, qokolo!> saunia.

²⁷ Poni pira sau sa na nabulu, <Na tasimu sa sa koni mule kamu ko na tamamu sa sa kubolia na tuni bulumakau nyonyobokona ko qai vavolo qeqera, ura sa mule kamu vatale sisa,> saunia.

²⁸ Ba sa tagigiri sa na tuna pa moa, ko sa daiona tome pa ruma. Poni sa votu sa na tamana ko sa mamana totokai ko mi tome saunia.

²⁹ Ba sa oea sa na tamana, <Doro! Na kubo jola aoro pira sa qa kole pinausu vanigo ara sao beto qake isongo maja podekia tugu ara sa kai mua garunu. Ba na sa mai qu tei vanisiu tu sara? Bi kai qoti ikete gu bu vanisiu ko ba teteku tavitiria ira na qua baere, ba kepore vavagila tugu!

³⁰ Goto na tumu inana sa sa riu vamanyao be-toria tadiria na tugele sira na mua sakasava, ba tonai sa mule kamu sa qu kubolo vania tu na tuni bulumakau nyonyobokona ao!> sau sisa.

³¹ Poni pira saunia na tamana sisa, <Tuqu, ao sa na suveremu gu taqu doru totoaso, ko dorudi vei qa isongoria ara sa na mua gu ao.

³² Ba sa jongana tugu sa taqe roiti gagani ko taqe qeqera gita, ura na tasimu api sa sa tei mate tu, ba

kopira sa toa mule; sa tei muma tu sisa, ba kopira sa tabata ligu!> sau.>>

16

Na Vavakato Vavapadana Na Nabulu Ikikerena

¹ Ego sa paranga laoria i Jisu sira na ona sepele: <<Koleona sa kai tinoni isisongo sa pore kai ona nabulu ko isa sa kopuniria doru ona sakasava. Ko ira kaki qai vavakato vania na tinoni isisongo api sa na veveina sa aru vivikereria na nabulu sa kopuniria sa na ona poata.

² Poni sa kuku vatomea na tinoni isisongo sa nona nabulu api, ko pira saunia, <Na sa sisa qa nongoronia ara na veveimu ao api? Mu valamea na vavakatona na mua kopu vareregena na qua isisongo, ura kopira munake kopu vareregia na qua isisongo ara sao!> saunia.

³ Poni sa kole roroqu mekana sa na nabulu kopu, <Kode mina vabetosiu na qua bangara pa qua roiti sara. Ko na sa beka sa mana roitinia ara tonai? Qake boka roiti pa inuma sara, beto na tetepa tadira na tinoni ba qa keania tugu.

⁴ Ego, jongana, pira gu sa mana roiti vei ara, ko totonai mana tavabeto pa qua roiti kopu sara ba mai koledia sira na kubo qua baere mai vatatasiu pa dia ruma,> sau.

⁵ Ko sa kuku memeka vakamuria isa sira na tinoni qai ogoro tabaria na dia lilipu tana ona bangara. Sa nanasia isa sa na tinoni momoe, <Ao ka visa sa na mua lilipu tana bangara taqu?> saunia.

⁶ Poni pira sau sa na tinoni isa, <Kai gogoto daramu tototoni oela olive pugeledi,> sau.

Poni sa paranga sa na nabulu tinoni kopu, <Ego, api sa na mua pepa lilipu. Mu sisiqarai toqo ko mu kutia ka limangavuluputa tototoni oela pugeledi mugu,> sau sisa.

⁷ Beto sa nanasia mule sa kame, <Goto ao sa ai sa vei? Ka visa sa na mua lilipu tana bangara taqu?> saunia.

Poni sa paranga sa na tinoni, <Kai gogoto baiki vuuti,> sau.

Poni sa paranga sa na nabulu kopu, <Jongana, api sa na mua pepa lilipu. Mu kutia gu ka vesungavuluputa gu,> saunia.

⁸ Ko sa doro valavatia na bangara sa na nabulu sesekena api. Ura sa doro momoe laoa na tooso vuka risa sisa, ko sa vatanania na ona toa mekana. Ira na tinoni pa kasia gusu api sa qai tavagigala jolaniria ira na tinoni tana kabere pa rorove vevei inara.

⁹ Inara sa vei ko ma pojanigou ara sagou: mu vaiianiria sira na miu isisongo pa peso ko mi pore miu baere, ko tonai mina beto pudala poni sa mai vatogagou pa gusu kole jolana.

¹⁰ Isa sa tarange pa kopudi na sakasava ikikete sa mina tarange tugu pa kopudi na sakasava lalavata; goto isa sake tarange pa kopudi na sakasava ikikete sa minake tarange tugu pa kopudi na sakasava lalavata.

¹¹ Vei muneke tarange sagou pa kopudi na isisongo pa peso, sa i sei mina rangegou ko mina vakopunigou na isisongo sosoto?

¹² Ko vei munake tarange sagou pa kopuna na isisongo tana goto tinoni, sa i sei mina range-

gou ko mina vakopunigou sira na miu isisongo mekamiu?

¹³ Kepore kai nabulu mina boka mekarai nabuluniria sa karu bangara. Kode kame minake tavaraguania goto kame sa mina roroqua; kode mina valavatia kame goto kame mina vakepore veveinai. Ko munake boka mekarai nabuluniria agou sa na Tamasa beto na isisongo,>> sau si Jisu.

Kaki Vaivagigalai ti Jisu
(Matiu 11.12-13)

¹⁴ Ego totonai qai nongoria ira na Parese sa vei inara sa qai kole vavaledenia ira si Jisu, ura na gagale bulo poata sira.

¹⁵ Poni pira sauniria i Jisu sira, <<Agou ka visa gu pira sa qu vavadoro veinigou na tinoni tuvisimiu mekamiu pa moedi na tinoni, ba na Tamasa sa gigilaiona na bulomiu. Ura ira na sakasava qai tadoro vaporeveveidi ta tinoni sa qai lulasa ikeredi jola pa dodogoro tana Tamasa.

¹⁶ Na Vavanau beto na kukuti tadiria na tinoni kokorotai sa qai toniria na tinoni tinganai sa kamu pa totoiso tai Jone Paputaiso. Podalai pa totoiso isa ko sa kamu kopira sa sa tatarae sa na nongoro jongana na veveina na binangara tana Tamasa, ko na kubo tinoni sa qai podeke vivitigia ko mai tome laoa qarigu.

¹⁷ Ba vei mina mumuri tu sa na oka beto na peso, ba kai gasi ikete pa Vavanau ba minake isongo vukele riuona.

¹⁸ Na tinoni sa loa pale na maqotana ko sa lao alava beia mule kai goto rereko sa sa babarata tugu sisa. Beto isa na tinoni sa alavia na rereko qai loa pale sa sa babarata tugu sisa,>> sau si Jisu.

Na Tinoni Isisongo beto i Lazarasi

¹⁹ <<Ego koleona sa kai tinoni isisongo sa pokoniria na poko babata jongadi na poreveveidi beto sa suvere ko sa teteku vatatalegana doru rane.

²⁰ Ko sa koleona mutugu sa kai tinoni vavaiva-sevina sa tutubu beto doru tinina, na isongona i Lazarasi, ko qai lalao loai ira pa atakamana tana tinoni isisongo sisa.

²¹ Ko sa kole nyonyo ganiria na vuvuvusu gagani qai vuvukele pa tevolo tana tinoni isisongo sisa ba sake boka, goto ira na sie tu sa qai lao kole memeai na tubuna.

²² Ego tonai sa mate sa na tinoni vavaivasevina, sa qai kamu tonia ira na mateana sisa, ko sa lao togo kekeria i Ebarahami sisa ko sa somana teteku pa vavolo pa noka. Ko na tinoni isisongo ba sa mate tugu, sa tagolomo sisa.

²³ Totonai sa kole suvere vitigi pa heli poni sa enga sae poni sa batia i Ebarahami pa souna tu beto i Lazarasi sa korapa pa keketaina.

²⁴ Poni sa kuku viviva sisa, pira sau, <Kei, Ebarahami, tamaqu! Mu roroqu tokanisiu. Mu garunia i Lazarasi ko mi totunia pa pie sa na kakarusuna gu, ko mi lame valomosia na meaqu, ura qa vaivasevi na vitigi sara pa iku api!> sau.

²⁵ Poni pira sau si Ebarahami, <Tuqu, mu roroqua mai sisa totonai na toamu ao. Qu isongo betoria ao sira na sakasava jojongadi, goto i Lazarasi sa sa suvere vaivasevi sa totonai. Ba kopira sa suvere qeqera sisa, goto ao sa qu suvere vitigi.

²⁶ Ko nake sakasava ira gu mekadi sa! Goto kai oqili loluna na revatana jola tugu vei sa sa kole

pa vaikorapaida gita, ko ira mai nyogua karovo ko mai lao ketakoi tamugou marigu sa maike boka, beto ko ira mai nyogua karovo lame pa tamigei lani marigu sa maike boka,> sau.

²⁷ Poni pira sau sa na tinoni isisongo, <Ego mina vei sa, kei Ebarahami tamaqu, qa tepa vivitigigo ara sao ko mu garunu laonia gu pa ruma tana tamaqu si Lazarasi ina!

²⁸ Ka lima sira na tasiqu marene qai korapa ketakoi. Mu pojanía i Lazarasi ko mi lao poja vaneneginiria, kita mai lame pa ia sa kolea na vitigi lani,> sau.

²⁹ Poni sa paranga si Ebarahami, <Na kukuti ti Mosese beto ko tadira na tinoni kokorotai sa qai korapa koledia, ko mai vainongoro lao gu tadira sira,> sau sisa.

³⁰ Poni pira sau sa na tinoni isisongo, <Dai, Ebarahami, tamaqu! Vei mina toa mule tu pa mate sa kai tinoni ko mina mule lao vavakato vaniria sa kode mai nongoria, ko mai gabala loaria sira na dia sela,> sau sisa.

³¹ Poni pira sau si Ebarahami, <Vei maike nyorogua nongoria ira sa na kukuti tai Mosese beto tadira na tinoni kokorotai, poni sa vei mina toa mule tugu pa mate sa kai tinoni ko mina mule lao, ba kode mai daidia tugu vasosoto!> sau,>> sau si Jisu.

17

*Na Sela, na Rarange beto na Roiti tana Nabulu
(Matiu 18.6-7, 21-22; Maka 9.42)*

¹ Ego sa paranga laoria na ona sepele si Jisu, <<Ira na sakasava vaivatatupe sa maike koroto lame, ba mi takulangagana tu sisa sa valameria.

² Sa jongana jola sa na tinoni sa roiti vei inara sa bi lova momoenia kai patu doa lavata pa ruana, beto bi lao lupi palea pa kolo lilisina. Isa sa sa jongana jolania bi vavukelia isa na rarange tana kai tinoni sa munyala nona rarange taqu.

³ Ko mu kopu mulenigou pa miu toa ko muke vukele! Bi sela na tavitimu sa mu tokea ko mu vabatinia nona sela, ko bi gabala isa sa mu taleosonia.

⁴ Bi roiti laonia na sela tamu ka vitu totošo pa kai rane sisa, ko bi mumule lao vavaja tamu sisa ka vitu totošo tugu, bi paranga vei pira, <Qa sela sara, ko mu taleosonisiu,> biu, sa muna taleosonia tugu,>> sau si Jisu.

⁵ Poni pira qarigunia na Bangara sira na tinoni tagarunudi, <<Bangara, mu vaneqiria na mei rarange!>> qarigu sira.

⁶ Poni sa oeria na Bangara, <<Bi ikete pikete vei gu na kikona kai gou masitadi sa na miu rarange, ba muna boka gu paranga veinia pira agou sa na gou lavata sa bagere vakori api, <Mu tajopu tu ao, ko mu tauma mule pa ivere,> bugunia, sa kode mina nongorogou gu.

⁷ Bi kame agou sa bi koleona kai ona pinausu sa kole varoitiria ira na manugu qai ragatia na piki pa inuma babi kole kopuniria na sipi, ko bi beto roiti sisa ko bi mule pa ruma, sa ai sa vei? Kode mina pojanía isa sisa ko mi teteku mai minagunia?

⁸ Dai, kode minake vei ke! Kode pira tu mina poja veinia mule isa sa nona nabulu isa, <Mu

vatana vanisiu na qua tetekuna, mu vasaeria na poko nabulu ko muna kole turu kopunisiu totonai mana kole tetekuqua na bukugaqu ara. Liligu tu beto muna boka tetekumua sao,> kode minagunia.

⁹ Ai sa vei sa boka paranga jongana laoa tu isa sa na pinausu ura sa vatabea sa na garunu ta ona bangara? Dai!

¹⁰ Kai muqisi podeke vei gu isa sagou. Totonai tu muna vaokotoria agou sira doru roiti qu tagarununiria, sa pira gu muna paranga vei, <Agei sa na nabulu kepore veveimei. Na mei roiti gu sa qe roitinia!> munagu gu,>> sau si Jisu.

I Jisu sa Salanaria ka Manogaputa Tinoni Popoqudi

¹¹ Ego totonai sa korapa rererege sae pa Jerusalema si Jisu, sa sa rerege tutia isa sa na vaivoloso pikata gugugusu pa Sameria beto pa Qalili.

¹² Totonai sa korapa lao tome sisa pa kai gugusu, sa qai lao gosoria ira ka manogaputa tinoni popoqudi sisa. Qai turu pa souna sira,

¹³ ko qai kukuku uui vei pira, <<Jisu! Bangara! Mu roroqu tokanigei!>> qarigu.

¹⁴ Poni sa batiria i Jisu, ko sa pira sauniria, <<Lao, ko mai doro vilotogou ira na iama,>> sau sisa. Totonai qai korapa lalaodia ira, poni sa qai tataloso valioso gu sira.

¹⁵ Totonai sa gigila kamua kame ira ka manoga sa sa tei tasalana tu sisa, sa sa mule lao tai Jisu sisa, sa vevela vatarasaea isa sa na Tamasa.

¹⁶ Ko sa lao toqo sori tutungu pa nenena i Jisu sisa, ko sa paranga jongana lao tana. (Na tinoni Sameria sa na tinoni isa.)

¹⁷ Poni sa paranga si Jisu, pira sau, <<Ira ka manogaputa tu sa na tinoni qa taloso valiosoria ara! Ko pai tu sira ka sia?

¹⁸ Ai sa vei kepore mule sa kame sa mule lame paranga jongana tana Tamasa goto na tinoni karovona gu api?>> sau sisa.

¹⁹ Beto sa pira saunia i Jisu sa na tinoni isa, <<Turu, ko mu riumua. Na mua rarange sa sa tei salanigo tu,>> sau sisa.

*Na Lamena na Binangara tana Tamasa
(Matiu 24.23-28, 37-41)*

²⁰ Ego kaki ira na Parese sa qai nanasania i Jisu sa na totošo mina lame na binangara tana Tamasa. Poni pira sauniria i Jisu, <<Na binangara tana Tamasa sa minake lame vei pa kaki vinagigila mai boka tabata.

²¹ Kepore sa kai tinoni mina boka paranga vei pira, <Dotu! Pa poni gu sisa!> babi <Lani gu sisa!> biu. Ura na binangara tana Tamasa sa korapa gu pa vaikorapaimiu agou,>> sau si Jisu.

²² Beto sa pira sauniria ira na ona sepele, <<Qai korapa lame sira na rane totonai kode muna nyorogua batia agou sa kai memeka rane gu tana Tuna na Tinoni, ba munake boka batia.

²³ Kode pira mai poja veinigou sira na tinoni, <Dotu! Pa poni sisa!> babi <Lani sisa!> marigu. Ba kita mu mulongo votu lao tutiria.

²⁴ Sa kai muqisi podeke vei na kapi sa malara pa noka podalai pa kai kalena ko sa lao pa kai

kalena, kode inara mina vei sa na rane tana Tuna na Tinoni.

²⁵ Ba momoe sa mina kole gosororia soku vitigi mai tu sisa, beto mina takilu pale mai tadira na sasae tinoni kopira.

²⁶ Mina vei na rane pa totošo tai Noa sa na rane tana Tuna na Tinoni.

²⁷ Qai kole tetekudia na bukugadia sira doru tinoni, beto ira na marene na rereko sa qai vavaialava ko tinganai sa kamu na rane sa tome pa aka i Noa, ko sa gore na nyoro ko sa vamate betoria sira doru.

²⁸ Ko kode mina vei mutugu sa taroiti pa totošo ti Loti, qai kole tetekudia na bukudia, qai kole vavaidia beto qai vavainiria na dia sakasava, qai kole umumadia beto qai kole roroitidia ruma.

²⁹ Isa tugu na rane sa taloa pa Sodomō i Loti sa sa gore sa na iku beto na patu kililavadi sa qai okoro lagere vei pa noka, ko sa vamate betoria sira doru.

³⁰ Ko mina kai muqisi podeke vei inara sa na rane bola votu lame tana Tuna na Tinoni.

³¹ Pana rane isa sa na tinoni sa korapa pa nare ruma sa minake gore qaqiriria na ona sakasava pa leo ruma. Kai muqisi podeke vei tugu isa mina korapa pa inuma sa minake pavu gabala mule pa nona ruma.

³² Mu roqu vakoititia na maqotana i Loti ko!

³³ Na tinoni sa rabekia na ona toa sa kode mina saivia tugu, goto na tinoni sake rabekia na ona toa sa mina taalo.

³⁴ Ma pojanigou, pa bongina tugu isa sa karu tinoni sa mai korapa kole vaikamudia pa kai lovu; kame sa mina tateku variu, kame mina taloa pale.

³⁵ Karu rereko sa mai korapa mekarai kijagadia; kame ira karu sa mina tateku variu, kame mina taloa pale.

³⁶ Karu tinoni sa mai roiti vaikamu pa inuma pa rane isa; kame ira karu sa mina tateku variu, goto kame mina taloa pale,>> sau si Jisu.

³⁷ Poni qai nanasia ira ka visa ona sepele sisa, <<Bangara, kode pai mai taroiti sira na sakasava inara?>> qarigu.

Poni sa oeria i Jisu, Ketakoi sa kole kai kokobu manugu matena sa kode mai vavaikamu ketakoi sira na nyae,* sau si Jisu.

18

Na Naboko beto na Tinoni Vaipitu Ikikerena

¹ Ego beto sa sa pojai mule i Jisu tadira na ona sepele sa kai vavakato vavapada ko mi vagigalairia ko maike munyala pa vavara goto mai vavara laodia gu sau. Ko pira sauniria,

² <<Pana kai gusu sa koleona sa kai tinoni vaipitu sake pangagania na Tamasa beto sake doro vaporeveveinaria ira na tinoni.

³ Ko na suverena tugu pa gusu isa sa kai rereko nanaboko, sa lao tepa milimulea na tuvisi tana tinoni vaipitu api, pira sau, <Mu vile vanisiu na tuvisi qa talenia na qua kana,> sau.

⁴ Na sovaina jola sa sa daiona sa na tinoni vaipitu api. Ba liligu tu beto sa sa roroqu mekana sa na tinoni vaipitu api, pira sau, <Sosoto tugu sa qake

* **17:37** Na nyae babi kai manugu sa vei na jako ko sa boboka gagani nyabo babi na tini kokobu tinoni.

pangagania ara sa na Tamasa, beto ko qake doro vaporeveveinaria tugu ara sira na tinoni,

⁵ ba sa kamu vaduvili gojosiu ara sa na naboko api. Ko jongana ma roiti vania tu ropi na vaituti isa sa nyoguania isa. Ura vei maneke roiti vei ara sa kode mina manoga milimulesiu tugu, ko mina vapavusiu!> sau sa na tino vaipitu,>> sau si Jisu.

⁶ Beto pira sau sa na Bangara, <<Mu nongoria tu sisa vei sa pojai na tinoni vaipitu ikikerena api ko!

⁷ Ba ai sa vei? Qu roroqua agou sa minake vaituti vaniria na Tamasa sira na ona tinoni qai kiu alili laoa isa na rane na bongi? Ai vei, kode minake oqani tokaniria tugu na Tamasa sira?

⁸ Dai! Ma pojanigou minake ruavo tugu vaituti vaniria isa sira. Goto ai sa vei, tonai mina mule lame na Tuna na Tinoni sa kode mina batiriaona tu sira kaki tinoni rarange pa peso?>> sau si Jisu.

Na Vavakato Vavapadadi na Parese beto na Tinoni Teteku Takisi

⁹ Beto sa pojaniria mule i Jisu ira kaki qai range muleniria na dia toa tuvisidi beto qai dodoro vagoreria ira na goto tinoni sa na vavakato vavapada api,

¹⁰ pira sau, <<Koledia sa karu tinoni qai sae vavara pa kakabarena zelepade, kame sa na Parese goto kame na tinoni teteku takisi.

¹¹ Na Parese sa sa turu vakaloi mekana beto pira sa vavara lao vei tana mekana, <Tamasa, qa paranga jongana sara tamu, ura qake vei ira doru goto tinoni sara. Qake ikiko, nake tinoni ikikerequ, beto qake babarata, beto qake vevei na tinoni teteku takisi pa kai kalequ poni sara.

¹² Ara sa karu totošo pa kai vuiki qa gigila tatabu gagani, beto qa valao vanigo kame pa manoga pa dorudi na qua sakasava qa tekuria,> sau sisa.

¹³ Goto na tinoni teteku takisi sa sa turu pa souna tu ko sa pangaga enga sae pa noka, goto sa kole popoaria pa ona takulanga sa na raraqona, beto pira sa vavara vei, <Tamasa, mu roroqusi beto mu taleosonisiu, ura ara sa na tinoni sela!> sau sisa.

¹⁴ Ma pojanigou ara: na tino teteku takisi tu api, nake Parese, sa sa taleoso ko sa tuvisi pa dodoro tana Tamasa beto sa sa mule laona pa ona ruma sisa. Ura na tinoni sa vavalavata mulenia mekana sa mina tavagore, ba na tinoni sa vaikete mulenia mekana sa mina tavalavata,>> sau si Jisu.

*I Jisu sa Mananiria ira na Koburu Iki-kete
(Matiu 19.13-15; Maka 10.13-16)*

¹⁵ Ego qai toni laoniria tana na tudia ikikete sira kaki tinoni, ko mi vaoponiria na limana isa ko mi mananiria qarigu. Tonai qai batiria ira na sepele qai roiti vei inara sa qai tokeria sira.

¹⁶ Ba sa kuku tekuria i Jisu sira na koburu ikikete ko sa parangaria, <<Mu vamalumu lameria taqu sira na koburu ikikete, muke suquturia. Ura na binangara tana Tamasa sa tadira tugu qai vevei ira na koburu pira.

¹⁷ Ma poja sosotonigou ara sagou: na tinoni sake toa vei na koburu ikete pa tekuna na binangara tana Tamasa, sa minake boka sosoto tomea isa sa na binangara tana Tamasa,>> sau si Jisu.

*Na Tinoni Isisongo sa Nyoguania na Toa Jola
(Matiu 19.16-30; Maka 10.17-31)*

¹⁸ Ego sa lame tai Jisu sa kai tinoni mamata tadira na Jiu, ko sa nanasa vei pira, <<Tinoni vaivagigalai jongamu, na sa sa mana roitinia ara beto mana teku isongia sa na toa jola?>> sau.

¹⁹ Poni sa pira saunia i Jisu sisa, <<Ai sa vei ko na jongamu qugunisiu tu ara sao? Kepore sa kame sa jongana, goto na Tamasa gu mekana.

²⁰ Qu gigilariamua ao sira na garunu: <Muke babarata, muke varivai, muke iko, muke vai-jutu seseke, beto mu valavataria na tinamu na tamamu,> qarigu,>> sau si Jisu.

²¹ Poni pira sau sa na tinoni api, <<Qa tei tuti betoria tu ara podalai na iketequ tu sira na garunu ira,>> sau.

²² Tonai sa nongoria i Jisu inara sa paranga vei isa sa sa parangia sa na tinoni isa, <<Kai sakasava gu sa qu oqoro roitinia ao. Mu lao vavainiria sira doruna mua sakasava ko na poatadi sa mu ianiria ira qai vaivasevi, beto sa muna isongoria ao sira na isisongo pa noka. Pa liguna isa sa muna lame ko muna tutisiu ara,>> sau sisa.

²³ Totonai sa nongoro veinia isa inara sa sa takulanga sisa, ura na tinoni isisongo sisa ko sa rabekeria nona isisongo.

²⁴ Totonai sa dogoria i Jisu sa takulanga sa na tinoni isa sa sa paranga sisa, <<Sa tapata vivitigia na tinoni isisongo sa mina tomea na binangara tana Tamasa.

²⁵ E, sosoto tugu, sa tapata jola sa na kameli mina sulingi tomea sa na lubogona nila; ba mina tapata jolania mutugu isa sa na tomena na tinoni isisongo pa binangara tana Tamasa,>> sau sisa.

²⁶ Ira na tinoni qai nongoria sa vei inara sa qai nanasia sisa, <<Qokolo, ko vei sa, i sei gu sa mina boka taalo?>> qarigu.

²⁷ Poni sa pira sauniria i Jisu, <<Isa sa tapata jola tana tinoni sa sake tapata tana Tamasa,>> sau.

²⁸ Beto pira sau si Pita, <<Doria ko! Agei sa qe tei loa betoria tu sira doru mei sakasava ko qe tutigomei ao,>> sau sisa.

²⁹ Poni sa pira sauniria i Jisu, <<Ma poja soso-tonigou ara sagou: na tinoni sa loa palea na ona ruma, na maqotana, ira na tasina marene, na tinana na tamana, babi ira na tuna na vei, ko bi nabulunia na binangara tana Tamasa,

³⁰ sa mina tavani vamota kopira, beto pa totooso sa korapa lame sa mina tekua na toa jola sisa,>> sau si Jisu.

*Na Vinaue Totoso sa Pojai i Jisu sa na ona Mate
(Matiu 20.17-19; Maka 10.32-34)*

³¹ Ego sa toni kaleniria i Jisu sira na ona sepele beto sa pira sauniria, <<Mu vainongoro lame! Taze korapa sae pa Jerusalema sa gita, ko kode ke-takoi tu sa mai gore votu beto sa doru sakasava qai kokorotoniria ira na tinoni kokorotai pa Kukuti Tabuna, isa na veveina na Tuna na Tinoni.

³² Kode mina tavalao pa limadi ira na tinoni karovodi sisa, ko mai valedenia, mai komiti vivikeria, beto mai tue taria.

³³ Mai majani vavaipiqolona, ko mai vamatea ira sisa. Ba pa rane vinaue sa mina toa mule pa mate sisa,>> sau si Jisu.

³⁴ Ba qaike boka vakaberia ira na sepele sira doru ginugua pira. Ura sa tavapae tadira sa na

ginuadi ira na ona paranga pira, ko qaike gigilai sisa vei sa pojai i Jisu.

I Jisu sa Salania kai Tinoni Leqana
(Matiu 20.29-34; Maka 10.46-52)

³⁵ Ego totonai sa tata lao kamu pa Jeriko si Jisu, sa sa korapa togo tetepaona pa kekete soana sa kai tinoni leleqana.

³⁶ Ko totonai sa nongororia na rerege joladi ira na minete tinoni poni sa sa nanasaria na savagana beka sa podo api sau.

³⁷ Poni qai ule vania, <<I Jisu pa Nazareti sa sa korapa rerege jola pa soana,>> qarigunia.

³⁸ Ura ko sa kuku vevela sisa, <<Jisu, Tuna i Devita! Mu roroqu tokanisiu!>> sau.

³⁹ Ba qai paranga susuqutia na vanogotia ira na tinoni qai momoe sisa. Ba tonai sa sa vavivai mutu iapeki sa na kuku, <<Tuna i Devita! Mu roroqu tokanisiu!>> sau.

⁴⁰ Poni sa turu noso si Jisu, sa pojaniria ko mai toni lamenia tana sa na tinoni leqana sau. Ko totonai sa tata lao tana sa sa nanasia i Jisu sisa,

⁴¹ <<Na sa sa qu nyoguania ao ko mana roiti vanigo ara?>> saunia.

Poni sa pira sau sa na tinoni leleqana, <<Bangara, ara sa qa nyoguania ko bi babata na mataqu qau,>> sau.

⁴² Poni sa pira saunia i Jisu sisa, <<Jongana, mu babata tu ao kopira! Na mua rarange sa sa tei salanigo tu!>> sau si Jisu.

⁴³ Poni sake ruavo tugu babata sa na tinoni isa, ko sa rerege tututiona ti Jisu beto sa kole paranga jongana na vatarasaea na Tamasa sisa. Ko ira

na minete tinoni qai batia sa vei inara sa qai vatarasaea ira doru sa na Tamasa.

19

I Jisu Sa Gosoria I Zakia

¹ Ego sa kamu pa Jeriko si Jisu, ko sa rerege jola lao vei ketakoi.

² Sa korapa suvereona tugu ketakoi sa kai tinoni na isongona i Zakia. Na tinoni lavata tadira na tinoni teteku takisi, ko na tinoni isisongo sisa.

³ Sa kole nyonyogua dogoria isa ai veveina si Jisu, ba na tinoni papapakana gu sisa beto ko qai mota jola sira na tinoni, ko sake boka batia si Jisu.

⁴ Ko sa abutu momoe lao pa moena na puku tinoni ko sa soqolo kaiti kesai isa sa kai gou sikamoa ko mi boka batia si Jisu sau, ura kode ketakoi sa mina jola vei isa.

⁵ Totonai sa kamua i Jisu sa na ia isa sa sa enga sae ko pira saunia si Zakia, <<Zakia, mu sisiqarai gore! Ura pa ngeni api sa mana lao suvere pa ruma tamu sara,>> sau sisa.

⁶ Isa tugu sa paranga vei ina i Jisu poni sa sake ruavo tugu na gorena si Zakia, ko sa vakamu vatalea pa ona ruma si Jisu beto sa qera sisa.

⁷ Totonai qai batia ira na tinoni sa vei inara, sa qai ququminia ira si Jisu, pira qarigu, <<Qokolo, na tinoni api sa sa lao tu suvere pa ruma tana tinoni selana!>> qarigu.

⁸ Ba sa turu si Zakia, ko pira saunia sa na Bangara, <<Bangara, kode mana vaniria ara ira na tinoni vaivasevidi sa na kobuna na qua isisongo. Beto vei ba tekuria ara pa soana seseke sira na sakasava tana goto tinoni, sa kopira mana vani

beia ara na padana ka made totošo kubo jolaniria ira qa tekuria ara tana sisa,>> sau sisa.

⁹ Poni sa pira saunia i Jisu sisa, <<Pa rane tugu pa ngeni api sa taalo sa na tatamana api. Ura i Zakia kisa ba na bubutuna tugu i Ebarahami.

¹⁰ Na Tuna na Tinoni sa sa lame ko sa nyaqoa ko sa aloa na tinoni sa muma,>> sau si Jisu.

Na Vavakato Vavapadadi na Manoga Puku Poata

(Matiu 25.14-30)

¹¹ Totonai qai korapa vainongoronia ira na tinoni sa na paranga api, sa sa ule vaniria mule isa sa kai vavakato vavapada api. Ura sa tata kamu gu pa Jerusalema si Jisu, ko qai roroqua ira sa palu sa tata sosoto gu sa na totošo mina votu tadira sa na binangara tana Tamasa qarigu.

¹² Ko sa pira sau sisa, <<Koleona sa kai tinoni, na bubutu bangara, sa taloa riu pa kai gugusu pa souna, ko mi lao tavatoqo bangara beto sa mina mule bangara pa nona gusu sau.

¹³ Ba totonai sa oqoro taloa riu isa sa sa kukuria sira ka manogaputa ona nabulu, ko sa ia okoto mekaniria kai puku poata,* beto pira sauniria, <Mu varoitiria sinara tinganai mana mule kamu,> sauniria.

¹⁴ Ego, ko sa taloa riu sisa, ba ira na tinoni pa nona gugusu sa qaike tavaraguania sisa, ko qai garunu vatuti laonia na paranga sa na bangara pa gugusu isa, pira qarigu, <Qeke nyoroguania agei sa na tinoni ina ko mina bangaranigei,> qarigu.

* **19:13** Pa paranga Qiriki na isongona kai puku poata api sa na <<mina>>. Na mina sa na padana na tabara kue popu.

¹⁵ Ba sa tavabangara tugu sa na tinoni isa ko totonai sa mule kamu sa sa kukuria sira na ona nabulu, ko mi dogororia sira na vuadi na poata sa ianiria sau.

¹⁶ Ego ko sa tome sa na nabulu momoe, ko sa paranga, <Bangara, isa na puku poata qu vanisiu ao sa kopira sa vuania ka manogaputa puku poata mule,> sau.

¹⁷ <Jongana jola na mua roiti! Na nabulu jongamu sao! Qu tarange pa kopuna kai sakasava ikete sao ko kopira mana vakopunigo ka manogaputa gugusu,> sau sa nona bangara.

¹⁸ Beto sa sa tome lao mule sa na nabulu vinarua, ko pira sau, <Bangara, na puku poata qu vanisiu sa kopira sa vuania ka lima puku poata mule,> sau.

¹⁹ Poni sa paranga sa na bangara, <Ao sa mana vakopunigo ka lima gugusu,> sau sisa.

²⁰ Beto isa sa sa tome mule sa kai nabulu, ko sa paranga, <Bangara, api sa na mua puku poata. Qa ude vakole palea gu ara pa kai poko ikete.

²¹ Qa matagutunigo ara sao, ura kai tinoni tapatamu sao. Qu tekua na mua sisa quke vakolea mekamu, beto ko qu abua isa quke umania,> sau sisa.

²² Poni pira sau sa na bangara, <Na nabulu iikeremu sao! Na mua paranga mekamu mai vakilasigo sao! Beko qu tei gigilasiumua tu sa kai tinoni tapataqu sara. Qa tekua isa qake vakolea, beto qa abua isa qake umania.

²³ Ba ai sa vei sa quke lao vatomea gu ao pa banga sa na qua poata, ko totonai ba mule lame sa ba tekuvotu mule tavitinia na vuana?> sau sa nona bangara.

²⁴ Beto pira sauniria na bangara sira qai kole turu ketakoi, <Lame ko mu teku variunia sa na puku poata sa isongia na tinoni api, ko mu valao vania na nabulu sa isongia ka manogaputa puku poata,> sau sisa.

²⁵ Ba pira qarigunia ira sisa, <Koi, bangara, ba sa tei isongoriaona tu isa sa ka manogaputa puku poata!> qarigu sira.

²⁶ Poni pira sauniria na bangara, <Na tinoni sa tei poreona tu sa mina tavani tamo vakubo mutugu, goto na tinoni kepore ona sa mina tateku pale sisa iapeki sa isongia isa.

²⁷ Ego, goto kopira sa mu lao tekuria sira ka visa qaike tavaraguanisiu beto qaike nyoroguanisiu ko ba bangaraniria ara. Toni lameniria ko mu vamate betoria pa moequ ara!> sau sa na tinoni isa,>> sau si Jisu.

*Sa Tome pa Jerusalema vei Kai Varene si Jisu
(Matiu 21.1-11; Maka 11.1-11; Jone 12.12-19)*

²⁸ Totonai sa poja betoa i Jisu sa na vavakato vavapada api, sa qai taloa sae sira, ko sa rerege pa moedi ira na sepele sisa ko sa sae pa Jerusalema.

²⁹ Tonai sa tata kamu pa Betipezi beto pa Betani, pa Kubo pa Olive, sa sa garunu momoe laoniria isa sira karu sepele,

³⁰ pira sauniria, <<Mu lao pa gugusu pa kai karovona pa moemiu poni ko tonai muna kamu sa kode muna batia kai dongiki talova vaturu kolena isa oqoro pore kai tinoni bi tei koia mai tu sisa. Mu ruvatia ko mu toni lamenia.

³¹ Vei mina nanasa veinigou pira kai tinoni, <Ei, ai sa vei ko qu korapa tu ruvatia sina?>

minagunigou, sa pira munagunia, <Na Bangara sa nyoguania,> munagunia,>> sau si Jisu.

³² Ko qai taloa lao sira karu sepele, ko qai lao tugu batiria sira vei puputa tugu sa pojaniria i Jisu ira karu.

³³ Ko totonai qai korapa ruvata tekua ira karu sa na tuni dongiki, sa qai lame nanasaria ira na tinoni poredia sira karu, <<Ei, ai sa vei ko qu korapa ruvatia ina?>> qarigu.

³⁴ Poni pira qarigu sira karu, <<Na Bangara sa nyoguania,>> qarigu.

³⁵ Qai toni laonia tai Jisu sa na tuna na dongiki beto qai lovasa vamakelenia pa pokotona sa na dia poko, beto qai vakoia si Jisu.

³⁶ Totonai sa korapa koi lao pa dongiki i Jisu, sa qai lovasaniria pa soana ira na tinoni sira na dia poko.

³⁷ Totonai sa tata lao kamu pa Jerusalema si Jisu, pa soana gorena na Kubo pa Olive, sa na minete sepele tana sa qai podalai vevela vatarasaea sa na Tamasa ura qai qeraniria na roiti poreveveidi qai batiria.

³⁸ Pira qarigu,
Sa tamana sa na Bangara,
isa sa lame pa isongona na Tamasa!
Na bule sa kole pa noka
beto mi tavalavata sa na Tamasa pa nulu,
qarigu.

³⁹ Kaki ira na Parese pa vaikamu tinoni pira qarigunia i Jisu, <<Tinoni vaivagigalai, mu tokeria sira na mua sepele ko mai noso!>> qarigu.

⁴⁰ Poni sa oeria i Jisu, pira sauniria, <<Ma poja vatalenigou ara sagou: vei maike vagala sira, sa ira na patu mekadi sa kode mai vevela votu,>> sau sisa.

I Jisu sa Lukania na Gusu pa Jerusalema

⁴¹ Totonai sa tata kamu pa Jerusalema si Jisu ko sa dogoro lao ko sa batia poni sa lukania.

⁴² Pira sau sisa, <<Vei bu gigilai gu ao pa ngeni sa na sakasava qai vagore votua na bule sa bi jonga! Ba sa pae pa matamu ao!

⁴³ Jerusalema! Sa korapa lame sa na totošo mai lame na mua kana, ko mai sepo vaikamuni peso sa na vailivutaimu ko mina sae tu kamua na tobana na gugusu, beto mai suvere vailivutainigo ko muneke boka votu tome.

⁴⁴ Mai jegara piaria ira sa na gugusu Jerusalema, beto ko mai vamategou sagou qu suvere pa leona na tobana na gugusu, beto ko kepore sa kai patu pa miu ia mina vaitopare kole jola, ura quke isongo gigilai agou sa na totošo tonai sa lame na Tamasa ko mi alogou sau!>> sau si Jisu.

Sa Tomea i Jisu na Ruma Zelepade

(Matiu 21.12-17; Maka 11.15-19; Jone 2.13-22)

⁴⁵ Beto sa sa tome lao sisa pa kakabarena zelepade, ko sa adu vovotuniria sira qai korapa vavainiria na sakasava,

⁴⁶ beto sa parangaria isa sira, <<Pira tu sa poja vei pa Kukuti Tabuna sa na Tamasa, <Na qua ruma sa na ruma vavarana, ba qu roiti veinia na bevi tadira na tinoni raja ikikodi agou!> sau,>> sau sisa.

⁴⁷ Ego ko na vaituti rane sa sa kole vavaivagigalai pa kakabarena zelepade si Jisu. Qai kole nyaqoa ira na kuta iama, ira qai vaivagigalainia na Vavanau beto ko ira na tinoni mamata tadira na tinoni Jiu sa na soana vei beto mai vamatea sisa qarigu.

⁴⁸ Ba qaike boka batia sa kai soana ko bai boka roitinia, ura ira doru tinoni sa qai nyogua vivitigi ko mai nonongorodia pa paranga ti Jisu qarigu.

20

Na Nanasana na Neqi ti Jisu

(Matiu 21.23-27; Maka 11.27-33)

¹ Kai rane totonai sa korapa vaivagigalai beto sa taraenia na nongoro jongana tadira na tinoni pa kakabarena zelepade si Jisu, sa qai lao tana sira na kuta iama, ira qai vaivagigalainia na Vavanau, beto ira kaki tinoni mamata,

² ko pira qarigu, <<Mu ule vanigei moko. Pa neqi sa, beto i sei sa vanigo na neqi sa qu roitiniria ao sira na sakasava aipira?>> qarigunia.

³ Poni sa oeria, pira sauniria, <<Ara ba ma nanasanigou mai tugu vei kai nanasa ropi. Mu pojanisiu moko:

⁴ i sei sa vania na neqi si Jone beto sa papaputaiso tinoni? Na Tamasa pa noka ba ira gu na tinoni?>> sau sisa.

⁵ Poni qai kole vaigonania mekadi sa na rorove, <<Na sa tanagu sa? Vei tana paranga, <Tana Tamasa pa noka,> tanagu, sa kode pira minagunigita, <Ba ai sa vei ko quke vasosotoa?> minagunigita.

⁶ Ba vei tana paranga, <Tadira na tinoni gu,> tanagu, sa kode mai buti tavurunigita na patu ira na minete tinoni pira. Ura ira doru sa qai vasosotoa sa kai tinoni kokorotai tugu tana Tamasa si Jone,>> qarigu.

⁷ Ko qai lao oe veinia gu pira, <<Qeke gigilai,>> qarigu.

⁸ Poni sa pira sauniria i Jisu sira, <<Ego, ko ara ba maneke ule vanigou tugu sa na veveina na neqi sa qa isongia beto qa roitiniria ara na sakasava pira,>> sau si Jisu.

Na Vavakato Vavapadadi ira na Tinoni Roiti pa Inuma Qurepi

(Matiu 21.33-46; Maka 12.1-12)

⁹ Beto sa pojaniria mule i Jisu ira na tinoni sa na vavakato vavapada api: <<Koleona sa kai tinoni sa umai na ona inuma qurepi, beto sa vakopuniria kaki tinoni umuma ko mai varoitia sau, beto sa sa taloa riu ko sa suvere vasovai tu pa kai gugusu karovona pa souna sisa.

¹⁰ Totonai sa kamua na totoaso papaduku, sa sa garunu laonia tadira sa kai ona nabulu ko mi teku vania na iana na vuadi pa inuma qurepi sau. Ba qai mamajai ira na tinoni umuma sa na nabulu api, beto qai iju vamule gagale palea gu.

¹¹ Poni sa garunu laonia mule isa sa kai ona nabulu, ba isa ba qai mamaja vakekea palea mutugu ira na tinoni umuma, beto qai iju vamule gagale palea.

¹² Ba sa garunu laonia mule isa sa na nabulu vinaue. Ego isa sa qai raja vapalekai mutugu ira

na tinoni umuma, beto qai gona votu palenia pa peguruna na inuma qurepi.

¹³ Pa liguna sa vei inara sa sa kole rorove sa na tinoni poreona inuma ko pira sau, <Na sa beka sa mana roitinia ara? Ego jongana, ma garunu laonia gu ara sa na tuqu marene isa qa roroqua. Palu isa sa kode mai pangagania,> sau sisa, ko sa valaoa.

¹⁴ Ba totonai qai batia ira na tinoni umuma sa na tuna marene isa, poni sa pira qai kole vaingodo vei mekadi, <Api sa na tinoni kode mina teku vakarovoria na isisongo tana tamana sapi! Aria-gada ko ta vai pale, ko na isisongo tana tamana sa tana teku vakarovoria noda,> qarigu.

¹⁵ Ko qai lao gona votu lao palenia pa peguruna na inuma, ko qai vamatea sisa,>> sau si Jisu.

<<Ko qu roroqua agou sa ai kode mina roiti veiniria na tinoni poreona inuma sira ka visa tinoni umuma aipira?

¹⁶ Kode kamu vamate beto paleria isa sira doru tinoni qai kopunia na inuma, beto mina vakarovo lao vaniria tu ira na tinoni gotodi tu sa na inuma! >> sau si Jisu.

Totonai qai nongoria ira na tinoni sa poja vei inara isa sa pira qarigu sira, <<Dai ko dai! Minake isongo vamalumia na Tamasa sisa!>> qarigu sira.

¹⁷ Poni sa do tari vatotogasaria i Jisu sira, beto pira sau, <<Na sa ropi na ginuana sa na Kukuti Tabuna, isa pira sau, <Na patu qai kilu palea

ira na tinoni vavaturu ruma, sa isa tugu sa na kuta patu viviso.>?

18 Isa sa vukelenia pa patu isa sa mina paleka talolomoto tugu, beto isa mina vukele takoa na patu isa sa mina muja vaavavuru veinia na kavu,>> sau si Jisu.

*Na Veveina na Tabara Takisi
(Matiu 22.15-22; Maka 12.13-17)*

19 Ira na kuta iama beto ira qai vaivagigalainia na Vavanau sa qai popodeke ko mai aru tamania si Jisu pa totošo tugu isa qarigu, ura qai gigilai ira sa na vavakato vavapada api sa sa jutu lamegei gu agei qarigu. Ba qaike boka aru tamania ira sisa, ura qai matagutuniria na tinoni.

20 Ko qai kole doro kopunia sa ai totošo ira mai boka tekua kai totošo jongana. Qai garunu golomoria ira sira kaki tinoni, ko mai lao paranga seseke kale mai vei na tinoni tuvisidi qarigu, beto mai podeke vagonai si Jisu pa kaki nanasa sesekedi ko mai boka teku valaoa sisa pa neqi tana qavuna ko mi tajutu qarigu.

21 Qai lao paranga vei pira sira na tinoni pira tai Jisu, <<Tinoni vaivagigalai, qe gigilaime agei sa isa qu pojai beto qu vaivagigalainia ao sa na tuvisina. Isa na sosotona beto na soana tana Tamasa sa qu vaivagigalainia ao, beto ko kepore veveidi tamu sira na tuturuna tadira na tinoni.

22 Ai vei? Sa tavamalumu tugu pana Vavanau sa agei mene tabara lao takisi ti Siza, ba dai?>> qarigu.

23 Ba sa tei dogoro pururia tu i Jisu sa na dia nyonyorava ko pira sauniria sira,

24 Vabatinisiu moko sa kai poata? I sei na isumatana beto na isongona sa sa kole pa poata ina? sau sisa.

<<Na bangara Siza,>> qarigu.

²⁵ Poni sa pira sauniria i Jisu sira, <<Ego jon-gana, mu valaoa vania i Siza sira ti Siza, beto mu valao vania na Tamasa sira tana Tamasa!>> sau sisa.

²⁶ Qai gabara jolania ira sa nona oe ko qaike vageu, beto ko qaike boka vavukelenia ira pa dia seseke sisa pa moedi ira na tinoni.

Na Veveina na Turumule pa Mate

(Matiu 22.23-33; Maka 12.18-27)

²⁷ Ego qai lame tana sira kaki Sadusisi, ira qaike vasosotoa sa na veveina ira na tinoni matedi mai turu mule, ko pira qarigu,

²⁸ <<Tinoni vaivagigalai, pira sau sa sa kuti vanigita i Mosese, <Bi mate loa kai tinoni sa na maqotana ko bi kepore tuna, sa kode na tasina marene tugu mina alavia sa na nabokona isa, ko mina vapore vania na tuna vuana sa na tugana sa tei mate tu poni,> sau.

²⁹ Ego ko koledia sira ka vitu tamatasi marene. Na tugadi moa sa sa alavia kai rereko ba ogoro pore tuna beto sa mate.

³⁰ Ko sa alava beia mutugu isa sa tuti tana pa moa sa na naboko isa, ba sa vei mutugu.

³¹ Poni sa teku beia mutugu na vinaue, ba sa vei mutugu. Ko qai okoto betodi tu sira ka vitu tamatasi, ba kepore beto tugu na tudia.

³² Pa liligu tu beto sa mate sa na rereko nan-aboko.

³³ Ego, ko pa rane mai turu mule ira qai mate sa kode i sei ira ka vitu aipira na maqotana sa na

rereko api? Ura ira ka vitu doru sa qai alavia sisa!
>> qarigu.

³⁴ Poni sa pira sauniria i Jisu sira, <<Na vaialava sa tadira gu na tinoni pa toa pa tooso api,

³⁵ goto ira na tinoni qai pada ko mai kamua na tooso sa korapa lame beto mai turu mule pa mate sa maike vaialava.

³⁶ Ura totonai sa maike boka mate sira, goto kode mai suvere vei gu ira na mateana sira, maike mate. Ira sa na koburu tana Tamasa, ura na tavatoa muledi pa mate sira.

³⁷ Goto na veveina ira na tinoni mai turu mule pa mate sa i Mosese ba sa tei vakabere vanigita tu. Ura pa vavakatona na iku sa vuvurungu memea pa mumuqu sa sa pojai i Mosese sa, <Na Tamasa ti Ebarahamī, na Tamasa ti Aisake, beto na Tamasa ti Jekopi,> sau sisa.

³⁸ Ko na Tamasa tadira na tinoni toadi sisa, nake tadira na tinoni matedi. Ura tana Tamasa sa ira doru sa na toadi beto,>> sau si Jisu.

³⁹ Poni qai oe sira kaki qai vaivagigalainia na Vavanau, pira qarigu, <<Tinoni vaivagigalai, sa jongana jola sa na mua oe!>> qarigu sira.

⁴⁰ Ego pa liguna isa sa qai pangagania ko qaike tuma nanasa ligu mulea ira na tinoni sisa.

*Na Veveina na Karisito
(Matiu 22.41-46; Maka 12.35-37)*

⁴¹ Ego pira sauniria i Jisu sira, <<Ai sa vei ko qai paranga tu sira na tinoni, <Na Karisito sa na Tuna i Devita,> qarigu?

⁴² Ba i Devita tugu mekana sa sa paranga vei pira pa buka Kera Vinatarasae,

<Pira sau tana qua Bangara sa na Tamasa:
mu togo keta pa kale matuaqu,

⁴³tinganai mana veiniria na mua tetetena na nenu-
emu

sira na mua kana,> sau.

⁴⁴Ego sa kukunia na Bangara i Devita sa na
Karisito, ba ai sa vei ko mina boka na tuna tu i
Devita sisa?>> sau si Jisu.

*Na Vabalau ti Jisu na Veveidi ira qai Vaivagi-
galainia na Vavanau*

(Matiu 23.1-36; Maka 12.38-40; Luke 11.37-54)

⁴⁵Totonai qai korapa vainongoro ira doru
tinoni poni sa pira sauniria i Jisu sira nona sepele,

⁴⁶<<Muna balauniria sira qai vaivagigalainia
na Vavanau. Qai popoko vakakakasa, beto qai
lelekogo sira. Qai nyoguania bai gosoro qe-
qeraniria ira na tinoni pa ia mamaketina qarigu.
Beto qai vivileria na totoqona tadira na tinoni
poreveveidi pa leo ruma vavaikamuna beto pa
vavolo.

⁴⁷Qai raragata tekuria na isisongo tadira na
nanaboko, beto qai vavara vakakakasa ko mai
tadogoro tadira na tinoni qarigu. Ba na dia vinaki-
lasa sa mina ikerena jola!>> sau si Jisu.

21

Na Vaivana Ikete tana Nanaboko

(Maka 12.41-44)

¹Ego tonai sa dogoro laoria i Jisu sira na tinoni
isisongo qai loloa poata pa vavakoleni poatana pa
leo ruma zelepade,

² sa sa batia isa sa kai nanaboko vavaivasevina sa lao loaria karu poata kopa ikete.

³ Poni pira sau sisa, <<Ma poja vatalenigou ara sagou: na naboko vavaivasevina api sa sa valao vakubo jolaniria ira doru.

⁴ Ura ira doru pira sa qai tekua pana dia pugele nyonyona sa qai valaoria na dia vaivana, goto na nanaboko api sa pana ona qasa sa sa valaoa sa doruna bi toania isa,>> sau si Jisu.

*Sa Korotonia i Jisu na Tajegarana na Zelepade
(Matiu 24.1-2; Maka 13.1-2)*

⁵ Totonai qai kole vavaivavakatonina ira kaki sepele sa na veveina na zelepade beto na veveina sa tavasari vababata jongania na patu poreveveidi beto ira na vaivana qai tavalao tana Tamasa, sa pira sau si Jisu,

⁶ <<Ira doru vei qu batiria agou pira sa sa korapa lame sa na totoaso kode mai tajegara beto sira, ko doru patu inara sa kepore kame mina vaitotopare kole jola ligu, goto mai taqovara beto,>> sau sisa.

*Na Tapata Kode Mai Lame
(Matiu 24.3-14; Maka 13.3-13)*

⁷ Poni sa qai nanasia ira si Jisu, pira qarigu, <<Tinoni vaivagigalai, toto sa mina gore votu sinara beto ko na sa sa na vinagigila ko mina boka tagigila vatale sa na totoaso mai taroitai vei inara?>> qarigu sira.

⁸ Poni sa pira sau si Jisu, <<Mu suvere kopu ko kepore kai tinoni mina toni vapirugou. Ura na motadi sira mai lame pa isongoqu ara, ko pira marigu, <Ara tugu sa na Karisito!> marigu, beto

kaki sa mai paranga, <Sa tei kamu tugu sa na toতোso!> marigu. Ba kita mu mulongo tutiria.

⁹ Munake matagutu tonai muna nongoronia na nongorona na vaipera, beto na vavaipikataidi ko na okoto turu kaledia na gugusu. Ira na sakasava vevei inara sa kode mai gore votu mai tu, ba nake isa sa na vinabetona,>> sau sisa.

¹⁰ Beto sa parangaria isa sira, <<Kai puku tinoni mina turu talea kai goto puku tinoni, beto kai binangara mina turu talea kai goto binangara.

¹¹ Kode kubo ia mai raja sira na nunu lalavata, na songe beto na oja, beto kode mai tabata sira na vinagigila vavaivamamatagutudi pa noka.

¹² Ba totonai mai ogoro taroiti na sakasava aipira, sa kode muna taaru tamana beto muna tangangangulu tadira na tinoni pa veveiqu ara sagou. Muna tavalao ko mai tutinigou pa ruma vavaikamuna tadira na Jiu, beto mai vatomegou pa ruma vaipiu, beto mai toni laonigou pa moedi ira na babangara beto na qavuna pa ginuguaqu ara sagou.

¹³ Ba isa sa kai toতোso jongana tamugou ko muna vavakato vaniria na nongoro jongana sa tonai.

¹⁴ Ko mu vatoqo vatalea pa miu roroqu sa na veveina munake pavu roroqu mamatania sisa ai tana oe lao veiniria sira mai tutinigita munakeu.

¹⁵ Ura ara tu mana vanigou sira na paranga beto na boboka muna pojaria agou, ko kepore kame sa raja kokolosogou mina boka oeria babi vasekeria sira na miu paranga.

¹⁶ Ira na tinamiau na tamamiau, na tasimiu marene, na tavitimiu, na miu baere qaike va-

sosoto, ba kode mai toni laonigou tugu pa vaituti, ko kaki agou sa kode muna tavamate tugu.

¹⁷ Pana ginuguaqu ara sa maike tavaraguanigou ira doru tinoni sagou.

¹⁸ Ba kai lage vurungu gu pa batumi ba minake isongo tapuki pale sagou.

¹⁹ Vei muna turu vangajuria sa muna tekua agou sa na toa jola!>> sau si Jisu.

*Na Jegarana na Gugusu Jerusalema
(Matiu 24.15-21; Maka 13.14-19)*

²⁰ <<Totonai muna batia qai vaiidi livutainia ira na ona kana sa na gugusu Jerusalema, poni sa totonai sa kode muna gigilaimiu sa sa tata sa na toto so mina tajegara isa.

²¹ Ko pa toto so isa sa ira na suveredi pa Jiudia sa mai uku sagere beto pa okoto kubo ketakoi, ira qai suvere pa leona na gugusu pa Jerusalema sa mai uku votu riu beto, beto ko ira qai suvere pa peguruna na gugusu Jerusalema sa maike mule tome lao pa korapa gugusu Jerusalema.

²² Ura ira sa na rane vaivakilasa tonai mai gore votu sira dorudi vei sa pojai na Kukuti Tabuna.

²³ Na rane takulanga tadira na rereko pore iapadi beto ira poredia melalu sa totonai! Ura na tapata lavata sa mina kamu pa abana, ko na vinakilasa tana Tamasa sa mina raja tadira na tinoni pira!

²⁴ Kaki ira sa kode mai tasobe vamate, kaki kode mai teku vapinausu laoniria tadira na doru tinoni karovodi. Mai lame kole pipiaria ira na

tinoni karovodi sa na gugusu Jerusalema ko tin-ganai mina okoto tu sa na totošo tadira na tinoni karovodi,>> sau si Jisu.

*Na Lame tana Tuna na Tinoni
(Matiu 24.29-31; Maka 13.24-27)*

²⁵ <<Kaki vinagigila sa kode mina tabata pa tapo, pa popu, beto pa seru. Pa peso, ira na pupuku tinoni mai nyunyala ko mai kununu rura, ura mai matagutunia ira sa na ovangana na ivere beto na tovogo lalavata.

²⁶ Mina vadigereria beto mai matagutu sira na tinoni totonai mai kole vera dogororia ira sira na sakasava ikeredi mai lame pa kasia gusu, ura ira na neqi pa vavagalo sa kode mai tajou vakanoko.

²⁷ Ego pa liguna isa sa mai batia sa na Tuna na Tinoni mina bola pa lei, ko mina lame tavitia na neqi lavatana beto na kabere.

²⁸ Ko totonai mina korapa podalai taroiti sa na roiti vevei pira sa muna turu gu ko muna enga sae ko muna gegelenia, ura sa tata gu mina bola votu lame sa na miu inaalo,>> sau si Jisu.

*Na Vinagigila pa Gou Piqi
(Matiu 24.32-35; Maka 13.28-31)*

²⁹ Beto sa sa pojaniria i Jisu sa kai vavakato vavapada: <<Mu dogoria sa na gou piqi beto ira doru goto gou ko!

³⁰ Totonai muna batiria mai podalai ijoko ira sa qu gigilaimiu mekamiu agou sa sa tata sa na totošo mangini.

³¹ Kai muqisi podeke tugu sa tonai muna batiria agou mai taroiti sira na sakasava aipira sa kode

muna gigilaimiu gu agou sa sa tata lame sa na binangara tana Tamasa.

³² Ma poja sosotonigou ara sagou: totonai mai ogoro mate beto ira na sasae tinoni pa totošo kopira, sa mai gore votu sira doru sakasava pira.

³³ Mina maragutu tu sa na oka beto na peso, ba ira na qua paranga sa maike isongo maragutu podeke,>> sau si Jisu.

Mu Suvere Kopu

³⁴ <<Mu kopu mulenigou, ko na roqumiu muke vamamatanía na toa goborona, na juno bubuku, beto na takulanganiria na sakasava tana toa pa peso, ura kita mi vasiborogou na lame tana rane isa.

³⁵ Ura na rane isa sa kode mina lame vasiboro veiniria na sipata sira doru tinoni qai suvere pa doruna na gugusu pa peso.

³⁶ Ba agou mu suvere kopu beto mu vavara doru totošo, ko muna boka varene sagou totonai muna tome laoria agou sira na ginugua pira beto ko muna boka turu varene pa moena na Tuna na Tinoni,>> sau si Jisu.

³⁷ Ego ko sa suvere vaivagigalai pa kakabarena zelepade si Jisu beto doru vevelu sa sa lao sisa pa kubo Olive ko sa puta ketakoi na bongi.

³⁸ Ko doru vuvugei sa qai lalao pa kakabarena zelepade sira doru tinoni, ko qai nonongoro pa vaivagigalai tana.

22

Qai Vaivavakatonia na Vamatena i Jisu

(Matiu 26.1-5, 14-16; Maka 14.1-2, 10-11; Jone

11.45-53)

¹ Ego ko sa tata gu sa na vavolo Bereti Nake Kovuruna, isa qai giganania na vavolo Alokata.

² Qai matagutuniria ira na kuta iama beto ko ira qai vaivagigalainia na Vavanau sira na tinoni, ko sa vei sa qai kole nyaqoa kai soana ko mai aru tamana golomia si Jisu ko mai vamatea qarigu.

³ Ego beto sa tomea i Setani si Jiudasi, isa qai kukunia i Isikarioti, isa tugu kame ira ka manogaru sepele.

⁴ Ko sa turu riu si Jiudasi ko sa lao tadira na kuta iama beto na mamata tadira na tinoni kopu pa ruma zelepade, ko qai vavakatonina ira sa vei beto mina boka gabala kana vaniria isa si Jisu qarigunia.

⁵ Poni qai qerania ira sa na vinatuvisi sa roiti vaniria i Jiudasi, ko qai vaivaegonia tugu ira sa mai vania na poata sisa qarigu.

⁶ Sa vaegoa tugu i Jiudasi sa na dia nyorogua ko sa podalai nyaqoa gu isa sa kai totooso jongana vei beto maike boka gigilai na tinoni, ko mina teku valao vaniria ira si Jisu sau.

*Sa Tavatana Vania i Jisu sa na Vavolo Alokata
(Matiu 26.17-25; Maka 14.12-21; Jone 13.21-30)*

⁷ Ego sa kamu sa na ranena na vavolo Bereti Nake Kovuruna totonai qai kuboloria na lami vavolo Alokata.

⁸ Ko sa garunuria i Jisu sira Pita i Jone, pira sauniria, <<Mu lao, ko mu vanaqitia sa na tetekuna Alokata tadagita ko tana teteku,>> sau.

⁹ Poni pira qarigunia ira sisa, <<Pai sa qu nyo-guania ao ko mene lao vatanania agei?>> qarigu sira karu.

¹⁰ Poni sa pira sauniria i Jisu sira, <<Vainongoro! Tonai muna lao kamu sao karu pa gugusu pa Jerusalema, sa kode muna gosoria ao karu sa kai tinoni sa pogoso jagi kolo. Muna tutia sa na tinoni isa ko muna lao tome pa ruma sa tome isa.

¹¹ Ko pira muna poja veinia sa na tinoni poreona ruma, <Pira sau sa na Tinoni vaivagigalai, Pai sa na lose ketakoi mana tekunia ara beto ira na qua sepele sa na tetekuna Alokata? sau,> munagunia.

¹² Kode mina vabatinigou isa sa kai lose lavata pa narena pa nulu, sa tei tavatana vanigita tu. Ko ketakoi sa muna lao vatanania agou sa noda tetekuna,>> sau si Jisu.

¹³ Qai taloa riu sira karu, ko qai lao tugu batia ira karu sira doru sakasava vei tugu sa tei pojaniria tugu i Jisu. Ko qai vatana vakolea ira karu sa na tetekuna Alokata ketakoi.

Na Vavolo tana Bangara

(Matiu 26.26-30; Maka 14.22-26; 1 Koriniti 11.23-25)

¹⁴ Totonai sa kamua sa na totooso tana Alokata, sa sa teteku tavitiria i Jisu pa tevolo sira na ona tinoni tagarunudi.

¹⁵ Pira sauniria isa sira, <<Qa nyogua vivitig-inia tugu ara ko ba teteku tavitinigou agou sa na tetekuna Alokata api, totonai qa oqoro kamua ara sa na vitigi.

¹⁶ Ura ma poja veinigou pira: maneke isongo tekua ligua mule ara sa na tetekuna Alokata, tinganai mina tavagore votu sa na ginuana pa binangara tana Tamasa,>> sau si Jisu.

¹⁷ Beto sa sa tekua i Jisu sa na kapa vaini, ko sa paranga jonganania, beto pira sauniria, <<Pia, tekua, ko mu okoto bukua.

¹⁸ Ma pojanigou: podalai kopira sa maneke buku ligua ara sa na vaini api, tinganai mina lame na binangara tana Tamasa,>> sau sisa.

¹⁹ Beto sa sa tekua mule sa kai kipa bereti, ko sa paranga jonganania, sa kikipai ko sa okoto ianiria, beto pira sau, <<Api sa na tiniqu qa vanigou ara agou. Mu tekua pa varoroququ ara,>> sauniria.

²⁰ Ego ko pa soana vei mutugu isa sa, liguna sa beto na tetekuna Alokata, sa sa tekua isa sa kai kapa vaini, ko sa vaniria pira sauniria, <<Na kapa vaini api sa na vinaego koregana tana Tamasa, sa vei na orunguqu sa nyoro pa laemiua agou.

²¹ Ba dogoro! Isa mina gabala kanasiu ara sa sa korapa gu togo tavitisiu ara pa tevolo api!

²² Mina tavamate sa na Tuna na Tinoni vei sa nyoguania na Tamasa, ba mina tekua na takulanga lavata sa na tinoni sa gabala kanasiu ara!>> sau si Jisu.

²³ Totonai qai nongoria inara sau isa, sa qai vaigua mekadī sira na sepele i sei beka ira ka visa sa mina roiti vei qarigu.

Na Vaitokena na Vinalavata

²⁴ Kai vaitoke veveina i sei ira sa kode na tinoni poreveveina jola qarigu sa sa poraka votu lame vei tadira na sepele.

²⁵ Poni pira sauniria i Jisu sira, <<Ira na bangaradi ira na tinoni karovodi sa qai lalaeniria gu mekadi ira sa na toa tadira na dia tinoni, beto ko ira pore dia viva ba qai nyogua tagigala <Na Tinoni Jongadi Ko Na Baere Tadira Na Tinoni> tugu.

²⁶ Ba agou sa munake vei inara. Isa mina poreveveina jola tamugou sa mina vaikete mulenia tadira doru, beto isa sa suvere mamatanigou sa mina kole vei na miu nabulu tu.

²⁷ Ura i sei sa na poreveveina jola? Isa sa teteku pa tevolo, ba isa na tinoni sa vatana vania na gagani na tinoni sa teteku pa tevolo? Isa tugu sa teteku pa tevolo ke! Ba ara sa na qua suvere tamugou sa qa vei gu isa na nabulu.

²⁸ Agou sa qu tei suvere tavitisiu tu pa tapata qa gosororia ara.

²⁹ Ko sa vei sa kai muqisi vei na Tamaqu sa tei vanisiu tu na binangara, poni sa agou

³⁰ ba muna somana teteku na buku pa qua tevolo pa qua binangara sagou, beto agou muna toqo pa totoqona bangara ko muna totoliniria sira ka manogarua bubutu Izireli,>> sau si Jisu.

*Sa Korotonia i Jisu sa i Pita mina Kilu Palenia
sisa*

(Matiu 26.31-35; Maka 14.27-31; Jone 13.36-38)

³¹ Beto i Jisu pira saunia si Saimone, <<Saimone! Saimone! Sa tei vamalumia tu na Tamasa si Setani ko mina podekegou, ko mina vaipikatainiria na jongadi beto na ikeredi. Kai muqisi podeke vei na tinoni umuma sa pikataria na ikikadi na kiko pa kikodi.

³² Ba ara qa tei vavaranigo tu sao Saimone, ko na mua rarange mike munyala. Ko tonai muna neqi ligu mule pa mua rarange sao, sa muna tokaniria ao sira ka visa tasimu sepele inara ko muna vaneqiria na dia rarange,>> sau si Jisu.

³³ Poni pira sau si Pita, <<Bangara, ara sa qa vanaqiti ko mana tuti tomeo ao pa ruma vaipiu ko mana mate tavitigo tugu!>> sau.

³⁴ Poni pira saunia i Jisu sisa, <<Ma pojanigo, Pita! Mina oqoro piranga na kokorako kode bongi, sa muna kilu palenisiu ara kue totooso sao,>> sau si Jisu.

Na Pausu, na Mane, beto na Benete

³⁵ Beto sa pira sauniria i Jisu sira na ona sepele, <<Totonai qa garunu variugou ara, beto qa pojanigou ko munake pogoso kukurani poata, na mane beto ko na sadolo qaunigou, sa ai sa vei? Sa papakanigou tu kaki sakasava?>> sau sisa.

Poni pira qarigu sira, <<Kepore tugu kai sa be papakania,>> qarigu.

³⁶ Poni pira sauniria i Jisu, <<Ego, ba kopira sa isa sa poreona kukurani poatana babi na mane, sa mi pogosia tugu. Ko isa kepore ona benete vaipera, sa mi lao vavainia na ona koti ko mi vai tekua kai benete.

³⁷ Ura ma pojanigou sisa vei sa kole pa Kukuti Tabuna, isa pira sau, <Sa somana taanye tavitiniria ira na tinoni ikikeredi sisa,> sau, sa mina tavagore votu. Ura isa sa takuti na veveiqu ara, sa kode mai gore votu tugu,>> sau sisa.

³⁸ Poni pira qarigu sira na sepele, <<Bangara, dogoro! Pira sa karu benete vaipera tadagita!>> qarigu.

Poni sa pira sauniria i Jisu, <<Jongana, beto gu kopira!>> sau si Jisu.

*I Jisu sa Vavara pa Kubo pa Olive
(Matiu 26.36-46; Maka 14.32-42)*

³⁹ Ego sa taloa pa Jerusalema si Jisu, ko sa sae pa kubo pa Olive, sa vei tugu sa tei roroitinia tugu isa kubo totošo. Ko qai tuti laoa tugu isa sira na ona sepele.

⁴⁰ Totonai sa kamu sisa pa ia ketakoi, sa pira sauniria sira na ona sepele, <<Mu suvere vavara, ko muke vukele pa totoke,>> sauniria.

⁴¹ Beto sa rerege lao vasou iqona sisa, pada souna boka gona laonia kai patu, ko sa toqo sori tutungu pa peso, ko sa vavara vei pira,

⁴² <<Tamaqu, vei muna vamalumia ao, sa mu varijoa taqu sa na totošo vitigi api. Ba nake qua nyorogua ba na nyorogua tu tamu sa mina tatuti,>> sau.

⁴³ Beto sa bola votu kamu vei pa noka sa kai mateana ko sa vaneqia sisa.

⁴⁴ Sa takulanga vivitigi sisa, ko sa vavara vaneneqi jola ko na ipatana sa sa vei na orungu qai ononi gore pa peso.

⁴⁵ Beto sa sa turu sisa ko sa rerege mule lao tadira na ona sepele sau, sa sa batiria qai tei puta tu, ura sa mabo pavu na tinidi pa takulangana isa.

⁴⁶ Poni sa pira sauniria, <<Ai sa vei ko qu puta tu? Mu dorava ko mu tatakole vavara, ko muke vukele pa totoke,>> sau sisa.

*I Jisu qai Aru Tamania ira na ona Kana
(Matiu 26.47-56; Maka 14.43-50; Jone 18.3-11)*

⁴⁷ Totonai sa korapa paparanga vei inara i Jisu, sa sa bola kamu gu sa kai minete tinoni sa toniria i Jiudasi, isa kame ira ka manogarua sepele. Sa rijo lao tatai isa si Jisu ko sa aoa.

⁴⁸ Poni pira saunia i Jisu sisa, <<Jiudasi, qu gabala kanania ao pa ao vei inara sa na Tuna na Tinoni?>> sau sisa.

⁴⁹ Totonai qai batia ira na sepele qai tutia isa sa na ginugua mina taroiti qarigu, sa qai nanasia si Jisu, <<Bangara, me lao qataniria na mei benete vaipera?>> qarigu.

⁵⁰ Beto kame ira ka visa ona sepele sa sa lao taqasa teusu palea sa na kale talingi matuana na nabulu tana kuta iama lavata.

⁵¹ Ba sa tokeria i Jisu, pira sauniria, <<Beto gu, sa pada gu munake vajolai!>> sau. Beto sa lao arua isa sa na talingina na nabulu, ko sa salania.

⁵² Beto sa pira sauniria i Jisu sira na kuta iama, na mamata tadira na tinoni kopu pa kakabarena zelepade, beto tadira na tinoni mamata tadira Jiu, ira qai aru tamania, <<Ai sa vei? Na tinoni raja ikiko beto na tinoni vavarivai sara, ko qu pogoso bolanisiu na benete na kubau agou?

⁵³ Beko doru rane qai jola inara na suverequ gu pa kakabarena zelepade sara, ba quke aru tamanasiu tu! Ba api gu ko na miu totooso qu nyoguania muna roitinia, isa na totooso sa kole bangara na neqi tana rodomo!>> sau si Jisu.

*I Pita sa Kilu Palenia si Jisu
(Matiu 26.57-58, 69-75; Maka 14.53-54, 66-72;
Jone 18.12, 25-27)*

⁵⁴ Beto sa qai aru tamania ira si Jisu ko qai toni laonia pa ruma tana kuta iama lavata. I Pita sa sa tututi vasosouona tu pa ligudi ira.

⁵⁵ Ko totonai sa qai vatoaia ira sa kai iku pa vaikorapaina na bobole sesebena na ruma tana kuta iama lavata beto qai kole togo vailivutainia ira, sa sa lao somana toqona tugu tadira si Pita.

⁵⁶ Totonai sa bati vaia kai nabulu rereko pa malarana na iku si Pita, sa sa dogoro taria, beto sa parangia, <<Api tugu sa kai tinoni sa tututia i Jisu!>> sau.

⁵⁷ Ba sa kilu pale i Pita sisa, pira sau, <<Koi ago, qake gigilai ara sa na tinoni ina!>> sau.

⁵⁸ Ko sa sosovai gu iapeki beto sa dogoro vaia mule kai tinoni sisa, ko pira saunia, <<Ao ba kame tugu agou qu tutia i Jisu sao!>> saunia.

Poni sa pira sau si Pita, <<Qokolo, nake ara sa!>> sau.

⁵⁹ Ego ko sa jola padana kai aoa sa sa lamegana gu mule sa kai tinoni, ko pira sa paranga vaneneqi vei, <<Api vapura sosoto gu sa kame ira qai tutia i Jisu, ura kai tinoni Qalili sa na bangara api!>> sau sa na tinoni isa.

⁶⁰ Ba pira sau si Pita, <<Qokolo, qake isongo vagigila podekia tugu ara sisa qu korapa pojai ao ina!>> sau. Isa tugu sa korapa paranga vei inara i Pita, sa sa piranga gu sa na kokorako.

⁶¹ Totonai sa sa balinga sa na Bangara ko sa do taria si Pita, poni sa roqu kamua i Pita totonai sisa vei sa tei pojania tu na Bangara isa perangana, isa pira sau, <<Mina oqoro piranga na kokorako kode bongi, sa kode muna kilu palenisiu ara kue totoaso, >> sau.

⁶² Ko sa votu lao pa peguru si Pita ko sa lukana vapasania.

*Sa Tavaledena na Tapiqolo si Jisu
(Matiu 26.67-68; Maka 14.65)*

⁶³ Ego ira na tinoni qai saderenia i Jisu sa qai vavaledenia beto qai mamajai sisa.

⁶⁴ Qai piko suqutu vappa na matana, beto qai totepia, <<Ego, mu ulenia tu! I sei moko sa korapa majago?>> qarigunia.

⁶⁵ Beto kubo mule sa na paranga ikikeredi qai poja tarinia isa.

*Sa Tatoni lao pa Moena na Kauniseli Tadirana Jiu si Jisu
(Matiu 26.59-66; Maka 14.55-64; Jone 18.19-24)*

⁶⁶ Totonai sa rane neqa sa qai vaikamu sira na tinoni mamata tadirana Jiu, na kuta iama, beto ira qai vaivagigalainia na Vavanau, ko sa tatoni lao pa moena na kauniseli tadirana Jiu si Jisu,

⁶⁷ ko qai parangia ira si Jisu, <<Vei mina Karisito sao, sa mu ule vanigei moko!>> qarigu.

Poni pira sauniria isa, <<Vei mana pojanigou ara tugu sa na Karisito managu, ba munake vasosotosiu tugu agou.

⁶⁸ Beto vei mana nanasa laonigou kai nanasa ara, ba munake boka oesiu sagou.

⁶⁹ Ba nake sovaina sa na Tuna na Tinoni sa mina togo pa kale matuana na Tamasa vivana jola,>> sau sisa.

⁷⁰ Qai nanasa beto laoa ira doru sisa, <<Ko ai vei? Ao sa na Tuna na Tamasa?>> qarigunia.

Poni sa oeria isa sira, <<Qu korapa pojaimiu tugu agou ko ara sa na Tuna na Tamasa,>> sau sisa.

⁷¹ Poni sa qai paranga sira, <<Na vavakato vinasosoto sa mule taqe nyaqoa? Ura taqe nongoria mekada pa beberuna isa,>> qarigu sira.

23

Sa Tatoni Lao ti Paelati si Jisu

(Matiu 27.1-2, 11-14; Maka 15.1-5; Jone 18.28-38)

¹ Ego ko qai turu sira doru qai somana pa kauliseli, ko qai toni laonia tai Paelati si Jisu.

² Qai podalai jutua ira ketakoi sisa, pira qarigu, <<Qe poai agei sa na tinoni api sa kole toni vapiruria na oda tinoni: sa pojaniria na tinoni ko maike tabara takisi lao tana bangara Siza, beto ko sa gigala mulenia tugu mekana isa sa na Karisito kai bangara sau,>> qarigu sira.

³ Ko sa nanasia i Paelati si Jisu, <<Ao tugu sa na bangara tadira na Jiu?>> saunia.

Poni sa oea isa, pira sau, <<Vei tugu qu korapa pojai ao ina,>> sau sisa.

⁴ Poni sa pira sauniria i Paelati sira na kuta iama beto ria na minete tinoni, <<Kepore sa kai sela ba batia ara ko bi boka tavakilasania sa na tinoni api,>> sau.

⁵ Ba qai jutu totokai ira sisa, ko pira qarigu, <<Pa ona vaivagigalai sa sa vavaivatagigiriniria na tinoni doru ia pa Jiudia sina. Sa podalai tu pa Qalili, ko kopira sa kamu lani,>> qarigu.

Sa Tagarunu lao tai Herodi si Jisu

⁶ Totonai sa nongoria i Paelati sa vei inara, sa sa nanasa sisa, <<Ai vei, na tinoni Qalili sa na bangara api?>> sau.

⁷ Ko totonai sa gigilai i Paelati na lame veina pa Qalili si Jisu, pa ia ketakoi sa bangara i Herodi, poni sa sa garunu laonia isa ti Herodi si Jisu. Totonai sa i Herodi ba sa korapa tugu vei pa Jerusalema.

⁸ Totonai sa batia i Jisu sa sa qera vivitigi si Herodi, ura sa nongoriaona tugu sa na veveina i Jisu ko sa nyorogua batia tugu si Jisu. Ko sa kole nyorogua batiria sa kaki roiti vaivagabaradi mina roitiniria i Jisu sau.

⁹ Ko sa kole dori nanasia i Herodi si Jisu, ba kepore kai oe bi valaoa si Jisu.

¹⁰ Ko qai turu votu lao sira na kuta iama beto ira qai vaivagigalainia na Vavanau, ko qai jutu vivivai si Jisu.

¹¹ Sa paranga ngangangulia beto sa roiti veinia kai tinoni ikikerena i Herodi beto ko ira na solodia si Jisu, beto sa qai vasaenia kai poko gojo doru babata jongana tana bangara, beto sa qai garunu mule laonia tai Paelati.

¹² Ko pa rane tugu isa sa qai vaibaere mule sira Herodi i Paelati, goto tonai oqoro kamua na toতোসা isa sa na vaikana koledi sira karu.

*Qai Vaegoa ira ko Mina Tavamate si Jisu
(Matiu 27.15-26; Maka 15.6-15; Jone 18.39-19.16)*

¹³ Ego sa kuku vaikamuniria i Paelati sira na kuta iama, na tinoni mamata tadira na tinoni Jiu, beto ko ira na tinoni,

¹⁴ beto pira sauniria isa sira, <<Qu toni kamunia agou taqu sa na tinoni api, ko qu jutua isa sa kole toni vapeleria sira na tinoni qugu. Ba totonai qa kole nanasa vivilotia ara pa moemiu sa qake boka batia ara sa kai sela tana pa ginugua qu jutunia agou isa.

¹⁵ Ko i Herodi ba sake batia tugu kai sela tana, ko sa vei sa sa garunu valamea mule tadagita. Ko qu batia? Ko na kabarena gu sa sa kepore sa kai ginugua ikerena sa roitinia na padana vei beto mina tavamatenia sisa.

¹⁶⁻¹⁷ Ko vei sa mana majai gu ropi beto sa mana ruvata variua,>> sau sisa.

¹⁸ Ba qai mekarai vevela votu sira na tinoni, <<Vamatea na tinoni ina, goto i Barabasi tu sa mu ruvata valame vanigei!>> qarigu.

¹⁹ I Barabasi api sa sa tavatome pa ruma vaipiu ura sa somananiria ira qai rajai na qavuna beto sa varivai.

²⁰ Sa nyorogua ruvatia i Paelati si Jisu, ko sa paranga laoria mule sira na minete tinoni.

²¹ Ba qai vevela laoa tugu ira si Paelati, <<Vamatea pa korosi! Vamatea pa korosi!>> qarigu.

²² Poni pira sauniria na vinaue totooso si Paelati, <<Ura ai vei, na sa sa na roiti ikikerena sa roitinia isa? Ara qake isongo batinia tana sa kai sela vei padana beto mina tavamate sisa! Ko ma majai gu ropi beto mana ruvata variua,>> sau.

²³ Ba qaike koroto tugu kukuku vevela sa mina tavamate tugu si Jisu qarigu, ko tinganai qai vamunyalia tu ira sa na roquna i Paelati.

²⁴ Ko sa vaegoa i Paelati ko mina tavamate sisa, vei qai nyoroguania ira.

²⁵ Ko sa ruvatia isa vei qai nyoroguania ira sa isa na tinoni sa tavatome pa ruma vaipiu pa ginugua vei sa somana rajai na qavuna beto sa varivai. Goto i Jisu sa sa loa laonia isa ko mai roitinia sa isa vei qai nyogua roiti veinia ira tana.

*Sa Tavamate pa Korosi si Jisu
(Matiu 27.32-44; Maka 15.21-32; Jone 19.17-27)*

²⁶ Ego qai toni riunia ira na solodia si Jisu, sa qai aru tamania ira na solodia si Saimone kai tinoni pa Saerini, na koni bola kokona pa peguruna gugusu, ko qai vapogosonia na korosi ko sa poso tutinia si Jisu.

²⁷ Kai minete tinoni lavata sa sa tutia i Jisu, kaki ira sa ira na rereko qai kole lukana takulangania si Jisu.

²⁸ Poni sa balinga mule tadira na rereko si Jisu, ko pira sau, <<Agou na rereko pa Jerusalema! Muke lukanasiu ara, goto mu lukana mulenigou mekamiu beto ko ira na tumiu.

²⁹ Ura qai korapa lame sira na rane, tonai pira mai paranga vei na tinoni, <Qai vavaguadia tugu na vapuraniria sira na egoro, beto ko ira qaike vapodo koburu na vaivasusu!> marigu.

³⁰ Beto sa mai paranga laoria sira na kubo, <Mu taqovara amu tarigei!> marigu, beto ira na gogore sa <Mu amu tarigami!> mariguniria.

³¹ Vei mai roiti lameniria ira taqu ara qa vei na gou toana sa na sakasava pira, sa ai kode mai roiti veinigou sagou qu vei na gou matemiu? Kode mina ikerena jola sa mai roiti laonia ira tamugou! >> sau si Jisu.

³² Ira karu tinoni ikikeredi sa qai toni kamuniria tugu ko mai vamate tavitinia i Jisu qarigu.

³³ Ko totonai qai kamu sira pa kai ia na isongona pa Batu Tomate sa qai vamatea pa korosi ketakoi si Jisu, beto ko vei tugu ira karu tinoni ikikeredi, kame keta pa kale matuana beto kame keta pa kale merina.

³⁴ Sa paranga si Jisu, <<Tamaqu, mu tale-
osoniria, ura qaike gigilai ira sa na manugu qai
roitinia ira,>> sau sisa. Beto qai gonania ira na
solodia sa na patu vivile beto qai tekua ira sa na
ona poko.

³⁵ Ko na minete tinoni sa qai kole gu turu
dodogoro lao. Goto ira na mamata tadira Jiu sa
qai kole vavaledenia beto qai kole ngangangulia
si Jisu, pira qarigu, <<Na goto tinoni tu sa sa aloria
isa. Ego, kopira sa mi alo mulenia tu mekana vei
mina isa sosoto tugu sa na Karisito tana Tamasa,
isa na tavilena!>> qarigu.

³⁶ Ira na solodia ba qai vavaledenia tugu sisa,
beto qai vania na vaini pasana,

³⁷ beto qai paranga laoa ira sisa, <<Vei mina
Bangara tugu tadira na Jiu sao, sa mu alo mu-
lenigo!>> qarigunia.

³⁸ Keta pa batuna na korosi pa narena isa sa sa
takuti sira na paranga aipira, na tinajutuna isa.
Pira sau: NA BANGARA TADIRA NA JIU SA API!

³⁹ Ego kame ira karu na tinoni ikikerena sa
tavatiti pana kai korosi ketakoi, sa sa paranga
vivikere laoa isa, <<Qokolo, nake Karisito sao? Mu
alogo mekamu beto agei karu tugu vei!>> sau.

⁴⁰ Ba kame ira karu sa sa tokea sisa sa koni
paranga ina, pira saunia, <<Qokolo, quke

matagutunia ao sa na Tamasa? Ao kisa ba qu tavakilasa vei tugu sa vei isa.

⁴¹ Ba gita karu sa na padada tugu tana tavakilasa, ura gita karu sa taze taiania na laedi ira na oda roiti ikikeredi. Goto na tinoni api sa kepore ona sela,>> sau.

⁴² Beto sa sa paranga laoa si Jisu, <<Jisu, mu roroqusi totonai muna lame vei na Bangara,>> sau.

⁴³ Poni sa oe laoa i Jisu sisa, <<Ma poja sostonigo ara sao: pa ngeni tugu api muna somana tavitisiu ara pa gusu jojonga sao,>> sau si Jisu.

Na Matena i Jisu

(Matiu 27.45-56; Maka 15.33-41; Jone 19.28-30)

⁴⁴ Ego papada vei manogarua koloko korapa rane sa sa rodomo sa na tapo ko sa udea na rodomo sa na gugusu tinganai sa kamua na kue koloko.

⁴⁵ Ko sa tarikatarua sa na poko tobana na zelepade madina pa Jerusalema.

⁴⁶ Beto sa lukana vevela si Jisu, pira sau, <<Tamaqu, qa loa laonia ara pa limamu ao sa na gagalaqu!>> sau, beto sa loai sa na singo bebetona.

⁴⁷ Totonai sa batia na tinoni mamata gogoto sira na roiti vei qai pidoko pira, sa sa vatarasaea isa sa na Tamasa, beto pira sau, <<Sosoto! Na tinoni tuvisina sapi,>> sau.

⁴⁸ Ira doru tinoni sa qai vaikamu kole dodogoria na vamatena i Jisu. Ko totonai qai batia na roiti qai taroiti inara sa qai okoto poararia na raraqodi pa dia takulanga, beto qai okoto mule riudia pa dia ruruma.

⁴⁹ Ira doru vei qai gigila vatatalea i Jisu beto ko ira ka visa rereko qai koko tutia lame isa pa Qalili sa qai turu pa souna ko qai kole dodoro laoria sira na roiti aipira.

Na Vapaena na Tinina i Jisu

(Matiu 27.57-61; Maka 15.42-47; Jone 10.38-42)

⁵⁰ Ego koleona sa kai tinoni na isongona i Josepa, na somana mebana pa kauniseli tadira na Jiu, beto kai tinoni jongana beto na tuvisina sisa.

⁵¹ Sake somana vaegoa isa sa na vivile tadira na kauniseli ko mina tavamate si Jisu. Na tinoni pa gugusu pa Arimatia kai gusu pa ia pa Jiudia sisa, beto ko sa kole tugu verania isa sa na lamena na binangara tana Tamasa.

⁵² Ko sa lao pa moena i Paelati sisa, ko sa tepai sa na kokobu tinina i Jisu ko mi riu golomia sau.

⁵³ Ko sa teku vagorea isa sa na tinina i Jisu, beto sa udenia kai poko keala liosona, ko sa lao vakolea pa leona kai bevi patu na tagura kori vakolena, ko oqoro pore kai kokobu tinoni bi tei tavakolenia mai tu sa na bevi isa.

⁵⁴ Na rane vatana sa tonai, beto sa tata na rane Minere.

⁵⁵ Ira na rereko kokodi pa Qalili beto qai tuti lamea i Jisu sa qai tuti laoa i Josepa, ko qai dogoria sa na bevi beto ko isa vei qai vakole veinia na kokobu tinina i Jisu pa bevi.

⁵⁶ Beto sa qai mule riudia ketakoi na suveredi sira na rereko, qai lao vatanania na oela umanga jonga mai valaonia pa tinina i Jisu qarigu. Ko totonai sa kamu na rane Minere sa qai minere isa na tutina na garunu.

24

Na Turumulena i Jisu

(Matiu 28.1-10; Maka 16.1-8; Jone 20.1-10)

¹ Ego na vuvugei jonga na rane momoe pa vuiki, sa qai munu vuvugei lao pa bevi sira na rereko ko qai pogosoria sira na oela umumanga jonga qai vatanai.

² Ba tonai qai lao kamu poni sa qai batia sa tei tabokili varijo tu pa atakamanana na bevi sa na patu qai pateinia,

³ ko tonai qai tome lao poni qaike batia sa na kokobu tinina na Bangara i Jisu.

⁴ Tonai qai korapa rurania ira sisa sa vei isa, sa karu marene qai vasaeria na poko kikilangadi sa qai lame turu pa keketaidi.

⁵ Ko qai matagutu vivikereniria sira na rereko ko qai turu titigore betodia pa peso, poni qai paranga sira karu marene, pira qarigu, <<Ai sa vei ko qu lame nyaqoa na tinoni toana ketakoi qai kokole ira na kokobu tinoni matedi?

⁶ Nake lani sisa, sa tei turu mule tu. Qu gig-ilaimiu sisa vei sa pojanigou totonai sa korapa suvere pa Qalili?

⁷ Sa pojai isa totonai sa na veveina na Tuna na Tinoni sa kode mina tavalao pa limadi ira na tinoni seladi ko mina tavamate pa korosi, ba pa vinaue rane sa kode mina turu mule sau,>> qarigu.

⁸ Totonai sa qai roroqu kamuria ira sira na paranga tana,

⁹ ko qai taloa pa bevi ko qai mule vavakato vaniria sira ka manogameka sepele beto ira doru qai tututia i Jisu.

¹⁰ Ko ira Mere Magdalene, i Joana, i Mere na tinana i Jekopi beto ira kaki rereko qai tutiria sa qai vavakatonia tadira na tinoni tagarunudi sa na vavakato api.

¹¹ Ba na vavakato api sa vei kai vavakato malivi gu tadira na tinoni tagarunudi, ko qaike vasosotoria sira na rereko.

¹² Ba i Pita sa gasa turu ko sa abutu lao sa pa bevi, ko sa ovoro ko sa oviki lao, poni sa batiria na poko gu qai korapa koledia. Ko sa taloa ko sa gabala mule pa ruma sisa beto ko sa kole tugu roroqua sa na sa beka sa podo sau.

*Ira Karu Sepele qai Rerege lao Pa Imeasi
(Maka 16.12-13)*

¹³ Ego pa ranena tugu isa sa ira karu sepele tai Jisu sa qai korapa lalaodia pa kai gusu na isongona pa Imeasi, na souna koko pa Jerusalema sa papada vei manogarua kilomita.

¹⁴ Ko qai kole vaivavakatoniria ira karu sira doru sakasava qai koni pidoko aipira.

¹⁵ Totonai qai korapa vaipaparanga beto qai vaiguaniria ira karu sira na sakasava aipira, sa i Jisu mekana sa lame kamuria ko sa mekarai rerege tavitiria.

¹⁶ Ko qai batiadia tugu ira karu sisa ba qaike doro gigalia ira karu sisa.

¹⁷ Poni sa nanasa laoria i Jisu sira karu, pira sau, <<Na sa sa na vavakato qu korapa vaigonania agou karu pa miu rerege lame?>> sauniria.

Poni sa qai turu vanoso, korapa doro takulangadi.

¹⁸ Beto sa kame ira karu, na isongona i Kiliopasi, sa oe laoa, <<Qokolo, ao gu mekamu sa na tinoni koni kamumu pa Jerusalema? Ko sa vei sa quke gigilaria sira na sakasava qai pidoko pa rane qai koni jola pira?>> saunia.

¹⁹ Poni sa nanasaria si Jisu, <<Ai sakasava veveidi sa qu pojaria ao karu?>> sauniria.

Poni pira qarigu sira karu, <<Na veveina i Jisu pa Nazareti. Kai tinoni kokorotai sa neqi pa ona paranga beto na ona roiti pa moena na Tamasa beto ira na tinoni sisa.

²⁰ Ko ira na mei kuta iama beto na mei tinoni mamata sa qai tekua ko qai vaivaegonia na ona mate, ko qai vamatea pa korosi sisa.

²¹ Agei qe kole rorovenia sa isa tugu sa na tinoni mina aloa sa na bubutu Izireli qeu. Pa riso gu qai taroiti sira doru sakasava aipira.

²² Ego beto sa ira kaki rereko tavitimei agei sa qai varuragei gu mule. Qai lao pa bevi pa ngeni vuvugei jonga

²³ ba qaike batia sa na kokobu tinina. Ego beto sa qai mule pojanigei sa qai batiria pa dodogoro sira na mateana, ko ira na mateana qai pojaniria sa sa tei toa mule tu sisa qarigu.

²⁴ Ko ira kaki tavitimei mule sa qai lao pa bevi, poni sa qai batia sa isa tugu vei qai pojai ira na rereko, goto isa sa qaike batia,>> qarigu.

²⁵ Poni pira sauniria i Jisu sira karu, <<Qu duduvili sagou ko na roqumiu sa mamavo vivitigi pa vasosotodi ira doru sakasava qai pojaria ira na tinoni kokorotai!

²⁶ Na tanguti vakolena sa na Karisito sa mina gosororia mai sira na vitigi aipira beto sa mina

tavalavata!>> sau.

²⁷ Ego beto sa podalai pa kukuti ti Mosese ko sa kamu pa kukuti tadira doru tinoni kokorotai, sa sa kole ruvata vakabere vaniria isa sira doru sakasava qai tapoja pa Kukuti Tabuna na veveina mekana.

²⁸ Ego ko tonai qai lame tata kamua sa na gusu qai korapa rerege laoa, poni sa roiti vei mi jola laona sau sisa,

²⁹ ba qai tepa vivitigia ira karu sisa, pira qarigunia, <<Mu suvere tavitigei, ura sa tei vevelu tu beto mi rodomo gu sau sa na eqa,>> qarigunia. Poni sa lao suvere tavitiria pa ruma.

³⁰ Ego totonai sa lao teteku tavitiria pa tavolo sa sa tekua isa sa na bereti ko sa manania, sa kikipai, beto sa ianiria.

³¹ Pana totošo tu isa sa revanga sa na matadi sira karu ko qai gigalia sisa, beto sa sa pae gu pa dia dodogoro sisa.

³² Poni qai vaiparanga vei pira sira karu, <<Qokolo, kale pu vei na iku vuvurungu inara pu vei sa na buloda totonai sa kole parangagita pa soana, beto totonai sa kole revanga vanigita na Kukuti Tabuna, oko?>> qarigu.

³³ Ko qai gasa turu tugu pa totošo isa sira karu ko qai mule lao sa pa Jerusalema. Qai lao kamu sa qai batiria sira ka manogameka sepele beto ira kaki mule,

³⁴ ko pira qarigu, <<Sosoto! Na Bangara sa sa toa mule, ko sa tei votu mutu tai Saimone!>> qarigu.

³⁵ Ego beto sa ira karu ba qai vavakato vaniria sa isa veveina qai gosoria isa pa soana laona, beto na veveina qai gigalia tonai sa kikipai na bereti.

*I Jisu sa Votu tadira na Sepele
(Matiu 28.16-20; Maka 16.14-18; Jone 20.19-23;
Roiti 1.6-8)*

³⁶ Ego totonai qai korapa vavakatonía ira sa na sakasava aipira, sa i Jisu mekana sa turu pa vaikorapaidi ira doru, beto pira sauniria, <<Na bule mi somana tamugou!>> sauniria.

³⁷ Qai matagutu vivitigi sira, beto qai rorovea sa palu qai batia na onguna kai tinoni qarigu.

³⁸ Poni sa paranga laoria i Jisu sira, <<Ai sa vei ko qu takulanga, beto ai sa vei ko sa rabeke na roqumiú?

³⁹ Mu dororia tu na limaqu na nenequ ko, ura ara tugu sapi! Mu ulisiu beto mu dorosiú, ura na onguna na tinoni sa sa kepore na masana beto na pupudana, goto ara sa koledia masaqu beto na pupudaqu,>> sauniria.

⁴⁰ Pa liguna sa paranga vei pira, poni sa vado-goroniria na limana beto na nenena.

⁴¹ Ego ko tonai qai korapa qera tugu ba qaike boka vasosotoa tugu, poni sa sa nanasaria, <<Ai vei koleona kaki miu tetekuna?>> sau.

⁴² Poni qai vania kai kipa igana paruguna,

⁴³ ko sa tekua ko sa gania pa moedi ira doru.

⁴⁴ Beto pira sauniria, <<Aipira sira na qua paranga qa tei ule vanigou tu totonai qa suvere tavitigou. Doru sakasava veveiqu ara qai takuti pa Vavanau ti Mosese, tadira na tinoni kokorotai beto pa Kera Vinatarasae sa mai tavagore votu tugu qaunigou,>> sauniria.

⁴⁵ Beto sa revangia isa sa na roqudi ko qai boka doro vakabereria sira na ginuadi na paranga pa Kukuti Tabuna,

⁴⁶ beto pira sauniria, <<Na takuti vakolena pa Kukuti Tabuna sa na Karisito sa mina gosoro vitigi ko mina mate beto na rane vinaue mina turu mule pa mate sisa.

⁴⁷ Beto ko na nongorona ira na tinoni mai gabala ko na dia sela mi taleosae sa mina tatarae pa nisongona isa tadira doru puku tinoni, podalai tugu pa Jerusalema.

⁴⁸ Agou sa muna vavakatoniria sira na sakasava qu batiria aipira.

⁴⁹ Ko ara mana garunu valagere vanigou sa na vaivana sa taringunguti vakole vanigou na Tamaqu. Ba mu suvere pa gusu pa Jerusalema tinganai muna isongia mai tu sa na neqi mina lagere vei pa nulu vavagalo,>> sau si Jisu.

Na Mule Saena i Jisu Mule Noka

(Maka 16.19-20; Roiti 1.9-11)

⁵⁰ Ego beto sa sa toni votu lao veiniria pa Betani i Jisu sira, beto sa alakaniria na limana ko sa mananiria.

⁵¹ Totonai sa korapa mananiria poni sa rijo tadira sisa ko sa iolo taloa tadira ko sa sae vei pa noka.

⁵² Ego ko pa liguna qai vatarasaea, poni sa qai muledia pa Jerusalema beto na qera lavata sa kole pa bulodi.

⁵³ Beto ko qaike noso lao vatarasaea ira pa kak-abarena zelepade sa na Tamasa.

[clix](#)

Luqa Full Bible

The Holy Bible in the Lungga language of the Solomon Islands

copyright © 2024 The Seed Company and Islands Bible Ministries

Language: Luqa (Lungga)

Contributor: Islands Bible Ministries

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

- You include the above copyright and source information.

- If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

- If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 9 May 2025 from source files dated 10 May 2025

5d1e81f5-a5ad-515f-b060-b232902280e1